

EESTI STATISTIKA

KUUKIRI

RECUEIL MENSUEL

DU

BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

1934

M A I

SISU:

Mootorsõidukid 1. I 1934.

Rahvalüklamine üle piiri 1933 a.

Tulekahjud 1933 a.

Sisevete tegevus 1933 a.

Streigid tööstuses 1933 a.

Väljaränd 1933 a.

Töökaitse 1933 a.

Tähtsamad majandus- ja ühiskondliku elu
nähtused 1922—34 a.

Alalised tabelid.

Nr. 150(5)

TALLINN

Nr. 150(5)

RIIGI STATISTIKA KESKBÜROO
BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE

SISUKORD

TABLE DES MATIÈRES

	Lhk.		Page
Mootorsõidukid 1. I 1934 — J. Kits	229—231	Vehicules à moteur le 1. I 1934	229—231
Rahvalikulemine üle piiri 1933 a. — G. Tomberg	231—235	Mouvement de la population traversant la frontière en 1933	231—235
Tulekahjud 1933 a. — V. Feldman	235—240	Incendies en 1933	235—240
Sisevete tegevus 1933 a. — A. Valkenklaui	241—245	Voies navigables intérieurs en 1933	241—245
Streigid tööstuses 1933 a. — R. Kikkerist	246—247	Grèves dans l'industrie en 1933	246—247
Väljaränd 1933 a. — G. Tomberg	248—251	Émigration en 1933	248—251
Töökaitse 1933 a. — R. Sõrmus	251—261	Inspection du travail en 1933	251—261
Tähtsamad majandus- ja ühiskondliku elu nähtused 1922—34 a.	276—279	Données principales concernant la vie économique et sociale de l'Estonie 1922—34	276—279

ALALISED TABELID — TABLEAUX PERMANENTS

(Standard-numerat-sioon)		(Numération permanente)	
Tab. 1. Väliskaubandus märtsis	262	Tab. 1. Commerce extérieur en mars	262
" 2. Väliskaubandus muude riikidega märtsis	264	" 2. Commerce extér. avec les autres pays en mars	264
" 3. Tähtsamate ainete väliskaubandus märtsis	264	" 3. Commerce extér. des princp. articl. en mars	264
" 4. Tolliametite läbikäik märtsis	266	" 4. Activité des bureaux douaniers en mars	266
" 6. Riiigrandteed märtsis	267	" 6. Chemins de fer en mars	267
" 7. Tallinna sadama tegevus aprillis	268	" 7. Mouvement du port de Tallinn en avril	268
" 8. Eesti Panga ärisels 30. aprillil	268	" 8. Bilans de la Banque d'Estonie le 30. avril	268
" 10. Erapankade ärisels 1. I — 1. IV 34	269, 270	" 10. Situat. financ. des banq. privées au 1. I — 1. IV 34	269, 270
" 11. Tähtsamate ühispankade ärisels 1. I — 1. IV 34	270	" 11. Bilans des princp. banques coopér. au 1. I — 1. IV 34	270
" 12. Riigi sissetulekud veebruaris	218*	" 12. Recettes de l'État en février	218*
" 18. Valuuta hinnad Tallinna börsil märtsis	218*	" 13. Cours du change à Tallinn en mars	218*
" 14. Vabariigi piiridest ülesõitnud aprillis	271	" 14. Nombre de personnes ayant passé les confins de la République en avril	271
" 15. Linnade rahvastik aprillis	271	" 15. Mouv. de la populat. dans les villes en avril	271
Liikvel olev raha	276	Billets en circulation	276
Pankadevahelise arvekoja	276	Mouvement de la chambre de compensation	276
Protestitud veksalid	276	Effets protestés	276
Kapitali emissioonid	276	Emissions des capitaux	276
Tööstustoodang	276	Production de quelques industries	276
Loomataudid	276	Épizooties	276
Tapamajade tegevus	276	Fonctionnement des abattoirs	276
" 24. Suur müügihinnad aprillis	272	" 24. Prix de gros en avril	272
Toitainete maksumus kalorifitse sisalduse järgi 1926—34	276	Coût de denrées alimentaires à la base de leur valeur nutritives 1926—34	276
" 26. Turuhinnad aprillis	273	" 26. Prix de détail en avril	273
Elumaksumusindeksid	276	Nombres-indices du coût de la vie	276
Suurtüügiindeksid	276	Nombres-indices des prix de gros	276
" 29. Töösturg märtsis	274	" 29. Marché du travail en mars	274
" 30. Tööstusettevõtted ja töölolu 1. aprilliks	275	" 30. Entreprises industrielles et leur main-d'oeuvre au 1 avril	275
" 31. Tööõnnetused tööstusettevõtteis märtsis	280	" 31. Accidents du travail dans les entreprises industrielles en mars	280
" 32. Tööstusettevõtete arvu liikumise indeksid	280	" 32. Nombres-indices du mouvement du nombre de la main-d'oeuvre dans les entrepr. industr.	280
" 33. Nakkushaigused märtsis	280	" 33. Maladies contagieuses en mars	280

*) Viimased andmed ilmunud eelmistes kuukirjades.
Par * sont désignés les tableaux parus dans les NN précédents.

MOOTORSÕIDUKID 1. I 1934.

VÉHICULES à MOTEUR le 1. I 1934.

Käesoleva aasta aluks oli üle maa liikvel 3 009 autot ja 896 mootorratast, arvestades kõik möödunud aastal välja antud sõiduload, sealjuures arvamata kaasa kaitseväe sõidukid. Autode arv on käesoleval aastal eelmise aasta arvust väiksem 68 auto ehk 2% võrra, mootorrattaid aga on 63 ehk 7% võrra rohkem. Autode arvu vähenemine sündis meil veoautode ja autobuste arvel. Esimeste arv alanes 1 128-lt 1 065-le ja teistel

Mootorsõidukid tegevuskoha järgi 1933 a. — Nombre des véhicules à moteur en 1933 d'après de lieu de l'activité.

Liikvelolevad mootorsõidukite arv 1920—33 a. — Nombre des véhicules à moteur en circulation de 1920—33.

1.	Sõiduaudotod Automobiles	Veoautod Camions	Autobused Autobus	Sanitaar- ja vaangivoo Sanitaires et de prisons	Tuletõrjeautod De pompiers	Kokku autod Total pour les automobiles de toute sorte	Mootorrattad Moteocycles
1933 . . .	1 710	1 065	170	8	56	3 000	896
1932 . . .	1 700	1 128	192	6	51	3 077	833
1930 . . .	1 777	1 118	180	6	32	3 118	550
1929 . . .	1 574	839	138	4	23	2 585	375
1928 . . .	1 431	613	150	5	...	2 199	407
1927 . . .	1 053	423	149	5	...	1 630	367
1926 . . .	709	370	129	4	...	1 212	318
1925 . . .	503	364	129	5	...	1 001	337
1924 . . .	448	302	141	4	...	895	306
1923 . . .	410	320	147	3	...	880	260
1922 . . .	356	195	...	...	...	473	172
1921 . . .	156	89	...	...	...	245	95
1920 . . .	110	34	...	...	...	144	57

192-lt 170-le. Sõiduaudotode arv näitas võrreldes eelmise aastaga väikest tõusu (10 auto võrra) ja seda crasõiduaudotode arvel, kuna taksiatudotode arv näitab juba mitmendat aastat tagasiminekut. Viimasel aastal oli taksiatudotodena registreeritud 647 autot eelmise aasta 726 vastu. Arvatavasti mõned taksiatudotod esinevad nimekirjades edasi erasõiduaudotodena, eriti need, mis taksiatudotodele seatud tehnilistele nõuetele ei vastanud. Taksiatudotode absoluutarvu vähenemise andsid peamiselt linnad, kus neid rohkem, kuid maades ja alevites oli taksiatudotode tagasimineku suhteliselt suurem.

Mootorsõidukite tegevuskohaks on suurem osalt linnad. Kogu mootorsõidukitest asub 77,5% linnades ja sõiduaudotodid on linnades 81,5%. Tallinn on mootorsõidukite poolest kõige arvukam: ligi pool kõigist autodest ja üle kolmandiku mootorratastest asub Tallinnas. Teisel kohal mootorsõidukite arvu poolest on Tartu, kuid ligi 5—6 korda väiksemate arvudega kui Tallinn. Maadest autorikkamaks olid Harju-

2.	Sõiduaudotod Automobiles		Veoautod Camions	Autobused Autobus	Sanitaar- ja vaangivoo autod — Sanit. et de prisons	Tuletõrjeautod De pompiers	Kokku autod. Total pour les autot. de toute sorte	Mootorrattad Moteocycles
	Üldse Total	Sel. taksiatudotod- Dont taxis						
Linnad — Villes:								
Tallinn . . .	870	337	438	42	5	19	1 374	301
Nõmme . . .	20	—	16	5	—	12	43	16
Narva . . .	43	34	14	8	1	—	60	16
Rakvere . . .	52	16	22	5	—	4	83	38
Haapsalu . . .	16	9	12	1	—	—	31	12
Paldiski . . .	—	—	4	—	—	—	4	—
Paide . . .	7	4	5	1	—	—	13	5
Papa . . .	6	—	3	—	—	—	9	2
Kuressaare . . .	18	10	13	—	—	—	33	13
Tartu . . .	204	101	94	30	2	8	332	91
Pärnu . . .	49	23	45	9	—	4	107	24
Viljandi . . .	44	20	31	8	—	3	86	34
Põltsamaa . . .	8	3	8	5	—	1	23	1
Türi . . .	5	3	4	—	—	—	9	3
Võru . . .	17	9	18	1	—	1	37	12
Tõrva . . .	9	9	8	5	—	—	22	4
Valga . . .	16	9	13	—	—	3	32	12
Petseri . . .	11	—	11	2	—	—	24	6
Kokku — Total . . .	1 395	590	759	122	8	48	2 332	590
Alevid — Bourgs:								
Antsla . . .	3	1	3	—	—	—	6	2
Elva . . .	6	5	3	—	—	—	9	3
Jõgeva . . .	8	1	4	—	—	—	12	—
Jõhvi . . .	12	8	4	—	—	—	18	5
Kallaste . . .	—	—	—	—	—	—	—	1
Kella . . .	3	—	6	—	—	—	9	1
Killingi-Nõmme . . .	4	—	8	2	—	1	15	3
Kunda . . .	6	3	—	—	—	—	9	3
Kärda . . .	2	—	—	—	—	—	2	2
Mustla . . .	4	—	2	—	—	2	8	1
Mustvee . . .	1	1	3	—	—	—	4	3
Mõisaküla . . .	5	—	1	—	—	1	7	1
Otepää . . .	5	4	3	1	—	—	9	1
Sindi . . .	1	—	—	—	—	—	1	—
Suure-Jaani . . .	3	2	4	1	—	—	8	1
Võhma . . .	—	—	—	—	—	1	1	—
Võõpsu . . .	—	—	—	1	—	—	1	—
Kokku — Total . . .	63	25	43	5	—	5	116	27
Maad — Arrondissem.:								
Harju . . .	47	—	46	9	—	—	102	64
Järva . . .	33	14	27	1	—	—	61	21
Viru . . .	39	7	56	6	—	1	102	38
Lääne . . .	21	—	35	8	—	—	61	39
Saare . . .	9	—	15	7	—	—	31	11
Pärnu . . .	22	—	30	4	—	1	57	33
Tartu . . .	27	4	28	—	—	—	55	24
Viljandi . . .	23	2	12	—	—	—	35	24
Võru . . .	23	4	11	8	—	—	42	10
Valga . . .	7	1	1	—	—	—	9	3
Petseri . . .	1	—	2	—	—	—	3	12
Kokku — Total . . .	252	32	263	43	—	3	561	279
Üldse — Gr. total . . .	1 716	647	1 065	170	8	56	3 009	896

Mootorsõidukid 1933 a. (seis 1. jaan. 1934).

3.	Sõidu- autod		Veoautod	Omnibused	Sanitaar-, tule- tõrje autod	Kokitu		Auto- mobiles		Caminons	Autobus	Sanitaar- et de pompeurs	Total
	Tahsil	Mund						Tahsil	Autres				
Adler	—	12	12	—	—	4	Jeffery	—	—	1	—	—	1
Aga	1	10	3	—	—	14	International	—	1	51	9	—	61
Albion	—	—	12	—	1	3	La-Salle	—	1	—	—	—	1
Amilcar	—	2	—	—	—	2	Laurien-Klement	—	3	1	—	—	4
Apollo	—	3	—	—	—	3	Lindcar	—	1	—	—	—	1
Audi	—	1	—	—	—	1	Lea Francis	—	1	—	—	—	1
Armstrong	—	3	—	—	—	3	Liberty	—	—	1	—	—	1
Auburn	—	10	—	—	—	10	Magirus	—	—	1	—	—	1
Austin	—	10	—	—	—	10	Marmion	—	2	—	—	—	2
Ansaldo	—	1	—	—	—	1	Marguette	—	3	—	—	—	3
Benz	1	3	13	5	3	25	Mathis	—	14	—	—	—	16
Benz Gaggenau	—	—	—	—	1	1	Maybach	1	2	—	—	—	3
Berliet	2	6	4	5	1	18	Maxwell	—	—	1	—	—	1
B. M. W.	—	13	—	—	—	13	Manchester	—	—	1	—	—	1
Bob	—	1	—	—	—	1	M.A.N.	—	—	2	—	—	2
Brennabor	—	4	—	—	—	4	Mercedes	—	6	1	—	—	7
Brockway	—	—	11	—	—	11	Metallurgique	—	—	1	—	—	1
Buick	13	46	2	1	—	62	Morris	1	9	5	—	—	15
Büssing	—	—	—	1	—	1	Mulag	—	—	—	—	—	1
Cadillac	—	5	—	—	—	5	N.A.G.	—	3	4	1	—	8
Chandler	4	1	—	—	—	5	Nash	5	10	—	—	—	15
Chevrolet	166	134	429	17	18	764	Oakland	14	8	—	—	—	23
Chrysler	88	92	2	—	—	122	Oldsmobile	27	12	—	—	—	39
Citroen	15	49	3	—	—	67	Opel	2	48	16	1	4	71
Continental	—	—	3	1	—	4	Oryx	—	1	—	—	—	1
Daag	—	—	—	1	—	1	Overland	21	16	3	—	—	40
Daimler	—	1	6	—	—	7	Packard	—	1	6	—	1	8
Delago	—	1	—	—	—	1	Panhard-Levassor	—	1	1	—	—	2
Delahaye	—	—	1	—	—	1	Peerless	—	—	2	—	—	2
De-Soto	2	1	—	—	—	3	Peugeot	—	3	—	—	—	3
Dixi-Dick	—	1	1	—	—	2	Pierce-Arrow	—	—	2	—	—	2
D. K. W.	—	11	—	—	—	11	Plymouth	1	—	—	—	—	1
Dodge-Brothers	13	37	20	24	1	95	Pontiac	13	9	—	—	—	22
Durant	5	7	—	—	—	12	Presto	—	2	—	—	—	2
Dürkopp	—	—	2	—	—	2	Protos	1	2	—	—	—	3
Dux	—	1	2	—	—	3	Renault	21	83	30	18	3	155
Dennis	—	—	—	—	2	2	Reo	—	3	13	14	—	30
Elite	—	—	—	1	—	1	Republic	—	—	2	1	—	3
Erskine	6	5	—	—	—	11	Riley	—	1	—	—	—	1
Essex	76	27	1	—	—	104	Rochet-Schneider	—	—	1	—	—	1
Eclair	—	1	—	—	—	1	Rover	—	—	1	—	—	1
Falcon	2	—	—	—	—	2	Rugby	—	—	1	—	—	1
Fargo	—	—	3	—	1	4	Salve	—	4	—	—	—	4
Federal	—	6	8	—	—	14	Singer	—	3	—	—	—	3
Fiat	20	45	9	1	3	78	Star	1	—	—	—	—	1
Ford	70	213	304	25	10	622	Standard	—	5	—	—	—	5
Fordson	—	—	2	—	—	2	Steyr	—	3	3	—	—	6
Garford	—	—	5	—	—	5	Steward	—	1	1	—	—	2
G.M.C.	—	—	12	5	—	17	Stoewer	—	2	1	—	—	3
Grade	—	1	—	—	—	1	Stonelight	—	—	1	—	—	1
Graham	27	34	5	18	1	85	Swift	—	1	—	—	—	1
Gideon	—	1	—	—	—	1	Studebaker	12	39	2	—	—	53
Hansa-Lloyd	—	1	4	2	2	9	Talbot	—	—	—	—	—	1
Hanomag	—	4	—	—	—	4	Unic	—	1	—	—	—	1
Haynes	—	1	—	—	—	1	Wanderer	—	1	—	—	—	1
Hillemann	—	1	—	—	—	1	Willys	5	10	34	5	2	56
Horch	—	3	—	—	—	3	White	—	—	4	—	—	4
Humber	—	2	—	—	—	2	Mund	8	9	9	4	1	31
Hudson	—	5	—	—	—	5							
Hupmobile	—	1	—	—	—	1							
							Üldse	647	1 063	1 065	170	64	3 009

Mootorrataste arv 1934 a. 1. jaan.

Firma	Arv	Firma	Arv	Firma	Arv
A. J. S.	59	Humber	3	Radco	3
Alba	1	Herckules	1	Rover	1
Ariel	6	Husqvarna	13	Royal Enfield	9
Ardie	3	Indian	104	Rolling	1
Automoto	3	James	9	R. S. G.	1
Blacburne	1	J. A. P.	6	Rudge	17
Brennabor	1	Laurien-Klement	1	Sarolea	1
B. S. A.	14	Matchless	5	Sirius	1
Calthorpe	2	Monet et Goyon	1	S. O. S. A.	1
Cleveland	3	Motosacoche	3	Stevens	2
Citno	1	Moto Rève	1	Stock	1
Coventry Eagle	2	Motobecane	3	Sunbeam	12
D. K. W.	143	Nimbus	2	Superox	1
Douglas	13	New-Hudson	10	Supreme	1
Excelsior	9	Norton	9	Terrot	1
Federation	13	New-Imperial	1	Triumph	22
F. N.	113	N. W.	1	T. W. N.	8
Gnome-Rhône	2	N. S. U.	48	Wanderer	15
Gillet	2	Opel	1	Willers	1
Harley-Davidson	155	Pengsot	2	Zündapp	13
Horex	2	Puch	1		
Hecker	1	Raleigh	10		
				Üldse	896

ja Virumaa. Kuna aga suur osa Tartu maavalitsuses registreeritud autosid oli tegevuses Tartu linnas, on viimased näidatud Tartu linna juures, kus nende tegevuskoht.

Päritolu järgi on meil ülekaaluv enamuses U.S.A. autod, nimelt koguarvus oli neid 2 343 ehk 77,8%. Peale selle on levinumaid Saksa ja Prantsuse autod, esimesi oli 215 ehk 7,1%, teisi 268 ehk 8,9%, väiksemal arvul on meil liikvel Itaalia (79), Inglise

(44) ja Austria (17) päritoluga autosid. Firmade järgi oli meil kõige enam autosid Chevrolet'i — 764, Ford'i — 622, Renault'i — 155, Chrysler'i — 122 Essex'i — 104, teisi firmasid igat arvult alla 100.

Mootorrattad on pärit: U.S.A. 275 ehk 30,0%, Saksast 236 ehk 26,3%, Ingliseest 228 ehk 25,4%, ja Belgiast 116 ehk 12,9%. Levinumad firmad olid Harley-Davidson (155), D.K.W. (143), F.N. 113 ja Indian 104.

Mootorsõidukite kohta varem Keskbüroo väljaandis ilmuvad:

Mootorsõidukid 1. I 1933 — P. Semper, Eesti Statistika nr. 137(4), 1933 a., lk. 212—214.
Mootorsõidukid 1. I 1931 — P. Semper, Eesti Statistika nr. 116(7)—117(8), 1931 a., lk. 442—444.
Mootorsõidukid 1. I 1930 — P. Semper, Eesti Statistika nr. 104(7)—105(8), 1930 a., lk. 402—410.
Mootorsõidukid 1. I 1929 — P. Semper, Eesti Statistika nr. 91(6), 1929 a., lk. 339—340.
Mootorsõidukid 1922—26 — P. Semper, Eesti Statistika nr. 66(5), 1927 a., lk. 402—403.

G. Tomberg.

RAHVALIIKLEMINE ÜLE PIIRI 1933 a.

MOUVEMENT de la POPULATION TRAVERSANT la FRONTIÈRE en 1933.

Sisu: 1. Ülepiiriliiklejate bilanss, lk. 231. 2. Ülepiiriliiklejate dokumendid, lk. 232. 3. Ülepiiriliiklejate riikkondsus, lk. 232. 4. Eesti kodanike liiklemine, lk. 233. 5. Eestiaste liiklemise vahetorkal naabritega, lk. 234. 6. Liiklemisintensivsus kuude järgi, lk. 234. 7. Liiklemisintensivsus piiripunktes, lk. 234.

1. Ülepiiriliiklejate bilanss.
Balance du nombre des personnes traversant la frontière.

Rahvastiku üldarvu arvutamisel jooksvalt iga aasta, peale loodusliku rahvaliiklemise (sündivus — surevus) täpsa jälgimise riigis, omab tähtsa seisukoha ka rahva mehaanilise liiklemise statistiline jälgimine. Eriti ses mõttes on tähtis rahvaliiklemine üle piiri riiki sisse ja riigist välja, nii maa-, mere- kui õhuteede kaudu. Rahvastiku arvutamine rahvaloenduste vaheaegadel sünnib just loodusliku ja mehaanilise rahvaliiklemise jooksva statistika pidamise abil.

Esimesest rahvaloendusest (28. XII. 1922) kuni senini (1. I. 1934) on üle piiri riiki tulnud sisse 1 824 617 ja samal ajal väljunud 1 831 615 inimest ehk kokku 11 a. jooksul on käidud üle piiri 3 656 232 korral. Et sarnase massilise liiklemise tõttu rahvastiku koostises ja elukoha vahetuses tekkinud suuri muudatusi, on kõigiti arusaadav. Seepärast osutub üleriiklike rahvaloenduste korraldamine teatavate perioodide järgi enam kui hädavajalikuks. Rahvaloendusel saavutatakse uued täpsad andmed, millele baseerub jooksva rahvastikustatistika pidamine.

11 a. (1. jaan. 1923 — 1. jaan. 1934) rahva ülepiiriliiklemise bilanss on lõppenud puudujäägiga 6 998 in. võrra, millise kadu peab tegema tasa rahva looduslik juurekasv. Arvestades aga Eesti rahva madala sündivusega, saab meile selgeks, miks üleriiklik rahvastiku arv kasvab nii visalt.

1933 a. jooksul sõitis üle piiri sisse 194 818 ja siirdus välja 195 519 inimest. Mehaanilise rahvaliiklemise tagajärjel kahanes rahvastiku arv mõõdunud aastal seega 701 in. võrra. Eelmistel 1932 ja 31 a. oli aga sissesõitjate ülekaal vastavalt +1 294 ja +462. Nähtavasti välismaail elutsevad eestlased, kes kriisilude mõjutusel siirdusid

Ülepiiriliiklejate bilanss 1920—33 a.
Balance du nombre des personnes traversant la frontière.

I.	Sisse- sõitnud Entrées	Välja- sõitnud Sorties	Sisse- (+) või välja- sõitnute (—) ülekaal Excédents des entrées ou des sorties
1933 . . .	194 818	195 519	—701
1932 . . .	202 375	201 081	+1 294
1931 . . .	237 813	237 361	+452
1930 . . .	251 182	251 344	—162
1929 . . .	260 640	261 378	—738
1928 . . .	246 551	247 218	—667
1927 . . .	192 690	194 441	—1 751
1926 . . .	127 405	130 262	—2 857
1925 . . .	35 994	39 219	—3 225
1924 . . .	35 380	35 734	—354
1923 . . .	39 719	38 065	+1 654
1922 . . .	35 879	30 336	+5 543
1921 . . .	46 554	30 288	+16 266
1920 . . .	19 476	195	+19 281

sealt kodumaale hakkavad siinsete oludega tutvudes valguma vähehaaval jälle välismaale tagasi.

Üldine ülepiirilikelejate arv iseenesest on alates 1929 aastast lüüdnud iga aastaga tagasi. Võrreldes 1933 a. 1929 a. saame kahanemise 25,2%. Kahanemine võrreldes eelmise 1932 a. oli 3,3%.

Majandusekriisi kestmine näib rahvaliiklemisele avaldavat otsest mõju, eriti peegeldub see eestlaste välisriigesse sõitjate arvu languses peale Läti ja Soome ja väliskodanike Eestisse sõitjate arvu tagasiminekus.

2. Ülepiirilikelejate dokumendid.

Documents des personnes traversant la frontière.

Valdava enamuse ülepiiri liiklejaist moodustavad sisepassidega ülepiiri käijad Eesti ja Läti kodanikud, kuna väiksem

Liiklemisdokumendid 1927—33 a. — Documents des personnes traversant la frontière de 1927—33.

2.	Sisepassid (isikutunn.) Passeports ordinaires			Reisikaardid Cartes de voyage			Välispassid — Passeports pour l'étranger			Kokku — Total		
	Sissesõitnud	Väljasõitnud	Vahe (±)	Entrées	Sorties	Différence (±)	Sissesõitnud	Väljasõitnud	Vahe (±)	Sissesõitnud	Väljasõitnud	Vahe (±)
1933	160 201	160 526	— 325	8 786	9 082	— 296	25 741	25 911	— 170	194 818	195 510	— 701
1932	169 720	168 926	+ 794	7 828	7 808	+ 20	24 827	24 347	+ 480	202 375	201 081	+ 1 294
1931	189 611	190 334	— 723	14 474	13 451	+ 1 023	33 728	33 506	+ 222	237 813	237 351	+ 462
1930	201 724	201 770	— 46	12 940	12 395	+ 545	36 509	37 170	— 661	251 182	251 344	— 162
1929	213 563	212 166	+ 1 397	5 834	6 463	— 629	41 243	42 749	— 1 506	260 640	261 378	— 738
1928	207 432	206 373	+ 1 059	—	—	—	39 110	40 845	— 1 728	246 551	247 218	— 667
1927	157 953	157 340	+ 613	—	—	—	34 737	37 101	— 2 364	192 690	194 441	— 1 751

seega siirdus välja rohkem 296 in. Välispassidega saabus Eestisse aasta jooksul 25 741 (sellest Eesti kodanikke 6 561) ja siirdus välja 26 911 in. (sellest Eesti kodanikke 4 405), välja rohkem 170. Üldiselt on igat liiki sõidudokumentidega liiklejad kokku siirdunud välja rohkem kui saabunud 701.

Absoluutarvudes kabanen sisepassidega liiklejate arv võrreldes eelmise aastaga sissesõidus 9 429 (5,6%) ja väljasõidus 8 400 in. võrra (5,0%). Sisepassidega liiklejate arv (eestlased ja lätlased) kahaneb järjekindlalt iga aasta juba 1929 a. alates. Nähtavalt kahe naaberriigi kodanike vajadus vastastikusel läbikäimises väheneb aegajalt.

Reisikaartidega liiklejate arv võrreldes eelmise aastaga on 1933 a. vähe tõusnud, esijoones väljasõitnud eestlaste ja sissetulnud soomlaste arvel. Üldiselt aga sõitis 1933 a. eestlasi Soome ligi kaks korda rohkem kui soomlasi saabus meile, nimelt 6 405 eestlast 3 336 soomlase vastu ehk 100 reisikaardiga üle piiri tulnud soomlase kohta läks välja 192 eestlast (100 eestlaste kohta 52 soomlast). Kokkuvõttes peab konstateerima, et eestlased on oma naabermaade Läti ja Soome suhtes palju reisihimulisemad, tingitud kas puht huvist või muist elu vajadusist, kui nende naaberriikide kodanikud. Igatahes on see nähtus, mis väärib tähelepanu, eriti sõltuvuses meie riigi maksubilansist.

Välispassidega liiklejate arv on eelmise aastaga võrreldes vähe tõusnud, kuigi on madalam kõigist eelnevaist aastaist.

osa langeb välispassidega ja reisikaartidega reisijale. Ülepiirilikejad koosnesid %:

	1933 a.	1932 a.
Sisepassidega (eestlased ja lätlased)	82,2	83,9
Välispassidega (kõigi riige kodanikke)	13,2	12,2
Reisikaartidega (eesti. ja sooml.)	4,6	3,9

Suhteliselt on eelmise aastaga võrreldes üldliiklemises vähe langenud sisepassidega liiklejate osatähtsus, kuna seevastu tõusnud on eriti välispassidega ja reisikaartidega reisijate %.

Sisepassidega tuli üle piiri sisse 1933 a. 160 201 ja väljus 160 526 inimest, välja rohkem 235. Reisikaartidega sõitis sisse 8 786 ja läks välja 9 082 reisijat,

3. Ülepiirilikelejate riikkõidus.

Sujétion des personnes traversant la frontière.

	Ülepiiri liiklejad koosnesid %:		Sissesõidus		Väljasõidus	
	1933	1932	1933	1932	1933	1932
Eestlased (kocs sise- ja välispassid)	56,80	57,70	57,70	57,54		
Lätlased (kocs sise- ja välispassid)	32,59	32,75	32,75	32,90		
Soomlased (reisikaardid ja välisp.)	3,00	2,76	2,76	2,67		
Sakslased (välispassid)	2,14	1,90	1,90	1,90		
Inglased	1,45	1,52	1,52	1,53		
Rootslased	0,75	0,51	0,51	0,52		
Venelased	0,51	0,54	0,54	0,54		

Nagu selgub andmeist, on eestlased ülepiiri liiklemises suures enamuses. Siin cmab suure osatähtsuse sisepassidega liiklemine Eesti-Läti vahel. Sisepassidele järgneb välispassidega liiklemine (1933 a. üldisest sissesõidus 3,37% ja väljasõidus 3,25%); edasi reisikaartidega (sissesõidus 2,86% ja väljasõidus 2,46%). Eestlastele järgnevad naabermaade kodanikud, esijoones lätlased, milles jälle valdav enamuse sisepassidega liiklejad. Edasi soomlased. Kaugematest maadest annavad tähelepanu osa reisijaid sakslased ja inglased, kellele järgnevad meie idanaaber Vene ja läänenaaber Rootsi. Teiste riikide kodanike arvuline osatähtsus üldliiklemises on õige väike.

Üldiselt on kaugemate välisriige kodanike arv sissesõidus 1933 a. võrreldes eelmisega vähe tõusnud. 1932 a. oli liiklemine iseenesest väiksem alates 1927 a.

Piirist ülesõitnute riikkondsus 1933 a. — Situation des personnes traversant la frontière en 1933.

3.		Sisessõitnud Entrées	Välja- sõitnud Sorties	Sisessõitnud % Entrées %		Väljasõitnud % Sorties %	
				1933	1932	1933	1932
Eesti	{ Sisepassidega — Passep. ordinaires	98 730	99 365	{ 50,60	{ 52,02	{ 50,82	{ 51,97
Estonie	{ Välispassidega — Passep. p. l'étranger	6 561	6 405	{ 3,37	{ 3,23	{ 3,28	{ 2,98
	{ Reisikaartidega — Cartes de voyage	5 450	5 791	{ 2,80	{ 2,45	{ 2,96	{ 2,59
Ameerika	— États-Unis	933	939	0,48	0,38	0,48	0,37
Austria	— Autriche	248	214	0,13	0,08	0,13	0,08
Belgia	— Belgique	201	205	0,10	0,03	0,10	0,03
Danzig	— Dantzig	49	52	0,03	0,03	0,03	0,02
Helveetsia	— Suisse	125	134	0,06	0,08	0,07	0,09
Hiina	— Chine	7	6	—	—	—	—
Hispaania	— Espagne	19	20	0,01	0,02	0,01	0,02
Hollandi	— Pays-Bas	163	151	0,08	0,07	0,08	0,07
Inglise	— Angleterre	2 321	2 309	1,45	1,52	1,44	1,53
Itaalia	— Italie	245	244	0,13	0,10	0,13	0,10
Jaapan	— Japon	42	42	0,02	0,01	0,02	0,01
Kanada	— Canada	41	35	0,02	0,03	0,02	0,03
Kreeka	— Grèce	34	37	0,02	0,03	0,02	0,03
Leedu	— Lithuanie	516	509	0,26	0,28	0,26	0,26
L.-Slaavia	— Yougoslavie	12	13	0,01	0,01	0,01	0,01
Läti	{ Sisepassidega — Passep. ordinaires	61 552	61 101	{ 31,69	{ 31,84	{ 31,28	{ 32,03
Lettonie	{ Välispassidega — Passep. p. l'étranger	1 948	2 200	{ 1,00	{ 0,91	{ 1,16	{ 0,96
Norra	— Norvège	210	208	0,11	0,14	0,11	0,14
N.S.V.L. (Vene)	— U.R.S.S.	1 003	1 024	0,51	0,54	0,52	0,54
Poola	— Pologne	614	612	0,32	0,33	0,31	0,34
Prantsuse	— France	414	411	0,21	0,16	0,21	0,16
Rumeenia	— Roumanie	45	46	0,02	0,01	0,02	0,01
Rootsi	— Suède	1 460	1 452	0,75	0,51	0,74	0,52
Saksa	— Allemagne	4 171	4 186	2,14	1,90	2,14	1,90
Soome	{ Välispassidega — Passep. pour l'étranger	2 512	2 504	{ 1,29	{ 1,34	{ 1,28	{ 1,37
Finnlande	{ Reisikaartidega — Cart. de voyage	3 336	3 291	{ 1,71	{ 1,42	{ 1,68	{ 1,30
Taani	— Danemark	309	372	0,19	0,16	0,19	0,17
Tšehhoslovakkia	— Tchécoslovaq.	291	289	0,15	0,12	0,15	0,12
Türgi	— Turquie	6	7	—	—	—	—
Ungari	— Hongrie	150	160	0,08	0,05	0,08	0,05
Riikkondsuseta	— N'ayant auc. suj.	2-9	301	0,15	0,17	0,15	0,16
Muud riigid	— Autres états	242	234	0,12	0,03	0,12	0,04
		160 291	160 526	—	—	—	—
Kokku	{ Sisepassidega — Passep. ordin.	25 141	25 911	—	—	—	—
	{ Välispassidega — Passep. p. l'étr.	8 786	9 082	—	—	—	—
	{ Reisikaartidega — Cartes de voyage			—	—	—	—
	Üldse — Total	194 818	195 519	100,00	100,00	100,00	100,00

1933 a. sõitis eelmisest aastast välispassidega rohkem sisse: Ameerika Ühendriike kodanikke 161, Austria — 83, Belgia — 137, Hiina — 2, Hollandi — 24, Itaalia — 46, Jaapani — 16, Läti — 113, Prantsuse — 89, Rumeenia — 20, Rootsi — 436, Saksa — 319, Taani — 52, Tšehhoslovakkia — 49, Ungari — 48 ja muude riikide — 174.

Reisijate arv vähenes sissesõidus: Danzig — 4, Helveetsia — 43, Hispaania — 24, Inglise — 247, Kanada — 26, Kreeka — 20, Leedu — 47, L.-Slaavia — 11, Norra — 70, Vene — 88, Poola — 55, Soome — 200, Türgi — 1, riikkondsusetud — 52.

4. Eesti kodanike liiklemine. Eestlasi sõitis üle piiri 1933 a. sissepassidega: sisse 98 730 ja välja 99 365, vahe — 626. Reisikaartidega sisse 5 450 ja välja 5 791, vahe — 341.

Välispassidega sisse 6 561 ja välja 6 405, vahe + 156. Üldine eestlaste liiklemise bilanss 1933 a. on seega negatiivne 811 in. Sisepassidega ja reisikaartidega liiklejaid on rohkem väljunud kui saabunud tagasi, välispassidega aga märksa rohkem sõitnud sisse kui välja. Üldiselt peab tähendama, et eestlaste liiklejate arv on kahanenud juba aast-aastalt, eriti sise- ja välispassidega liiklejail. Reisikaartidega seevastu on hakatud käima rohkemal määral Soomes.

Kokkuvõttes kestev majandusekriis on eestlaste (resp. Eesti kodanike) välisliiklemises avaldanud silmapaistvat mõju.

Piiripunktid, mille kaudu peamiselt välismaale siirdutakse, on raudtee kaudu Valga ja sadamana Tallinn. Need piiripunktid eestlaste liiklemises on pea võrdsed, väikse ülekaaluga Valgale.

Eesti kodanikkude liiklemisdokumendid 1927—33 a. — Documents des sujets estons.

4.	Sisepassid — Passep. ordin. (Isikutunnist.)			Reisikaardid Cartes de voyage			Välispassid — Passeports pour l'étranger			Kokku — Total		
	Siseseõitnud	Väljaseõitnud	Vahe (+)	Entrées	Sorties	Différence (+)	Siseseõitnud	Väljaseõitnud	Vahe (+)	Siseseõitnud	Väljaseõitnud	Vahe (+)
1933	98 739	99 365	-626	5 450	5 791	-341	6 561	6 405	+156	110 750	111 561	-811
1932	105 278	104 514	+764	4 953	5 200	-247	6 528	5 984	+544	116 759	115 698	+1 061
1931	119 104	118 666	+438	4 420	4 222	+198	8 734	8 430	+304	132 258	131 318	+940
1930	130 617	130 786	-169	3 838	3 716	+122	9 079	10 171	-1092	144 434	144 073	-360
1929	132 372	131 185	+1 187	—	1 494	-424	11 687	12 642	-955	145 120	145 321	-201
1928	129 627	127 334	+2 293	—	—	—	11 549	12 888	-1 339	141 176	140 222	+954
1927	99 072	98 998	+74	—	—	—	10 960	12 837	-1 877	110 032	111 885	-1 853

Väljpassidega eestlaste liikumine piirpunktides 1933 a.

5.	Sisse- sõitnud	Välja- sõitnud	Vahe + või —
Tallinn	2 596	2 393	+203
Valga	2 842	2 940	—98
Narva	477	432	+45
Mõisaküla	65	67	—2
Haapsalu	5	6	—1
Telsed ja piirivalvep.	576	567	+9
Kokku	6 561	6 405	+156

5. Eestlaste liikumise vahetõrje naaberriigega.

Rapport du mouvement entre les pays voisins.

Eestlaste liikumise vahetõrje naaberriigega kodanikega selgitavad Soome pool reisikaardid ja Läti poolt sisepassid.

100 Lätis käinud eestlase kohta käis Eestis lätlasi:

1933 a. — 62
1932 „ — 61
1931 „ — 59
1930 „ — 54
1929 „ — 62
1928 „ — 61
1927 „ — 59

Sisepassidega eestlaste-lätlaste liikumise vahetõrje on kujunenud öieti stabiilseks. Kõige vähem käis lätlasi Eestis 1930 a., nimelt 54 inimest 100 Lätis käinud eestlaste kohta. Kõrgeima määra — 62 in. — annavad 1933 ja 1929 a. Üldiselt on jäänud püsima eestlaste tunduvalt suurem tarvidus Lätis käimiseks kui lätlastel Eestis. Suur osa sellest liikumisest langeb Valga linnale.

Eestlaste-soomlaste vaheline reisikaartidega liikumine annab hoopis teistsuguse pildi. 100 Soomes käinud eestlase kohta tuli soomlasi:

1933 a. — 59
1932 „ — 54
1931 „ — 223
1930 „ — 236
1929 „ — 380

Soome marga kulla-aluselt libisemisega ja keeluseaduse kaotamisega 1932 a. Soome reisijate arv Eestisse suhteliselt eestlaste Soome sõitjate arvuga langes rängalt — 223 pealt 54-le 100 eestlase kohta. 1933 a. on soomlaste arv küll veidi tõusnud, kuid ka siingi näib jäävat püsima sama nivoo, mis Läti suhtes — 100:60 Eesti kahjuks.

6. Liiklemisintensiivsus kuude järgi.

Intensité du mouvement d'après les mois.

Aastaalgadelt on rahva ülepiirilikkemises kujunenud kindlad perioodid, mil liikumine elavam, mil väiksem. Liiklemisrohkemaks on järjekindlalt iga aasta juuni-augusti periood. Talvel oktoobrist-aprillini (incl.) on liikle-

Liiklemisintensiivsus kuude järgi % 1933 a. — Intensité du mouvement d'après les mois en 1933 (%).

6.	Sissesõitnud — Entrées							Väljasõitnud — Sorties						
	Tallinn	Valga	Narva	Mõisaküla	Muud Autres	Piirivalve- punktid Cord. de la frontière	Kokku Total	Tallinn	Valga	Narva	Mõisaküla	Muud Autres	Piirivalve- punktid Cord. de la frontière	Kokku Total
Jaanuar	2,3	6,8	7,7	3,5	2,2	7,0	6,4	2,0	7,2	7,6	4,2	2,8	7,1	6,4
Veebruar	1,7	5,1	7,1	4,0	3,0	6,4	5,6	1,8	5,7	7,1	4,5	3,2	6,3	5,6
Märts	1,5	5,2	7,4	4,5	3,7	7,0	6,1	1,4	5,7	8,1	5,2	4,4	7,0	6,2
Aprill	3,0	9,2	8,0	6,1	6,1	8,5	7,8	2,9	8,5	8,0	7,4	7,4	8,5	7,8
Mai	5,6	6,4	7,8	8,7	6,2	8,9	8,2	5,9	7,6	7,3	9,2	7,0	9,0	8,4
Juuni	21,7	14,2	10,4	11,5	15,1	11,4	12,9	20,0	12,5	8,5	10,2	11,9	11,6	12,6
Juuli	17,3	9,8	8,7	13,1	20,6	10,7	11,6	16,5	9,5	10,2	11,0	19,8	10,8	11,5
August	24,7	10,8	9,5	12,7	14,2	9,6	11,0	26,5	10,9	8,2	12,6	13,3	9,6	11,8
September	8,7	8,1	8,8	10,2	7,4	7,9	8,2	10,3	8,7	9,7	10,0	7,6	8,0	8,4
Oktoober	5,7	7,3	8,8	9,0	6,9	8,1	7,7	5,2	8,1	8,2	9,1	7,2	7,7	7,5
November	4,7	7,3	7,5	7,1	7,8	7,2	6,9	5,0	7,4	7,4	6,1	8,4	7,2	7,0
Detsember	3,1	8,8	8,3	9,3	6,8	7,3	7,0	2,5	8,2	9,7	9,6	7,0	7,2	6,8
Kokku	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

mine tunduvalt väiksem. Eriti terav vahe talve ja suve perioodi vahel ilmneb Tallinna sadamas, mis omakord tugevalt mõjutab üldarve. Valgas, kui raudteesõlmes, on liikumine läbi aasta tühtlasem.

7. Liiklemisintensiivsus piirpunktides.

Intensité du mouvement d'après les cordons.

Reisijate rohkuselt asus 1933 a. esikohal piirpunktide hulgas Tallinn sadamalinnana. Suurem osa Eestit külastajaid välituriste saabub Tallinna, samuti ka kõik Soomest

Eestisse sõitjad. Teise suurema piirpunktina tuleb Valga. Nende kahe punkti kaudu saabuvad Eestisse ja siirduvad välja suures osas kõik välisreisijad ja välismaale sõitjad eestlased. Teiste piirpunktide osatähtsus ülepiirilikkemises on õige väike. Sisepassidega liiklejad (eestlased ja lätlased) moodustavad üldliiklemises suurema osa, kuid see sünnib tervel piirijoonel, millest omakord suur osa langeb Valga linna läbilaskepunktidele.

Päärist ülesõitnud piiripunktide järgi 1933 a. — *Personnes ayant passé la frontière d'après les cordons en 1933.*

7.	Sisseeõitnud — <i>Entrées</i>				Väljõitnud — <i>Sorties</i>			Total
	Sisepassi- dega	Välis- passidega	Reisi- kaartidega	Kokku	Passeports ordinaires	Passeports pour étrangers	Cartes de voyage	
Tallinn	236	14 166	8 231	22 633	217	13 804	8 470	22 491
Valga	10 480	8 362	—	18 842	10 502	8 801	—	19 303
Narva	—	1 556	—	1 556	—	1 573	—	1 573
Mõisaküla	2 727	165	—	2 892	2 787	250	—	3 037
N.-Jõesuu	—	2	—	2	—	0	—	0
Irboska	—	—	—	—	—	—	—	—
Mõniste	633	—	—	633	635	—	—	635
Koikküla	970	1	—	971	1 211	2	—	1 213
Kuressaare	596	130	—	725	485	94	—	579
Pärnu	30	52	—	82	30	25	—	64
Paldiski	—	60	—	60	—	71	—	71
Haapsalu	—	11	—	11	—	0	—	0
Kärda	—	—	—	—	—	—	—	—
Kunda	—	7	—	7	—	2	—	2
Piirivalvepunktid	144 610	1 220	—	145 830	144 650	1 277	—	145 927
Teised punktid	—	—	555	555	—	—	612	612
Kokku	160 291	25 741	8 786	194 818	160 536	25 911	9 082	195 519

Rahvaliklemise kohta enim Keskbüroo väljaandis ilmunud artiklid ja andmed:

- Rahvaliklemine üle piiri 1932 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 136(3), 1933 a., lk. 160—163.
Rahvaliklemine üle piiri 1931 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 124(3), 1932 a., lk. 160—172.
Rahvaliklemine üle piiri 1930 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 113(4), 1931 a., lk. 236—240.
Rahvaliklemine üle piiri 1929 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 99(2), 1930 a., lk. 70—74.
Rahvaliklemine üle piiri 1928 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 80(4), 1929 a., lk. 207—210.
Rahvaliklemine üle piiri 1927 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 73(5), 1928 a., lk. 238—201.
Väljaränd 1932 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 138(5), lk. 268—271.
Väljaränd 1931 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 130(9), 1931 a., lk. 490—492.
Väljaränd 1930 a., H. Reiman, Eesti Statistika nr. 113(4), lk. 241—243.
Väljaränd 1929 a., H. Reiman, Eesti Statistika nr. 103(6), 1930 a., lk. 330—341.
Väljaränd 1928 a., H. Reiman, Eesti Statistika nr. 90(5), 1929 a., lk. 277—279.
Väljaränd 1927 a., H. Reiman, Eesti Statistika nr. 77(4), lk. 233—235.

V. Feldman.

TULEKAHJUD 1933 a.

INCENDIES en 1933.

Sisu: 1. Üldarvu liikumine, lk. 235. 2. Tulekahjud aastaegade järgi, lk. 237. 3. Tulekahjude põhjused, lk. 237. 4. Tekitatud kahjud, lk. 238.

1933 a. registreeriti üldse 1 232 tulekahju. Neist teatati Keskbüroole eriteatelehega 1 090 juhul, kuna 142 juhu kohta jäi eriteateleht esitamata ja vastavad andmed hangiti politseilisest üldteatelehtedest. Teatamata jäänud tulekahjudest 38 ehk 26,8% ei tekitanud ainelist kahju, kuna ülejäänud olid suures enamuses väikekahjulised, nimelt ulatus kahju üldsumma 58 tuh. *kr.*, keskmine ühe kahjusumma 560 *kr.* ja suurim kahjusumma 6 300 *kr.* Teiste tulekahjudega võrreldes oli endiselt kahjutute osa tunduvalt suurem, keskmine ja maksimaalne kahjusumma aga väiksem.

1. Üldarvu liikumine.
Mouvement du nombre
général.

Tulekahjude arv läks tagasi võrreldes eelmise aastaga üldse 3,2% ja maal 4,9% ning suurenes linnas ja alevites 3,0%. Ainelist kahju tekitas 1 068 tulekahju ehk 86,7% üldarvust, maal vastavalt 882 ehk 91,8% ja linnas 186 ehk 68,6%. Selgub, et tulekahjude harvenemine maal ja sagemine linnas sündis kahjustanud tulekahjude arvel. Selle järeldusel kahjuta tulekahjude osasuurus üldarvus läks märgatavalt tagasi linnas (1933 a. 85 ehk 31,4%, 1932 a. 106 ehk 40,8%) ja suurenes maal (1933 a.

minoku põhjustas kindlustuseseltside poolt 1932 a. alul maksima pandud kindlustuse tingimus, mille järgi Petserimaal kindlustatakse tule vastu kuni 75% hoone hindväärtusest ja kindlustussumma makstakse välja kävinud hoone uuesti ülesehitamise puhul, vastasel korral ainult $\frac{1}{3}$ kindlustussummast. 1933 a. alul laiendati see tingimus ka teistele maadele, kuid sellist murrangulist mõju, nagu Petserimaal, see ei avaldanud; nimelt jäi tulekahjude sagedus teisis mais (ilma Petserimaata) ligikaudu endiseks (1933 a. 797, 1932 a. 786), kuna eelneval aastal juurekasv andis 16,1%. Arvesse tuleb võtta, et eelmainitud määrus esimesel maksvuse aastal ei saa avaldada täit mõju, sest enamus kindlustusist jääb jõusse endisil tingimustel veel teatud aja (s.o. kuni tähtaja lõpuni); uut tingimust võidi kasutada kindlustuste uuendamise ja uute kindlustuste vastuvõtmise puhul. Sel põhjusel jätkus Petserimaal hoogus tulekahjude vähenemine ka teisel määruuse maksvuse aastal, nagu eelpool nägime. Peale selle ei saa oodata teisis mais Petserimaaga võrdset efekti uuest määruusest sel põhjusel, et neil vähestel eranditega oli tulekahjude sagedus enam-vähem normaalne ka varem aastail. Näiteks tuli 10 000 elaniku kohta tulekahjusid: 1931 a. Petserimaal 51,7, kuna samal ajal vastav eelkõrgeim arv oli kõigest 13,4 (Võrumaal). 10 000 elaniku kohta tuli maal keskmiselt 11,1 ja üksikuis mais 8,1—14,4 tulekahju (1932 a. 12,0 ja 6,4—27,0) ning linnus ja alevs vastavalt 6,2 ja 5,1—14,9 tulekahju (1932 a. 5,2 ja 3,4—11,9). Tulekahjud harvenesid Harju-, Viljandi-, Valga- ja Võrumaa linnus ning sagesid ehk püsisid endisel tasemel teisis linnus. Tallinnas registreeriti 1933 a. üldse 99 tulekahju, neist 41 kahjutu ja 58 kahjuga, mille summa ulatus 238 589 kr. Linnade tulekahjude üldarvust (kahjustanud) langes Tallinnale 31,1% ja üldsummast 51,3%.

2. Tulekahjud aasta- aegade järgi. *Incidées d'après les saisons.*

Tulekahjude sagedus üksikuis aastaegadel muutus ebahühtlaselt, nimelt harvenesid maal tulekahjud talvel, kevadel ja sügisel ning sagesid suvel. Selle järeldusel suvele langev tulekahjude osa, mis eelneval aastal, nagu tavaliseltki, oli suurim, kasvas veelgi (1933 a. 42,2%, 1932 a. 36,7% üldarvust). Täheandada oleks, et tulekahjude kuhjumise suvele tingib eeskätt vabas looduses aset leidvate tulekahjude (metsa ja soode põlemised jne.) rohkusest. Selle kuhjumise määr on sõltuvuses sademete määraga; kuivadel suvedel, nagu 1933 a., see on suurem ja vihmaseil väiksem. On olnud üksikuid juhtumeid, kus erakordse vihmahõhkuse tõttu suvi on taganenud esikohalt (1929 ja 1930 a.). Teistest aastaegadest talv ei muutunud osasuurusel, kuna kevad ja sügis kahanesid, eriti tunduvalt viimane. Vaatamata ebahühtlasile muutusile jäi aastaegade järjekord tulekahjude rohkuse suhtes maal endiseks, nimelt oli see alanevas suunas — suvi (42,2%), sügis (21,8%), kevad (20,3%) ja talv (15,7%). Seda järjekorda, kui sagedamini ilmnevat, tuleb pidada normaalseks maa jaoks. Linnus ja alevs kahanes tulekahjude arv kevadel ja

kasvas teistel aastaegadel. Üksikute aastaegade tulekahjude arvud linnas on olnud alati suuruselt üks-teisele kaunis lähedal, milline asjaolu muidugi soodustab järjekorra muutuste tekkimist. Ja tegelikult ongi olnud aastaegade järjekord enamasti iga aasta teistsugune. Ainult talv püsis enam-vähem kindlana esikohal (tulekahjurikkaim) kuni 1931 a. Viimased kaks aastat on ka ses suhtes toonud muutuse, nimelt omas talv 1932 a. viimase (tulekahjuehveim) ja 1933 a. teise koha, kuna esimene koht langes mõlemal aastal sügisel. Linnas olid tulekahjud suhteliselt harvemad kui maal kõigil aastaegadel. Maade ülekaal oli suurim suvel (10 000 elaniku kohta — maal 4,7 ja linnas 1,6 tulekahju) ja väiksem talvel (maal 1,8 ja linnas 1,7 tulekahju).

3. Tulekahjude põhjused. *Causes des incendies.*

Üksikute tuletekkimise põhjuste järgi võnkus tulekahjude arv maal 0,1—5,0 ja linnas 0,0—3,1 10 000 elaniku kohta. Maade arv oli ülekaalus ka üksikute põhjuste järgi. Ainult teadmatul põhjusil alanud tulekahjude arv oli võrdne maal ja linnas (1,1 tulekahju 10 000 elaniku kohta). Suurima rühma kõigis mais moodustasid endisel hooletusel tekkinud tulekahjud. Nende arv oli üldse 489, maal 396 ja linnas 93 ehk vastavalt 45,8%, 44,9% ja 50,0% tulekahjude üldarvust. Eelmise aastaga võrreldes seda liiki tulekahjud sagesid maal ja linnas, kuna osasuurus näitas kasvu ainult maal. Hooletus avaldus puudulikus järelevalves kütmisel üldse 120, maal 102 ja linnas 18 juhul, liikütmises vastavalt 53, 43 ja 10 juhul, laste tulega mängimises ja hooletult käitumises 32, 27 ja 5 juhul ning muul viisil tulega ja tulekardetavate ainetega hooletult käitumises 284, 224 ja 60 juhul. Korratud tuleasemel põhjustasid üldse 174, maal 148 ja linnas 26 tulekahju, mis moodustab vastavalt 16,3%, 16,8% ja 14,0% tulekahjude üldarvust. Eelmise aastaga võrreldes harvenesid sellised tulekahjud maal ja sagesid linnas (peamiselt Tartumaa linnus ja alevs). Varem aastail olid need tulekahjud eriti arvurohked Petserimaal ning ka möödunud aastal, hoolimata 100% tagasiminekest, osutus tähendatud maa arv maksimaalseks (1933 a. 27, 1932 a. 57). Sädemeist ja tahnapõlemisest tekkinud tulekahjud arvult kasvasid veidi maal ja märgatavalt linnas, nimelt ulatus nende arv üldse 97, maal 84 ja linnas 13 ehk 9,1%, 9,5% ja 7,0% vastavast üldarvust. Silmapaistvalt suur oli kahjutute tulekahjude

Kahjustanud tulekahjude arv 10 000 elaniku kohta põhjuste järgi.

	Maad		Linnad ja alevid	
	1933	1932	1933	1932
Hooletus	5,0	4,5	3,1	2,7
Korratud tuleasemed	1,9	2,1	0,9	0,6
Sädemed, tahma põlemine	1,0	1,0	0,4	0,1
Pikne	0,1	0,8	—	0,2
Süütamine	1,5	2,0	0,7	0,7
Arvatav süütamine	0,5	0,6	0,0	0,1
Teadmata ja muud	1,1	1,0	1,1	0,8
Kokku	11,1	12,0	6,2	5,2

arv linnas (1933 a. 29, 1932 a. 31), mille peapõhjuseks linnachitiste tulekindlad katused. Mitmekordselt kahanes piksest tekkinud tulekahjude arv. Neid märgiti maal 9 (1932 a. 64) ja linnas mitte ühtki (1932 a. 5). Üldarvust langes piksekahju juhtumeile maal 1,0%. Süütamisi ja arvatavaid süütamisi oli üldse 179, maal 158 ja linnas 21 (1932 a. 231, 206 ja 25) ehk tulekahjude üldarvust vastavalt 16,7%, 17,9% ja 11,3% (1932 a. 20,9%, 21,7% ja 15,5%). Süütamised sagesid Harju-, Lääne- ja Viljandimaal ning harvenesid ehk püsisid endisena teisis mais. Rohkearvulisemad olid need Viljandi- (22), Tartu- (25) ja Võrumaal (23) ning Pärnumaa linnus ja alevs (6). Mitmesuguseil muil ja kindlakstegemata põhjusil said alguse üldse 120, maal 87 ja linnas 33 tulekahju, mis moodustab tulekahjude üldarvust 11,2%, 9,9% ja 17,7%. Muude hulgas on näidatud töötamisel (enamasti tööstusettevõtteis) tekkinud tulekahjud; selliseid oli üldse 25, maal 13 ja linnas 12, kahjusummaga vastavalt 144 460 kr, 131 406 kr ja 13 054 kr. Mainida oleks, et tulekahju tekkimise põhjuse määramisel võeti arvesse ka arvatav põhjus, kusjuures arvatavad süütamised näidati erirühmana, teised aga koos kindlakstehtuiga.

Kahjusumma 1 000 kr.

	1933	1932	1931	1930	1929
Maal	1 533	2 178	2 149	2 656	2 195
Linnad ja alevid	464	552	498	1 806	1 067
Kokku	1 997	2 730	2 647	4 462	3 262

4. Tekitatud kahjud. Dommages causées.

Tulekahjudest tekkinud kahjusumma ulatus üldse 1 997 tuh. kr, maal 1 533 tuh. kr ja

linnus ning alevs 464 tuh. kr ja seega kahjusumma kahanes võrreldes eelmise aastaga 26,8%, 29,0% ja 15,9%. Tagasimineku põhjustas suurtulekahjude (kahjuga üle 10 000 kr) vähenemine. Need vähenesid arvult maal ja summalt maal ja linnas. Suurtulekahjusid oli maal 20, kahju üldsumma 484 tuh. kr

Tulekahju keskmine kahjusumma (1 000 kr).

	Maal		Linnad ja alevid		Kokku	
	1933	1932	1933	1932	1933	1932
Viru	1,09	2,48	0,88	0,38	1,06	2,12
Järva	2,21	2,20	1,12	0,22	2,04	2,04
Harju	1,21	5,80	4,32	5,12	2,70	5,43
Lääne	3,03	4,14	0,19	1,16	2,92	4,05
Saare	1,78	1,01	0,19	0,42	1,68	0,96
Pärnu	2,81	1,54	2,73	4,03	2,79	1,86
Viljandi	1,79	2,44	1,32	4,83	1,75	2,71
Tartu	2,01	2,02	1,22	1,82	1,80	2,50
Valga	1,62	1,42	2,02	3,35	1,67	1,61
Võru	1,31	2,47	2,14	0,27	1,35	2,34
Petseri	0,87	1,09	0,52	—	0,86	1,09
Kokku	1,74	2,29	2,50	3,51	1,87	2,46

ja linnas 13, kahjusummaga 313 tuh. kr (1932 a. maal 31 tulekahju 992 tuh. kr, linnas 9 tulekahju 403 tuh. kr). Kahjusumma suuruse poolest paistsid silma Lääne- (215 tuh. kr) ja Pärnumaa (241 tuh. kr) ning Tallinn (239 tuh. kr).

RiigimetSAMAJANDUSE büroo andmeil oli 1933 a. suvel 578 riigimetsa tulekahju (toodud tabeleis pole arvestatud riigimetsa põlemised, küll aga erametsa põlemised). Neist tekkis riigile kahju 68 612 kr, peale selle kustutamise kulu 17 183 kr ehk kokku 85 795 kr (1932 a. 288 riigimetsa põlemist, kahju ja kustutamise kulu kokku 24 562 kr).

Suurtulekahjude arv ja summa.

	Maal		Linnad	
	Arv	Kahju 1 000 kr	Arv	Kahju 1 000 kr
Viru	2	23	—	—
Järva	2	42	—	—
Harju	1	10	8	236
Lääne	3	138	—	—
Saare	1	52	—	—
Pärnu	6	110	2	42
Viljandi	2	45	—	—
Tartu	1	44	2	25
Valga	—	—	1	10
Võru	2	20	—	—
Petseri	—	—	—	—
Kokku	20	484	13	313

Andmeid põlenud varanduste, nende omanikkude ja varanduste tule vastu kindlustamise kohta (arvestatud ainult tulekahju eritetelehed).

	1933	1932	1931	1930		1933	1932	1931	1930
	Tule läbi kannatanud hoonete oman. arv	826	939	1113		927	Tulekahju läbi sai hoonete omanik keskmiselt kahju kr:		
Neist maal	693	844	967	779	Maal	1 205	1 449	1 374	1 755
Kannatanud hoonete arv	1 096	1 337	1 549	1 204	Linnus ja alevs	1 742	2 821	1 527	2 635
Neist maal	958	1 241	1 397	1 102	Hooned kaotasid tule läbi keskmiselt oma väärtusest %:				
Hoonete väärtus enne tulekahju 1 000 kr	2 041	2 000	4 281	4 155	Maal	75,3	84,9	86,5	70,1
Sellest maal	1 201	1 441	1 537	1 720	Linnus ja alevs	12,8	18,3	8,1	16,1
Hoonete põlemisest saadud kahju 1 000 kr	1 127	1 491	1 552	1 757	Hoonete omanikest olid hooned tule vastu kindlustatud %:				
Sellest maal	904	1 223	1 329	1 307	Maal	66,9	78,1	81,6	72,4
Kindlustuste arv (tule vastu)	582	742	907	682	Linnus ja alevs	78,0	87,4	80,8	79,7
Neist maal	481	659	739	564	Hoonete väärtuse üldsummast oli tule vastu kindlustatud %:				
Kindlustuste summa 1 000 kr	2 124	1 899	2 540	2 898	Maal	57,0	64,0	62,7	57,4
Sellest maal	684	822	963	992	Linnus ja alevs	82,8	86,7	57,8	78,6
Muu varandus:					Põlenud muu vara omaniku keskmise kahju kr:				
Tule läbi kannatanud muu vara oman. arv	1 139	1 055	1 202	1 186	Maal	592	950	697	1 224
Neist maal	970	926	1 040	996	Linnus ja alevs	1 408	2 163	1 642	7 347
Muu vara põlemisest saadud kahju 1 000 kr	812	1 159	991	2 615	Muu vara omanikest olid vara tule vastu kindlust. %:				
Sellest maal	574	880	725	1 219	Maal	5,5	8,5	8,8	11,5
Kindlustuste arv (tule vastu)	96	128	135	174	Linnus ja alevs	25,4	36,4	26,5	31,0
Neist maal	53	79	92	115					

Tulekahjude arv ja kahjusumma üksikuis mais, linnus ja aleviis põhjuse järgi 1933 a. (järg).
Nombre d'incendies et leur répartition d'après les causes, saisons et dommages (en kr) en 1933 (suite).

Table with multiple columns: Category (Virumaa, Järvamaa, etc.), Sub-category, and various metrics (Arv, Kahjusumma kr). Includes a summary row for 'Kõik kokku'.

Laevade läbikäik Tartu, Mustvee ja Võõpsu sadamas 1933 a. — Navigation des ports intérieurs de Tartu, Mustvee et Võõpsu en 1933.

1.	Tartu sadam—Port de Tartu					Mustvee sadam Port de Mustvee					Võõpsu sadam Port de Võõpsu				
	Laevade arv Nombre des navires	Maht rgt. Tonnage		Veetud kaup tonni- des—Marchandises transp. (tonnes)	Reisijate arv Nombre des voyageurs	Laevade arv Nombre des navires	Maht rgt. Tonnage		Veetud kaup tonni- des—Marchandises transp. (tonnes)	Reisijate arv Nombre des voyageurs	Laevade arv Nombre des navires	Maht rgt. Tonnage		Veetud kaup tonni- des—Marchandises transp. (tonnes)	Reisijate arv Nombre des voyageurs
		br.	net.				br.	net.				br.	net.		
	Sissetulnud — Entrées.														
Jaanuar — Janvier	1	94	54	2	15	1	94	54	2	3	—	—	—	—	—
Sellest: Reisijate laevad — Navires de voyageurs	1	94	54	2	15	1	94	54	2	3	—	—	—	—	—
Märts — Mars	13	483	273	16	146	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sellest: Reisijate laevad — Navires de voyageurs	12	464	264	8	146	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aprill — Avril	132	5 236	3 111	1 066	2 857	4	376	216	7	19	16	563	323	13	17
Sellest: Reisijate laevad — Navires de voyageurs	102	4 476	2 569	55	2 857	4	376	216	7	19	14	558	319	13	17
Lodjad ja praamid — Bateaux et chalands	19	612	508	561	—	—	—	—	—	—	2	5	4	—	—
Mai — Mai	267	10 167	6 621	5 199	3 409	22	1 765	991	13	163	39	1 509	885	55	51
Sellest: Reisijate laevad — Navires de voyageurs	127	6 032	3 470	102	3 409	17	1 598	918	13	163	28	1 254	686	55	51
Lodjad ja praamid — Bateaux et chalands	108	3 579	2 999	3 092	—	1	58	50	—	—	10	233	193	—	—
Junni — Juin	394	15 887	10 032	6 291	8 650	29	2 851	1 601	18	434	38	2 132	918	27	72
Sellest: Reisijate laevad — Navires de voyageurs	217	10 131	5 580	46	8 650	18	2 256	1 092	18	434	29	2 014	825	27	72
Lodjad ja praamid — Bateaux et chalands	147	5 222	4 322	4 436	—	6	601	483	—	—	9	118	93	—	—
Juul — Juillet	397	16 867	11 291	7 289	6 935	35	2 688	1 673	19	222	39	2 690	1 330	33	57
Sellest: Reisijate laevad — Navires de voyageurs	156	8 508	4 718	41	6 935	18	1 708	942	10	222	26	2 563	1 240	33	57
Lodjad ja praamid — Bateaux et chalands	209	7 742	6 440	6 063	—	10	820	695	—	—	12	114	90	—	—
August — Août	326	14 330	9 530	5 628	4 784	30	2 446	1 428	40	231	50	2 969	1 663	2	47
Sellest: Reisijate laevad — Navires de voyageurs	131	7 508	4 089	80	4 784	19	1 887	1 012	40	231	26	2 770	1 600	2	47
Lodjad ja praamid — Bateaux et chalands	171	6 361	5 280	5 017	—	6	459	392	—	—	24	199	163	—	—
September — Septembre	241	10 582	7 168	4 311	2 409	26	1 970	1 094	37	58	37	2 168	1 171	7	35
Sellest: Reisijate laevad — Navires de voyageurs	93	5 444	3 064	129	2 409	17	1 640	934	37	58	25	1 987	1 073	7	35
Lodjad ja praamid — Bateaux et chalands	180	4 731	3 987	3 704	—	2	136	117	—	—	12	121	98	—	—
Oktoober — Octobre	243	9 735	6 461	3 101	2 712	33	2 387	1 483	32	116	29	1 436	780	50	35
Sellest: Reisijate laevad — Navires de voyageurs	100	5 463	3 076	109	2 712	18	1 692	972	32	116	21	1 386	746	14	35
Lodjad ja praamid — Bateaux et chalands	128	3 979	3 317	2 881	—	10	582	493	—	—	7	51	40	36	—
November — Novembre	110	4 511	3 003	1 162	1 360	8	773	440	15	35	15	749	378	22	18
Sellest: Reisijate laevad — Navires de voyageurs	47	2 035	1 493	80	1 360	8	773	440	15	35	12	636	293	13	18
Lodjad ja praamid — Bateaux et chalands	50	1 780	1 484	1 073	—	—	—	—	—	—	2	100	85	9	—
Kokku — Total	2124	87 892	57 544	34 065	33 277	188	15 350	8 980	183	1 281	262	14 156	7 454	209	332
Sellest: Reisijate laevad — Navires de voyageurs	986	50 815	28 380	751	33 277	120	12 024	6 580	183	1 281	180	13 107	6 682	164	332
Vedurlaevad — Navires remorqueurs	161	2 903	732	6 410	—	33	761	170	—	—	3	48	0	—	—
Kaubaveo mootorilaevad — Bateaux à moteur marchands	19	108	83	14	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lodjad ja praamid — Bateaux et chalands	908	34 000	28 343	26 890	—	35	2 565	2 230	—	—	78	941	700	45	—
Ühise — Gr. total	2124	87 892	57 544	34 065	33 277	188	15 350	8 980	183	1 281	262	14 156	7 454	209	332
	Väljaläinud — Sorties.														
Jaanuar — Janvier	2	112	65	8	8	1	94	54	—	2	—	—	—	—	—
Sellest: Reisijate laevad — Navires de voyageurs	2	112	65	8	8	1	94	54	—	2	—	—	—	—	—
Märts — Mars	15	580	330	2	188	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sellest: Reisijate laevad — Navires de voyageurs	15	580	330	2	188	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aprill — Avril	144	5 692	3 449	275	3 062	3	282	162	6	13	16	563	323	6	21
Sellest: Reisijate laevad — Navires de voyageurs	102	4 532	2 804	60	3 062	3	282	162	6	13	14	558	319	6	21
Lodjad ja praamid — Bateaux et chalands	28	934	790	205	—	—	—	—	—	—	2	5	4	—	—
Mai — Mai	285	11 226	7 495	168	3 368	23	1 859	1 045	91	140	39	1 509	885	189	45
Sellest: Reisijate laevad — Navires de voyageurs	129	6 058	3 481	124	3 368	18	1 692	972	43	140	28	1 254	686	5	45
Lodjad ja praamid — Bateaux et chalands	132	4 807	3 860	14	—	1	58	50	48	—	10	233	193	184	—
Junni — Juin	394	16 081	10 209	115	8 415	29	2 851	1 601	480	158	38	2 132	918	123	82
Sellest: Reisijate laevad — Navires de voyageurs	210	10 141	5 602	101	8 415	18	2 256	1 092	11	158	29	2 014	825	1	82
Lodjad ja praamid — Bateaux et chalands	148	5 404	4 490	4	—	6	501	483	460	—	9	118	93	122	—

Laevade läbikäik Tartu, Mustvee ja Vööpsu sadamas 1933 a. (järg) — *Navigation des ports intérieurs de Tartu, Mustvee et Vööpsu en 1933 (suite).*

	Tartu sadam — Port de Tartu				Mustvee sadam Port de Mustvee				Vööpsu sadam Port de Vööpsu						
	Laevade arv Nombre des navires		Maht rgt. Tonnage		Laevade arv Nombre des navires		Maht rgt. Tonnage		Laevade arv Nombre des navires		Maht rgt. Tonnage				
	br.	net.	br.	net.	br.	net.	br.	net.	br.	net.	br.	net.			
Juuli — Juillet	381	15 942	10 529	130	6 947	35	2 688	1 673	717	164	39	2 690	1 330	122	43
Sellest: Reisijate laevad — <i>Navires de voyageurs</i>	158	8 516	4 061	117	6 047	18	1 708	942	16	164	28	2 563	1 240	4	43
Lodjad ja praamid — <i>Bateaux et chalands</i>	197	6 921	5 751	13	—	10	829	695	701	—	12	114	90	118	—
August — Août	331	14 864	9 835	68	4 521	28	2 288	1 317	324	115	50	2 969	1 663	151	61
Sellest: Reisijate laevad — <i>Navires de voyageurs</i>	182	7 072	4 170	57	4 521	18	1 793	958	15	115	26	2 770	1 500	8	61
Lodjad ja praamid — <i>Bateaux et chalands</i>	175	6 751	5 534	11	—	5	395	335	309	—	24	199	163	143	—
September — Septembre	335	10 159	6 788	66	2 341	27	2 034	1 151	146	57	37	2 108	1 171	110	44
Sellest: Reisijate laevad — <i>Navires de voyageurs</i>	92	5 338	3 012	60	2 341	17	1 640	934	5	57	25	1 987	1 073	4	44
Lodjad ja praamid — <i>Bateaux et chalands</i>	125	4 414	3 665	6	—	3	200	174	141	—	12	121	98	106	—
Oktoober — Octobre	242	9 681	6 506	92	2 878	31	2 295	1 409	331	108	28	1 436	786	18	26
Sellest: Reisijate laevad — <i>Navires de voyageurs</i>	101	5 451	3 104	87	2 878	18	1 602	972	25	108	21	1 385	746	7	26
Lodjad ja praamid — <i>Bateaux et chalands</i>	127	3 947	3 311	5	—	8	490	419	306	—	7	51	40	11	—
November — Novembre	92	3 711	2 472	43	1 248	11	959	568	49	38	15	749	378	45	14
Sellest: Reisijate laevad — <i>Navires de voyageurs</i>	43	2 397	1 368	43	1 248	9	867	494	8	38	12	636	293	—	14
Lodjad ja praamid — <i>Bateaux et chalands</i>	49	1 221	1 074	—	—	2	92	74	41	—	2	100	85	45	—
Kokku — Total	2131	88 048	57 678	967	32 976	188	15 350	8 980	2 144	795	262	14 156	7 454	764	336
Sellest: Reisijate laevad — <i>Navires de voyageurs</i>	987	50 797	28 397	659	32 976	120	12 024	6 580	125	795	181	13 167	6 682	36	330
Vedurlaevad — <i>Navires remorqueurs</i>	151	2 002	732	—	—	33	761	170	—	—	3	48	6	—	—
Kaubaveo mootorilaevad — <i>Bateaux à moteur marchands</i>	18	149	74	50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lodjad ja praamid — <i>Bateaux et chalands</i>	978	84 199	28 475	258	—	35	2 565	2 230	2 015	—	78	941	766	729	—
Üldse — Gr. total	2131	88 048	57 678	967	32 976	188	15 350	8 980	2 144	795	262	14 156	7 454	764	336

2. Sadamate tegevus. Sisevete sadamatest oli 1933 a.,
Activité des ports. nagu eelmistelgi, kõige suurem ja elavam tegevus Tartul, kuhu on tulnud sisse 97,1% kogu sisevete sadamatesse veetud kaupadest ja 42,2% laevade mahust.

1932 aasta vastavate andmetega võrreldes on vähesel määral tõusnud kaupade läbikäik (2,4%) ja vähenenud laevade maht (10%).

Laevade läbikäik Tartu sadamas ulatus 1933 aastal 115 222 net. regt.; kaupu veeti 35 032 *tn.* ja reisijaid käis läbi 66 253 inimest.

Seega on tõusnud ka reisijate arv 6,5% võrra. Peamiselt koondab Tartu sadam kaupu Tartu oma tarvituseks, nagu küttepuit, aia- ja osalt põllusaadused. Küttepuit moodustab Tartu sadama pea sisseveoartikli — 18 050 *tn* või 51,5% üldlähikäigust. Läänud 1932 aastal olid vastavad arvud suuremad ja nimelt 23 883 *tn* või 69,8%. Küttepuidule järgnevad suuruse järjekorras propsid (paberipuit) 6 408 *tn* või 18,3%, palgid 3 187 *tn* või 9,1%, lauad — 1 355 *tn* või 3,9%, pakud — 1 106 *tn* või 3,2%. Nagu toodud andmetest selgub, on eelmise aastaga võrreldes rohkem Tartu sadamasse toodud palke, propse ja laudu. Samuti on suurenenud Tartu sadama kaudu veetud segakauba kogus — 4 926 *tn* või 14%.

Peale laevade abil veetud kaupade on 1933 aastal Tartu parvetatud käsitsi 2 687 *tn* mitmesuguseid metsamaterjale.

Väljavedu Tartu sadamast pole nimetamisväärne — 967 *tn* või 2,8% kogu sadama kaupade lähikäigust.

Reisijate liikumine Tartu sadama kaudu oli sisse- ja väljasõitjate poolst peaaegu ühesugune. Reisijate üldarvust 66 253 inimest oli sissesõitjaid 33 277 ja väljasõitjaid 32 976 inimest.

Võrreldes üldiselt 1933 aasta Tartu sadama tegevust 1932 aasta omaga peab märkima väikest tegevuse suurenemist, mis lubab oletada, et siseveeteedel liiklemine uuesti hakkab suurenema või vähemalt enam ei kahane.

Peale Tartu sadama omab sisevete sadamatest suurema tähtsuse laevade ja reisijate liiklemise suuruse poolst Vasknarva sadam.

Kaupade vedu Vasknarvas on viimastel aastatel tugevasti langenud.

1933 aastal veeti Vasknarva kaudu kaupu 589 *tn* (sisse ja välja). 1932 aastal oli vastav arv märksa suurem, nimelt 878 *tn* või 49% võrra rohkem. Vasknarva sadama kaupade lähikäigust annab sissevedu 69% ja väljavedu 31%.

Suurenenud on Vasknarva sadamast läbikäimud reisijate arv. 1933 aastal oli 6 472 inimest 1932 aasta 4 991 inimese vastu. Seega suurenenud 29,6% võrra. Suurenenud on samuti 1933 aastal Vasknarva sadamat kasutanud laevade arv, kuna vähenenud on maht, mis tingitud käigusolevate suuremate laevade asendamise-ga väiksema mahuga laevade vastu.

Võõpsu sadama tegevus läks 1933 aastal tagasi.

Kaupade läbikäik ulatus 973 *tn* eelmise aasta 1 022 *tn* vastu, vähenedes seega 46% võrra. Reisijate liikimine Võõpsu sadamas on samuti vähenenud, nimelt 668 inimest 1932 aasta 1 062 inimese vastu või 37,1% võrra vähem. Võõpsu sadama tegevuse vähenemisele on peale üldiste põhjuste tunduvalt aidanud kaasa uus Tartu-Petseri raudtee, mis metsamaterjalide vedu veeteedelt on tõmmanud raudteele. Samuti on vii-

Laevade ja kaupade läbikäik sisevete tähtsamais sadamais 1933 a. — *Navigation des ports intérieurs en 1933.*

2.	Sisse tulnud — <i>Entrées</i>						Välja läinud — <i>Sorties</i>					
	Üldse <i>Gr. total</i>		Veetud kaup tonnides <i>March. transp. (tonnes)</i>			Reisijate arv <i>Nombre d. voyageurs</i>	Üldse <i>Grand total</i>		Veetud kaup tonnides <i>March. transp. (tonnes)</i>			Reisijate arv <i>Nombre d. voyageurs</i>
	Laevade arv <i>Nombre d. navires</i>	Maht <i>Ton. net.</i>	Üldse <i>Gr. total</i>	Sellest — <i>Dont</i>			Laevade arv <i>Nombre d. navires</i>	Maht <i>Ton. net.</i>	Üldse <i>Gr. total</i>	Sellest — <i>Dont</i>		
				Käitespuit <i>Bois de charriage</i>	Metsama- terjal <i>Produits forestiers</i>					Käitespuit <i>Bois de charriage</i>	Metsama- terjal <i>Produits forestiers</i>	
Tartu	2 124	57 544	34 065	18 060	12 021	33 277	2 131	57 678	967	—	35	32 076
Sel. reisijate laevad — <i>Dont navires de voyageurs</i>	986	28 386	751	—	—	33 277	987	28 397	950	—	—	32 076
Mustvee	188	8 930	183	—	—	1 281	188	8 980	2 144	1 937	78	795
Sel. reisijate laevad	120	6 590	183	—	—	1 281	120	6 590	120	—	—	795
Võõpsu	262	7 454	209	45	—	332	262	7 454	764	583	146	336
Sel. reisijate laevad	181	6 682	164	—	—	332	181	6 682	35	—	—	336
Kokku — Total	2 574	73 978	34 457	18 095	12 021	34 890	2 581	74 112	3 875	2 520	259	34 107
Sellest reisijate laevad — <i>Navires de voyageurs</i>	1 287	41 648	1 098	—	—	34 890	1 288	41 650	823	—	—	34 107
Vasknarva	414	7 373	408	—	108	3 206	411	7 371	181	23	—	3 266
Sel. reisijate laevad	398	7 302	297	—	—	3 206	398	7 313	153	—	—	3 266
Alajõe ja Remniku	94	5 040	7	—	—	43	94	5 040	1 848	1 525	305	55
Sel. reisijate laevad	72	3 674	7	—	—	43	72	3 674	17	—	—	55
Rannapungerja	36	1 103	—	—	—	—	36	1 103	3 568	931	2 637	—
Sel. reisijate laevad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lohosuu	101	3 740	—	—	—	48	101	3 740	3 734	625	3 109	66
Sel. reisijate laevad	50	2 013	—	—	—	48	50	2 013	—	—	—	66
Kallaste	81	4 319	58	—	—	517	81	4 319	247	112	100	356
Sel. reisijate laevad	74	4 122	58	—	—	517	74	4 122	35	—	—	356
Kasepää-Kolkja	396	15 427	44	—	—	—	396	15 427	231	—	—	—
Sel. reisijate laevad	388	15 320	43	—	—	—	388	15 320	120	—	—	—
Piirisaare	494	14 345	42	—	—	1 539	494	14 345	250	—	—	1 658
Sel. reisijate laevad	475	14 247	42	—	—	1 539	475	14 247	250	—	—	1 658
Mehikoorma	333	10 581	55	—	—	639	333	10 581	5 891	—	5 740	558
Sel. reisijate laevad	309	10 069	55	—	—	639	309	10 069	—	—	—	558
Kokku — Total	1 949	62 528	614	—	108	5 992	1 946	62 526	15 950	3 325	11 891	5 959
Sellest reisijate laevad	1 766	57 650	502	—	—	5 992	1 766	57 667	575	—	—	5 959
Üldse — Gr. total	4 523	136 506	35 071	18 095	12 129	40 882	4 527	136 638	19 825	5 845	12 150	40 066
Sellest: reisijate laevad — <i>Dont: Navires de voyageurs</i>	3 053	99 304	1 600	—	—	40 882	3 054	99 320	1 398	—	—	40 066
Vedurlaevad — <i>Navires remorqueurs</i>	241	1 057	6 518	—	6 492	—	240	1 044	5 652	—	5 652	—
Kaubaveo mootorlaevad — <i>Bateaux à moteur marchands</i>	26	91	10	—	—	—	24	82	55	—	—	—
Lojad ja praamid — <i>Bateaux et chalands</i>	1 203	36 054	26 037	18 095	5 637	—	1 209	36 180	12 720	5 845	6 498	—

mastel kriisi aastatel Võõpsu sadama tagamaade — Võõpsu alevi ja Räpina kaubanduslik ja tööstuslik tegevus peaaegu täiesti surnud, mis loomulikult ka sadama läbikäigule on avaldanud tugevat mõju.

Mustvee sadama kaudu veeti 1933 aastal kaupu 2 327 *tn* eelmise aasta 2 254 *tn* vastu, suurenedes seega 3,2% võrra. Suurenenud on ka Mustvee sadamat kasutanud laevade arv ja vähenenud laevade maht alul tähendatud põhjustel.

Reisijate arv Mustvee sadamas on 1933 aastal vähenenud — 2 076 inimest 1932 a. 3 185 inimese vastu. Seega vähem 34,8% võrra.

Reisijate arvu kahanemise peamiseks põhjuseks Mustvee sadamas 1933 aastal tuleb pidada autobusi, mille liikumise kiirusega laevad kuidagi võistelda ei saa ja mida reisijad selle tõttu on hakanud eelistama.

Tähelepanu väärivatest Peipsi ranna kohtadest võiks nimetada Rannapungerjat, Lohosuu ja Mehikoormat, kus 1933 aastal metsamaterjalide väljavedu 1932 aasta suhtes on kasvanud mitmekordseks.

3. Liinilaevade tegevus sisevetes. *Lignes de navigation.*

1933 aasta navigatsioonil peeti sisevetes järjekindlat laevaühendust järgmistel liinidel:

Tartu—Vasknarva	üks kord nädalas
Tartu—Kallaste—Mustvee	kolm korda nädalas
Tartu—Kolkja	kolm „ „
Tartu—Meerapalu—Pirisaar	kolm „ „
Tartu—Võõpsu	kolm „ „
Tartu—Värskla	viis „ „
Tartu—Budovitsi	üks „ „
Tartu—Lääniste	seitse „ „
Tartu—Olu	kuus „ „
Tartu—Tärvastu	kolm „ „
Tartu—Kaagvere	seitse „ „

vähendati või suurendati ühendust pidavate laevade ja tuureiside arvu.

4. Parvetus. Flottage.

Parvetamine, mille kohta vastavad andmed tab. 3, näitab 1933 aastal õige suurt tõusu. Nii parvetati 1933 aastal sisevetes palke kokku 212 833 tk. Eelmisel aastal oli see arv 68 120 tk. Seega 1933 aastal rohkem 212,4% võrra. Vähenenud on tunduvalt parvetatud pakkude arv, kuna teised metsamaterjalid püsivad ümmarguselt 1932 aasta tasemel.

Parvetatud palkide arvu suur kasvamine 1933 aastal on seletatav Lõuna-Eestis eriotstarbeks määratud raielankide realiseerimisega.

Ühendusepidamine nimetatud liinidel ei olnud kogu navigatsiooni kestel ühtlane, vaid sõltuv aastaregadest ja laevasõidu tasuvusest, millele vastavalt

Tartu-, Võru-, Valga-, Petseri- ja osa Virumaa piirides parvetatud metsamaterjalid 1933 aastal.
Flottage des matériaux forestiers dans les confins des arrondissements de Tartu, Võru, Valga, Petseri et Viru en 1933.

3.	Jõesid — Rivières	Kuhu parvetatud Lieu de destination des matériaux flottés	Materjalid — Matériaux					
			Palgid Poutres	Pakud Blocs	Latid Lattes	Pikad propesid Étais	Lühikesed Propesid Étais	Sindli- pakud Blocs de bardoux
Rannapungerja jõgi	Mustvee	14 800	—	—	11 000	—	—	
Avi (Lohosuu) „	„	6 500	—	—	—	—	—	
„ „ „	Lohosuu	4 000	—	—	—	—	—	
„ „ „	Kastresse	2 985	—	—	—	—	—	
Kullavere „	Mustvee	9 000	—	—	6 000	—	—	
Vähandu (Voo) „	Võru	5 000	—	1 000	—	—	—	
Ahja „	Kastresse	11 440	—	—	—	—	—	
„ „ „	Tartu	4 000	—	—	—	—	—	
Kargoja „	„	16 990	1 834	—	—	—	—	
Suur Eruajõgi „	Kastresse	1 697	—	—	—	—	83,10	
Vilke Eruajõgi	Jõesuuni	476	—	—	—	—	—	
„ „ „	Tartu	7 184	622	986	—	—	—	
Laeva jõgi	„	317	48	24	—	5 027	—	
Pedja „	„	750	—	—	—	2 003	—	
Võrtsjärve kaldalt	„	9 114	—	—	—	—	—	
Must jõgi	Hargla	110 000	—	—	—	—	—	
Peetri „	„	8 000	—	—	—	—	—	
	Kokku	212 833	2 504	2 010	17 000	7 630	83,10	

Siseveetede tegevuse kohta varem Keskbüroo väljaandis ilmunud artiklid:

Sisevete tegevus 1932 a. A. Valkenklau, Eesti Statistika nr. 139(6) 1933 a., lk. 320—329.
Siseveetede tegevus 1931 a. A. Valkenklau, Eesti Statistika nr. 125(4) 1932 a., lk. 219—223.
Siseveetede tegevus 1930 a. J. Kits-Oismann, Eesti Statistika nr. 110(7)—117(8) 1931 a., lk. 476—478.
Siseveetede tegevus 1929 a. J. Kits-Oismann, Eesti Statistika nr. 104(7)—105(8) 1930 a., lk. 433—435.
Siseveetede tegevus 1928 a. A. Kits, Eesti Statistika nr. 94(9) 1929 a., lk. 513—515.
Laevasõit ja kauba ning reisijate vedu siseveetel 1927 a. J. Oisman, Eesti Statistika nr. 82(0) 1928 a., lk. 538—540.
Laevasõit ja kauba ning reisijate vedu siseveetel 1926 a. J. Oisman, Eesti Statistika nr. 68(7) 1927 a., lk. 409—411.
Laevasõit ja kauba vedu veetel Eestis 1925 a. A. K., Eesti Statistika nr. 56 1926 a., lk. 1—5.
Eriväljaanne: Eesti sadamad, veeteed, kaubalaevastik ja laevasõit, seeria „Eesti Majandus“, v. II, 1925 a.

STREIGID TÖÖSTUSES 1933 a. GRÈVES dans L'INDUSTRIE en 1933.

Sis u: 1. Streigid ja streikijate arv, lhk. 246. 2. Streikide kestus ja raskusemäär, lhk. 246. 3. Streikide põhjused, lhk. 246. 4. Streikide tagajärjed, lhk. 247.

1. Streigid ja streikijate arv. Nombre des grèves et des grévistes.

Seega arvuliselt oli streike 1933 a. 4 võrra rohkem kui eelmisel aastal. Võrreldes eelmise aastaga streikijate arv aga on vähenenud umbes 18%, mis sele-

Üksikuid streigijuhete tööstusettevõtetes tuli 1933 a. ette 8, sellest üks avalikel töödel.

tatav sellega, et 1933 a. puhkesid streigid väiksemates ettevõtetes, arvatud välja Sindi Tekstiilvabrikute ühisuse streik puuvilla värviköögi jaoskonna töölistel. Sellest streigist võttis osa ainult 2% Sindi Tekstiilvabrikute ühisuse tööliste üldarvust.

Üldandmed streikide kohta 1921—33 a. — Grèves de 1921—33.

1.	Streikide arv Nombre de grèves	Streigist puudutatud ettevõtete arv Nombre des entreprises affectées par des grèves	Streikijate arv (keskmine) Nombre d'ouvriers grévistes (moyenne)			Kaotsiläinud tööpäevad N. de journées perdues		Kaotsiläinud palgasumma (Ekr) Somme perd. (Ekr)	
			Üldse Total	%		Üldse Total	Streigist osavõtnud töölise kohta Moyenne par gréviste	Üldse Total	Streigist osavõtnud töölise kohta Moyenne par gréviste
				Tööliste üldarvust Au nombre total des ouvriers	Streigist puudutatud ettevõtete töölise arvust Au nombre des entrepr. affect. par des grèves				
1933	8	8	162	0,5	13,1	330	2,1	670	4,1
1932	4	4	888	2,7	81,3	2 149	2,4	3 885	4,4
1931	3	16	700 ¹⁾	2,1 ¹⁾	...	20 000 ¹⁾	28,6 ¹⁾	...	...
1930	7	7	154	...	82,4	338	2,2	810	5,3
1929	16	30	1 015	4,7	21,1	6 395	3,3	7 553 ²⁾	5,2 ²⁾
1928 ³⁾	5	43	1 098	3,4	26,3	49 336	44,9	153 553	139,8
1927	5	5	218	0,8	7,2	3 067	14,1	3 880	7,8
1926	14	14	600	2,0	21,9	1 196	1,8	1 550	2,8
1925	16	16	904	3,0	33,6	2 530	2,8	4 380	5,5
1924	16	16	1 568	5,6	21,4	4 831	3,1	8 632	5,7
1923	...	35	3 492	10,9	35,9	10 290	3,0	20 052	9,0
1922	...	20	5 203	18,2	60,7	42 162	8,0	...	...
1921	...	53	5 156	21,7	42,7	7 860	1,6	...	...

2. Streikide kestus ja raskusemäär. Durée et taux de gravité des grèves.

läninud aasta streigid olid võrdlemisi kerge iseloomuga. Streikide läbi 1933 a. tekkinud majanduslik kahju on märksa väiksem kui eelmisel aastal. Streikide läbi kaotsiläinud 2 149 tööpäeva vastu 1932 a. läks kaotsi 1933 a. ainult 330 tööpäeva, kuna töölistel kaotsiläinud palgasumma neil aastail oli vastavalt 3,9 tuh. kr ja 0,7 tuh. kr. Seega streigi tagajärjed olid 1933 a. töölistele, kui ka ettevõtjatele palju kergemad kui eelmisel aastal. Streikijail kaotsiläinud tööaja ja palgasumma järgi 1933 a. streikide tagajärjed võrduvad umbes 1930 a. streikide omadele.

Pildi streikide sagedusest ja raskusemäärast annavad tab. 2 arvud.

Streikide sagedus ja raskusemäär 1928—33 a.
Taux de fréquence et de gravité des grèves de 1928—33.

2.	100 000 täistöötaja töölise kohta Pour 100 000 travailleurs à plein horaire	
	Streikide arv Nombre des grèves	Kaotsiläinud tööpäevade arv Nombre de journées de travail perdues
1933	33	1 397
1932	17	9 375
1931	12	76 810 ¹⁾
1930	24	1 172
1929	53	14 037
1928	19	155 900

3. Streikide põhjused. Causes des grèves.

Kõik 1933 a. streigid olid tingitud majanduslikest põhjustest. Palgakõrgendamise nõue

¹⁾ Ligikaudsed arvud — Données approximatives.

²⁾ Arvestamata pagarite streik — Grève des boulangers non comprise.

³⁾ Arvestamata rätsepate streik — Grève des tailleurs non comprise.

kutsus välja 1933 a. üldse 6 streiki ($\frac{3}{4}$ streikide üldarvust) 140 streikijaga (86,4% streikijate üldarvust). Korratu palgamaksmine andis põhjust 2 streigile ehk $\frac{1}{4}$ streikide üldarvust 22 streikijaga.

Palgakõrgendamise nõudel puhkesid streigid o.-ü. Meleski klaasivabrikus, Sindi Tekstiilvabrikute ühisuses, H. Šmuljan ja J. Šeini saeveskis, J. Starki õmblusetööstuses, Viljandi maavalitsuse teedeosakonnas ja lõpuks Rana Väemla Karilepa ja Amari veeühisuses. Viimane ettevõtte töötas avalike töölisega hädaabitööde korras. Korratu palgamaksmise pärast alustati streiki H. Šmidti Hargla saeveskis Valgamaal ja A. Elkeni mööblitööstuses. H. Šmidti Hargla saeveski streik on veel huvitav selle poolest, et see likvideeriti ühe streikija kriminaalkurjategija arreteerimisega, mille järele teised streikijad asusid tööle.

remail aastail oli rahuldamise määr võrdlemisi kõrge. Täiesti rahuldatud streiginõudmiste määr oli iseäranis kõrge 1931 ja 1932 a. 1933 a. täielikult rahuldatud nõudmiste arv on langenud 1922—1923 a. tasemele. Selline langus on peamiselt tingitud rohkest töajõu pakkumisest ja raskest majanduslikust surutisest, kus iga ettevõtte püüdis saada läbi võimalikult väiksema kuluga ja siin on just nõõduandvad palgad.

Mis puutub 1933 a. streikijate nõudmiste rahuldamisega, siis on kõige rohkem streike lõppenud täiesti tagajärjetult. Sellele järgnevad streigid, mis lõppenud kompromissiga, s.t. streikijate osalise rahuldamisega ja lõpuks täielikult rahuldatud streigid.

Streiginõudmiste rahuldamise määr (%).
Conséquences des grèves (en %).

4.	Nõudmised rahuldatud — Réclamations ont été satisfaites		
	täielikult entièrement	osaliselt partiellement	rahuldamata non satisfaites
1933	20,4	35,2	44,4
1932	50,0	25,0	25,0
1931	96,7	33,3	—
1930	41,6	47,4	11,0
1929	39,0	35,6	24,5
1928	27,3	17,4	55,3

Suurem osa 1933 a. streike on lahendatud asjaomaste poolt otsekoheste läbirääkimiste kaudu. Üldiselt streikide puhul ei tekkinud tööliste suuremaid raskusi. Samuti polnud ettevõtjate poolt tööliste sunduslikku töölt vabastamist, ega tööliste väljaheitmist ettevõtja korteritest.

Streikide põhjused — Causes de grèves.

3.	Palgakõrgendamise nõue	Korratu palga- maksmine	Mund	Kokku	% %			Total
					Réclamation pour la hausse des salaires	Paiement irrégulier des salaires	Autres	
1933	6	2	—	8	75,0	25,0	—	100
1932	1	1	2	4	25,0	25,0	50,0	100
1931	1	1	1	3	33,3	33,3	33,4	100
1930	2	5	—	7	28,6	71,4	—	100
1929	5	8	3	16	31,3	50,0	18,7	100
1928	3	—	2	5	60,0	—	40,0	100

4. Streikide tagajärjed.
Conséquences des grèves.

Võrreldes 1933 a. streiginõudmiste rahuldamise määra eelmiste aastatega paistab, et va-

Keskbüroo väljaandis streikide kohta enam hõlpsasti ülevaated:

- Streigid tööstuses 1931—32, R. Sõrmus, E. Stat. nr. 142(9), 1933 a., lhk. 451—452.
Streigiliikumine 1921—30 a., R. Sõrmus, E. Stat. nr. 114(5), 1931 a., lhk. 320—321.
Streigid tööstuses 1929 a., R. Sõrmus, E. Stat. nr. 98(1), 1930 a., lhk. 37—39.
Streigid tööstuses 1928 a., R. Sõrmus, E. Stat. nr. 88(3), 1929 a., lhk. 163—165.
Streigid tööstuses 1927 a., R. Sõrmus, E. Stat. nr. 78(5), 1928 a., lhk. 294—295.
Streigid tööstuses 1927 a. I poolel, R. Sõrmus, E. Stat. nr. 70(9), 1927 a., lhk. 523.
Streigid tööstuses 1926 a., R. Sõrmus, E. Stat. nr. 67(9), 1927 a., lhk. 354—356.
Streigid Eesti tööstuses 1921—25 a., H. Reiman, E. Stat. nr. 54(9), 1926 a., lhk. 7—13.
Streigid Eesti 1922 a., E. Stat. nr. 15(4), 1923 a., lhk. 51—53.

VÄLJARÄND 1933 a.

Émigration en 1933.

Sisu: 1. Väljarändajate arv ja sihtmaa, lhk. 248. 2. Väljarändajate koostis, lhk. 249.

1. Väljarändajate arv ja sihtmaa.

Nombre des émigrés et pays de destination.

Eestil, kui väikeriigi võimaldub väljarändajate arvu määrata võrdlemisi täpsalt. Selleks on kasutatud Siseministeeriumile välispassi saamise avaldisel täidetud vastavad küsimused. Väljarändajaks on loetud kõik, kes siirduvad välja nne elukoha soetamise ja teenistuse otsimise sihiga ning seda otseselt välispassi soovinisel deklareerinud väljasõidu sihina. Samuti omastele järgisõit ja abieluline välismaalasega on puhas väljaränd. Sihtmaa suhtes on peetud silmas eriti ookeanitaguseid maid. Neisse maadesse puht huvi ja äri või kõlastussihiga roise tuleb ette väga harva. Iga passisaamise avaldise esitamisel täidetud küsimusleht otsustatakse üksikult, arvestades kõigi tunnistega, keda lugeda väljarändajaks, keda mitte.

1932 a. jõudis väljarändajate arv miinimumi — 328 in. 1933 a. on see arv vähe tõusnud — 453 in. Seega rännanud välja rohkem kui eelmistel aastatel 125 inimest. Näib tõenäolisena, et väljaränd meil aegapidi hakkab jälle tõusma, kuigi see massiliseks ei või kujuneda soodsa väljarännukoha puudumisel.

Nagu Eesti kodanike ülepiirilikkemise andmed osutavad, on 1933 a. riigist rännanud välja 811 in. rohkem, kui tulnud sisse, kuna 1931 ja 1932 a. valitses vastavalt +1061 ja +940 sissetulnute ülekaal. Ilm-

selt paljud väliseestlased, kes kitsaste majanduslikkude olude sunnil siirdunud välisriigest paremate lootustega kodumaale, on hiljem siinsete oludega tutvudes hakanud rändama jälle välismaale tagasi. Niisuguste uuestiväljarändajate arvu ei sisalda käesolevas kirjutises toodud arvud, kuna uuesti väljarändajad omased välispassi varem. Mainitud nähtuse olemasolu peegeldavad ainult Eesti kodanike ülepiirilikkemise arvud. Palju 1933 a. rändas sisse, täh. palju neid oli, kes rändasid välismaalt Eestisse siin elamajäämise sihiga, pidi 1933 a. vastavate arvutuste kohaselt olema võrdlemisi väike arv. Need on välismaalt tagasisiirdunud töökoha kaotamisel, enamasti meremehed ja üksikud varem väljarännanud.

Väljarännu kokkukuivamise tagajärjel ookeanitagustesse maadesse (Am. Ühendriigid, Austraalia, Kanada, L.-Ameerika), on viimastel aastatel suure tähtsuse üldises väljarännus omandanud Euroopa riigid. Sinna väljarändajad on esijoones meremehed välislaevadele, välismaale teenistusse minejad. Enamasti küll ainult teenistuselootuste sihiga väljarändajad, välismaalastega abiellujad ja sugulaste juurde elama asujad.

453 väljarändajast läks 1933 a.: Euroopa riigesse — 342, Ameerikasse — 63, Austraaliasse — 16, Aafrikasse — 5 ja Aasiasse — 27.

1933 a. rändas Ameerikasse eelmisest aastast rohkem välja 13 in., Ühendriigesse läks 39, eelmise aasta 19 in. vastu. Kahanenud on Argentiinasse väljarändajate arv 13-elt 4-le. Brasiiliasse läks — 6 ja Kanadasse 4 in. 1932 a. ei olnud Austraaliasse

Eesti kodanikkude ülepiiri liikumine 1927—1933 a.

Citoyens estons ayant passé les confins de la République.

1.	Sissesõitnud <i>Entrées</i>	Väljasõitnud <i>Sortis</i>	Vahe (+ ehk —) <i>Différence (+ ou —)</i>
1933 . . .	110 750	111 561	—811
1932 . . .	116 759	115 098	+1 061
1931 . . .	132 258	131 318	+940
1930 . . .	144 434	144 673	—239
1929 . . .	145 129	145 321	—192
1928 . . .	141 176	140 222	+954
1927 . . .	110 032	111 885	—1 853

Väljaränd Eestist 1926—1933 a. — Émigration de 1926—1933.

2.	1933			1932	1931	1930	1929	1928	1927	1926
	Kokku <i>Total</i>	Mehed <i>Hom.</i>	Naised <i>Fem.</i>							
Üldse — <i>Total</i>	453	277	176	325	644	1 005	1 439	1 293	2 322	2 436
Ameerika — <i>Amérique</i>	63	24	39	50	55	342	370	313	413	472
Sell.: Ühendriigid — <i>Dont: Ét. Unis</i>	39	17	22	19	32	114	113	132	...	...
Kanada — <i>Canada</i>	4	2	2	5	6	97	141	115	...	...
Argentiina — <i>Argentine</i>	4	2	2	13	10	77	78	38	...	...
Brasiilia — <i>Bresil</i>	6	1	5	3	5	17	27	9	...	...
Muud ja selgusetu — <i>Autres et pays inconnus</i>	10	2	8	10	2	7	25	19	...	...
Austraalia — <i>Australie</i>	16	6	10	—	6	27	86	90	641	223
Aafrika — <i>Afrique</i>	5	2	3	11	6	10	8	3	...	...
Sell.: L.-Aafrika — <i>Dont: Afrique du Sud.</i>	3	—	3	—	5	6	—	3	...	...
Maroko — <i>Maroc</i>	2	—	—	—	—	—	—	—	6	16
Aasia — <i>Asie</i>	27	13	14	2	14	10	5	3	...	...
Euroopa riigesse — <i>Europe</i>	342	232	110	265	563	616	961	878	1 262	1 715
Sell.: S.N.V.L. — <i>Dont: U.R.S.S.</i>	8	4	4	54	63	61	90	401	565	1 145

ühtki väljarändajad, 1933 a. oli aga 16. Aafrikasse rändajaist läks L-Aafrikasse — 3 ja Marokosse — 2. Aasia väljarändajate kohaks oli peamiselt Palestiina. Euroopa riigesse väljarännanute hulgas seisab esikohal Saksa — 52, siis Inglise — 49, Prantsuse — 36.

Väljaränd Europasse sihtmaade järgi — *Émigration en Europe d'après les pays de destination.*

	1933				1932	1931	1930	1929	1928
	Kokku Total	Mehed Hommes	Naised Femmes						
Austria — <i>Autriche</i>	3	1	2	2	1	7	2	—	—
Belgia — <i>Belgique</i>	7	5	2	4	4	56	78	19	14
Danzig — <i>Dantzig</i>	16	12	4	7	21	12	12	14	—
Hollandi — <i>Pays-Bas</i>	15	14	1	6	22	116	147	69	8
Inglise — <i>Angleterre</i>	49	44	5	8	21	11	5	8	—
Itaalia — <i>Italie</i>	—	—	—	—	1	4	18	6	—
Jugoslaavia — <i>Yougosl.</i>	2	—	2	4	—	—	1	1	—
Kreeka — <i>Grèce</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Leedu — <i>Lithuanie</i>	10	5	5	30	18	22	20	16	—
Läti — <i>Lettonie</i>	2	2	—	—	—	—	—	—	—
Norra — <i>Norvège</i>	1	1	—	—	—	—	3	—	—
Poola — <i>Pologne</i>	14	9	5	12	14	7	9	12	—
Prantsuse — <i>France</i>	36	21	15	12	24	161	232	10	—
Rootsi — <i>Suède</i>	28	10	18	24	43	29	22	24	—
Rumeenia — <i>Roumanie</i>	2	2	1	—	—	—	—	1	—
Saksa — <i>Allemagne</i>	52	32	20	24	92	53	95	48	—
Soome — <i>Finlande</i>	16	12	4	7	21	27	150	170	—
Taani — <i>Danemark</i>	1	1	—	3	5	3	6	1	—
Tšehhoslov. — <i>Tchécosl.</i>	2	1	1	1	7	2	1	1	—
Ungari — <i>Hongrie</i>	1	—	1	—	2	—	—	1	—
Vene — <i>Russie</i>	8	4	4	54	63	61	90	401	—
Muud riigid — <i>Autr. pays</i>	4	2	2	4	—	6	5	4	—
Teadm. sihtmaad — <i>Inconnu</i>	72	54	18	62	203	36	63	71	—
Kokku — Total	342	232	110	265	563	616	961	878	

Edasi on Rootsi — 28, Danzig — 16, Soome — 16, Hollandi — 15, Poola — 14, Leedu — 10, Vene — 8. Tähelepanu pälvib Venesse väljarändajate arvu suur langus. Kuna 1932 a. seisis Vene Euroopa riikide hulgas väljarändajate pooltest esimesel kohal (54), läks sinna 1933 a. ainult 8. Nähtavasti on lõppenud sugulastele järgisõit. Puht väljarännu maana pole aga Vene eriti figureerinud. Mitmesse riiki oli võtnud passi 72 in., millised väljarändajad koosnesid peamiselt teenistustotsijaist meremehist, kes esijoones siirdusid Lääne-Euroopasse. Sooliselt koosnesid Euroopasse rändajad %:

	Mehi	Naisi
1933 a.	67,8	32,2
1932 „	57,4	42,6
1931 „	71,0	29,0

2. Väljarändajate koostis. a) Vanus. Väljarändajaist moodustasid ühessõitjad väljaspoole Euroopat — 15,3% ja Euroopa riigesse rändajaist — 8,5%. Vanuselt (20—59 a.) tööjõulised kodanikud moodustasid väljarännus %:

	1933 a.	1932 a.	1931 a.
Väljaspoole Euroopat	75,7	66,1	75,3
Euroopa riigesse	79,2	75,2	79,4

Alla 14 a. oli väljaspoole Euroopat 10%, Euroopa riigesse 5,6%
 15—19 a. „ „ „ 9,9% „ „ 11,4%
 60 a. ja vanemaid „ „ 3,0% „ „ 3,8%

Raukade väljarändamise %, võrreldes eelmiste aastatega, on tublisti langenud.

Väljarändajate vanus 1933 a. — *Âge des émigrants.*

	Passomanikke <i>Porteurs des passeports</i>			Ühessõitjaid <i>Person. comprises dans les mêmes passeports</i>			Üldse — <i>Grand total</i>					
	Kokku	M.	N.	Kokku	M.	N.	Kokku	M.	N.	%		
										Total	H.	F.
Väljaspoole Euroopat — <i>Hors d'Europe.</i>												
Alla 14 a.	2	—	—	10	3	7	12	5	7	10,8	11,1	10,6
15—19 a.	9	3	6	2	1	1	11	4	7	9,0	8,0	10,6
20—29 a.	33	17	16	4	—	4	37	17	20	33,3	37,8	30,3
30—59 a.	46	18	28	1	—	1	47	18	29	42,4	40,0	43,0
60 ja enam	4	1	3	—	—	—	4	1	3	3,6	2,2	4,6
Teadmata	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kokku	94	41	53	17	4	13	111	45	66	100,0	100,0	100,0
Euroopa riigesse — <i>Pour pays européens.</i>												
Moins de 14 a.	1	—	1	18	6	12	19	6	13	5,0	2,6	11,9
15—19 a.	36	22	14	3	2	1	39	24	15	11,4	10,3	13,8
20—29 a.	145	111	34	3	—	3	148	111	37	43,4	47,8	33,9
30—59 a.	117	88	29	5	—	5	122	88	34	35,8	38,0	31,2
60 et plus	13	3	10	—	—	—	13	3	10	3,8	1,3	9,2
Inconnu	—	—	—	1	—	1	1	—	1	0,3	—	0,9
Total	312	224	88	30	8	23	342	232	110	100,0	100,0	100,0

b) Rahvus. Rahvuselt (etniline) koosnesid 1933 a. väljarändajad %:

	Väljaspoole Euroopat		Euroopa riigesse	
	1933 a.	1932 a.	1933 a.	1932 a.
Eestlased	57,7	77,8	75,1	74,0
Sakslased	7,2	9,5	10,5	10,2
Venelased	5,4	7,9	4,4	5,6
Juudid	24,3	3,2	0,3	1,9
Rootslased	2,7	—	7,3	6,0
Muud rahv.	2,7	1,6	2,4	4,3

Rahvuslik koostis 1933 a., võrreldes eelmiste aastatega, eriti väljaspoole Euroopat väljarännus, on tublisti muutunud. Väljaspoole Euroopat rännanuis on eestlaste osatähtsus langenud 77,8%-lt 57,7%-le. Vähe on langenud sakslaste %, märksa rohkem aga venelaste oma. Erakorraliselt kõrge % annavad juudid — 24,3%, eelmise aasta 3,2% vastu. Rootslased moodustasid 2,7%, kuna nad eelmisel aastal täiesti puudusid. Euroopa riigesse rännanute rahvuslik

Väljarändajate rahvus (etniline) 1933 a. — Nationalité des émigrants (ethnique).

5.	Passiomanikke Porteurs des passeports			Ühessõitjaid Person. comprises dans les mêmes passeports			Üldse — Grand total					
	Kokku	M.	N.	Kokku	M.	N.	Kokku	M.	N.	%		
										Total	H.	F.
Väljaspoole Euroopat — Hors d'Europe.												
Eestlasi	56	21	35	8	2	6	64	23	41	57,7	51,1	62,2
Sakslasi	8	3	5	—	—	—	8	3	5	7,2	6,7	7,6
Venelasi	5	3	2	1	1	—	6	4	2	5,4	8,9	3,0
Rootslasi	3	2	1	—	—	—	3	2	1	2,7	4,4	1,5
Lätlasi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Soomlasi	1	—	1	—	—	—	1	—	1	0,0	—	1,5
Juute	19	12	7	8	1	7	27	13	14	24,3	28,9	21,2
Poolakaid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Muid	2	—	2	—	—	—	2	—	2	1,8	—	3,0
Kokku	94	41	53	17	4	13	111	45	66	100,0	100,0	100,0
Euroopa riigesse — Pour pays européens.												
Estoniens	234	190	44	23	5	18	257	195	62	75,1	84,1	56,3
Allemands	32	12	20	4	2	2	36	14	22	10,5	6,1	20,0
Russes	14	8	6	1	—	—	15	8	7	4,4	3,4	6,4
Suèdois	25	8	17	—	—	—	25	8	17	7,3	3,4	15,5
Lettons	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Finois	1	—	1	—	—	—	1	—	1	0,3	—	0,9
Juifs	1	1	—	—	—	—	1	1	—	0,3	0,4	—
Polonais	1	1	—	—	—	—	1	1	—	0,3	0,4	—
Autres	4	4	—	2	1	1	6	5	1	1,8	2,2	0,9
Total	312	224	88	30	8	22	342	232	110	100,0	100,0	100,0

koostis on pea sama, mis 1932 aastal. Üldiselt osutuvad vähemusrühmused (suhteliselt nende arvuga rahvastikus), arvatud välja venelased, tunduvalt väljarännuhimulisemaks kui eestlased.

c) Kutseala. Elukutseliselt tegevuselt koosnesid 1933 a. väljarändajad (sulgudes 1932 a. arvud) väljaspoole Euroopat: õppinud töölised 22,7% (32,5), ametnikud 18,7% (10,8), õpilased 14,7% (18,9), vabakutselised

10,7% (10,8), põllutöölised 8,0% (10,8), äriteenijad 8,0% (2,7), meremehed 6,7% (5,4), teisi väiksemal määral. Elukutse jäi teadmatuks 32,4%. Euroopa riigesse väljarännanud koosnesid: meremehed 53,6% (35,8), õppinud töölised 10,1% (27,1), lihttöölised 8,3% (10,6), ametnikud 6,5% (1,9), vabakutselised 6,5% (14,0), õpilased 6,2% (1,9), põllutöölised 4,0% (3,4), teisi väiksemal määral. Elukutse jäi selgusetuks 19,3%. Euroopasse ja väljaspoole Euroopat rännanud

Väljarändajate kutseala 1933 a. — Occupations des émigrants.

6.	Passiomanikke Porteurs des passeports			Ühessõitjaid Person. comprises dans les mêmes passeports			Üldse — Grand total					
	Kokku	M.	N.	Kokku	M.	N.	Kokku	M.	N.	%		
										Total	H.	F.
Väljaspoole Euroopat — Hors d'Europe.												
Põllupidajad	3	3	—	—	—	—	3	3	—	3,9	7,3	—
Põllutöölisi	3	1	2	3	—	3	6	1	5	8,0	2,4	14,7
Tööst. ja kaub. ettev.	2	1	1	1	—	1	3	1	2	3,9	2,4	5,9
Õppinud töölisi	16	12	4	1	—	1	17	12	5	22,7	20,3	14,7
Lihttöölisi	2	—	2	—	—	—	2	—	2	2,7	—	5,9
Äriteenijaid	4	3	1	2	—	2	6	3	3	8,0	7,3	8,0
Majateenijaid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Meremehi	5	5	—	—	—	—	5	5	—	6,7	12,2	—
Ametnikke	11	6	5	3	1	2	14	7	7	18,7	17,1	20,5
Vabakutselisi	7	3	4	1	—	1	8	3	5	10,7	7,3	14,7
Õpilasi	9	5	4	2	1	1	11	6	5	14,7	14,7	14,7
Teadmata	32	2	30	4	2	2	36	4	32	32,4	8,9	48,5
Kokku	94	41	53	17	4	13	111	45	66	100,0	100,0	100,0
Euroopa riigesse — Pour pays européens.												
Agriculteurs	1	1	—	—	—	—	1	1	—	0,4	0,5	—
Ouvriers agricoles	11	2	9	—	—	—	11	2	9	4,0	0,9	15,7
Entrepreneurs des entreprises commerciales et industrielles	2	2	—	2	1	1	4	3	1	1,4	1,4	1,8
Ouvriers qualifiés	26	21	5	2	—	2	28	21	7	10,1	9,6	12,3
Journalières	20	9	11	3	—	3	23	9	14	8,3	4,1	24,0
Employés de commerce	1	1	—	—	—	—	1	—	—	0,4	0,5	—
Service domestique	7	—	7	—	—	—	7	—	7	2,6	—	12,3
Martins	148	148	—	—	—	—	148	148	—	53,6	67,5	—
Employés	15	9	6	3	1	2	18	10	8	6,5	4,8	14,0
Professions libérales	16	11	5	2	—	2	18	11	7	6,5	5,0	12,3
Élèves	16	12	4	1	1	—	17	13	4	6,2	5,9	7,0
Inconnu	49	8	41	17	5	12	66	13	53	19,3	5,6	48,2
Total	312	224	88	30	8	22	342	232	110	100,0	100,0	100,0

erinevad märksa elukutselt. Euroopa riigesse väljarännanud koosnevad üle poole meremehist, väiksem osa mitmesuguseid töölisi, kes siirdunud välja tööleilmise lootusega. Väljaspoole Euroopat väljarännanute juures tuleb meremehi ette aga väga väike %, seevastu rohkem õppinud ja põllutöölisi, ametnikke ja

äriteenijaid. Viimaste % on ilmselt tõusnud juutide väljarännu tõusu tõttu Palestiinasse.

Kokkuvõttes 1933 a. ilmneb väljarännus teatav tõusu tendents. Et see aga lähematel aastatel võiks kujuneda sama suureks, nagu 1925—27 aastail, seks puuduvad eeldused.

Väljarännu kohta seni Keskbüroo väljaandis ilmunud artiklid ja andmed:

Väljaränd 1932 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 138(5), 1933 a., lk. 268—271.
 Väljaränd 1931 a., G. Tomberg, Eesti Statistika nr. 130(9), 1932 a., lk. 490—492.
 Väljaränd 1930 a., H. Reiman, Eesti Statistika nr. 113(4), 1931 a., lk. 241—243.
 Väljaränd 1929 a., H. Reiman, Eesti Statistika nr. 103(6), 1930 a., lk. 339—341.
 Väljaränd 1928 a., H. Reiman, Eesti Statistika nr. 90(5), 1929 a., lk. 277—279.

R. Sõrmus.

TÖÖKAITSE 1933 a.)*

INSPECTION du TRAVAIL en 1933.

Sis: 1. Tööinspeksiooni organisatsioon ja tegelik ulatus, lk. 251. 2. Tegevad ja seisvad ettevõtted, lk. 252. 3. Ettevõtete jaotus nende asukoha ja suuruse järgi, lk. 253. 4. Välismaalaste ja kodakondsusetute arv tööstuses ja transportetevõttes, lk. 254. 5. Tööinspektorite vahetatus, lk. 255. 6. Tööliste kaebuste põhjused, lk. 256. 7. Töökaitseseaduste rikkumine ettevõtetes, lk. 257. 8. Ettevõtjatele ja ettevõtete juhatajatele määratud trahvid, lk. 258. 9. Tööinspektorite ja politsei kaudu sissenõutud haigusekindlustuse maksud, lk. 259. 10. Tööinspektorite vahetatulise ettevõtjate väljanõutud tööliste teenistus, lk. 259. 11. Ettevõtete revisjon, lk. 260. 12. Käitiste tööiskonna asutised, lk. 260.

1. Tööinspeksiooni organisatsioon ja tegelik ulatus.

Organisation et champ d'action de l'inspection.

Juba 1926 a. saadik, mil tööinspeksiooni organisatsiooni teostati põhipanev ümberkorraldus, töökaitse ametkond on teostanud organisatsioonilt ja isikliku koosseisu poolest muutmata kujul. 1933 a. oli töökaitse alal teenistuses endiselt 1 vanem

tööinspektor ja 5 jaoskonna tööinspektorit ühes abiinspektori ja vajaliku kantslei ametnikkude koosseisuga igas jaoskonnas. Sealjuures vanema tööinspektori ülesandeks on kogu töökaitse tegevuse juhtimine ja töökaitse järelevalve teostamine raudteedel. Jaoskonna tööinspektorite ja nende abide ülesandeks on töökaitse järelevalve teostamine oma jaoskonnis.

Tööinspeksiooni alla kuuluvate ettevõtete arv ja jaoskondade pindala 1933 a. lõpul.
Entreprises soumises à l'inspection du travail et l'étendue des districts d'inspection en 1933.

	Tööinspekts. jaosk. Districts d'inspection					Kokku — Total			
	I	II	III	IV	V	1933	1932	1931	1930
a) Ettevõtete arv — Nombre des entreprises à la fin de l'année.									
Suurtööstus — Grandes entreprises ¹⁾	78	73	30	37	42	260	233	253	263
Keskööstus — Entreprises moyennes ¹⁾	349	294	160	176	311	1 290	1 165	1 145	1 107
Väiketööstus — Petites entreprises ²⁾	584	477	291	630	844	2 826	2 671	2 603	2 455
Kokku — Total	1 011	844	481	843	1 197	4 376	4 069	4 001	3 825
1932	911	774	468	796	1 120	—	—	—	—
1931	936	770	479	753	1 083	—	—	—	—
1930	863	732	441	734	1 055	—	—	—	—
1929	776	656	360	738	1 026	—	—	—	—
b) Jaoskonna pindala (tah. km ²) — Superficie (milliers de km ²).									
	10,5	5,8	7,1	9,1	12,7	45,2	45,2	45,2	45,2

*) Töökaitse kohta varem Keskbüroo väljaandis ilmunud artiklid vt. E. Statistika nr. 145(12), 1933 a.

1) Rühmitus tehtud Suur-, kesk- ja väiketööstuse seaduse kohaselt (RT 28—1920 a.).

Töökaitse järelevalve tegelikkul ulatus iseloomustavad paremini järelevalve all seisvate ettevõtete ja neis töötavate palgaliste arvud. Suur-, kesk- ja väike-tööstuse seaduse kohaselt liigitatult (RT 28 — 1920) oli 1933 a. lõpul töökaitse järelevalve all ettevõteteid järgmisel arvul:

Suurtööstus	260 ettevõtet ehk	5,9%
Kesk-tööstus	1 290 „ „	29,5 „
Väiketööstus	2 826 „ „	64,6 „
Kokku	4 376 „ „	100 „

Siit nähtub, et väiketööstuse liiki kuuluvad ettevõtted moodustavad ümmarguselt $\frac{2}{3}$ järelevalve all seisvate ettevõtete üldarvust. Mainitud seaduse normide järgi need on mehaanilise tööjõuta, omanik kaasa arvamata, kuni 5 töötajaga ja mehaanilise tööjõuga 3 või väiksema töötajate arvuga teotsevad ettevõtted.

Järgmisel rühma — kesktööstusse — kuulub ca 30% järelevalve all seisvate ettevõtete üldarvust. Need on mehaanilise tööjõuta 6—50 töötajaga või mehaanilise tööjõuga 4—30 töötajaga teotsevad ettevõtted.

Töökaitse järelevalve all seisvast ligi 4 500 ettevõttest ainult 260 ehk 5,9% kuulus 1933 a. lõpul suurtööstuse liiki.

Võrreldes eelmise aasta lõpuga, tööinspektsiooni järelevalve all seisvate ettevõtete arv on kasvanud kõigis ettevõtete suuruserühmades, kusjuures ettevõtete üldine kasv tõusis arvult ümmarguselt 300 ehk 7,5%-le. Üksikutes ettevõtete suuruserühmades ettevõtete arvuline kasv oli tunduvalt erinev, nagu näha järgmistest arvudest:

Suurtööstuse ettevõtted	+ 11,0%
Kesk-tööstuse „	+ 10,7 „
Väiketööstuse „	+ 5,8 „
Üldine kasv	+ 7,6 „

Praegu, mil suuremad ettevõtted on juba seatud töökaitse järelevalve alla, oletuste kohaselt töökaitse järelevalve võis laieneda ulatuselt peamiselt järelevalve alla seadmata väike- ja osalt vast ka kesktööstuse liiki kuuluvate ettevõtete arvel. Tööspektorite andmed näitavad aga meile tõelist olukorda täiesti vastupidisena, nimelt arvuliselt suuremat ettevõtete kasvu suuremate ettevõtete rühmis.

Tuleb kõigepealt tähendada, et selline vahetõde ettevõtete arvust ei leia aset kõigis tööinspektsiooni jaoskonnas. Mõningas jaoskonnas eri põhjustel vahetõde on otse vastupidised. Üldiselt aga suurem ettevõtete arvuline kasv suuremate ettevõtete rühmas tuleb kanda metsatööde ja osalt avalikkude tööde arvele.

Töökaitse järelevalve ulatuse liikumisest järelevalve all seisvate palgaliste arvu järgi annavad ülevalto järgmised arvud.

Töökaitse järelevalve all palgalisi (ühanded)

1933 a.	42,5 ¹⁾
1932 „	43,1 ¹⁾
1931 „	45,5 ¹⁾
1930 „	49,0 ¹⁾
1929 „	51,8 ¹⁾
1928 „	45,9 ¹⁾
1927 „	44,4 ¹⁾
1926 „	41,1 ¹⁾
1925 „	44,6 ²⁾
1924 „	39,8 ²⁾
1923 „	42,3 ²⁾

Siin on võetud arvesse vaid jaoskonna inspektorite järelevalve all seisvad palgalisod. Peale nende kuulus palgalisi vanema tööspektori järelevalve alla raudtee transpordi alal järgmisel arvul:

	30. VI.	31. XII.
Ehituseamet	2 506	2 409
Veoamet	880	826
Finantsamet	143	147
Ekspluatatsiooniamet	204	148
Kokku	3 733	3 530

Ülaltoodud andmeil seisib kogu riigis töökaitse järelevalve all 1933 a. 1. juulil 46,2 tuh. palgalist. Eelmise aastaga võrreldes jaoskonna tööspektorite järelevalve all seisvate palgaliste arv on langenud ca 0,6 tuh. ehk 1,4% võrra.

Töökaitse järelevalve alla kuuluvate ettevõtete arv vastava aasta lõpuks 1923—33.
Nombre des entreprises soumises à l'inspection du travail de 1923—33 (à la fin de chaque an.).

2.	Ettevõtete arv — Nombre des entreprises			
	Üldse Total	Sellest tegevaid ettevõtteid Dont les entreprises fonctionnantes		
		Arv — Nombre	% üldarvust % au nombre total	1923 = 100
1933	4 376	3 752	85,7	223
1932	4 069	3 503	86,1	208
1931	4 001	3 486	86,0	206
1930	3 825	3 423	89,6	204
1929	3 556	3 042	85,5	181
1928	3 385	2 953	87,2	175
1927	3 050	2 716	89,0	161
1926	3 082	2 741	89,0	163
1925	2 859	2 546	89,1	151
1924	2 148	1 886	87,8	112
1923	1 885	1 684	89,3	100

Tuleb tähendada, et töökaitse järelevalve all seisvate palgaliste arvu kohta toodud andmeid ei saa kasutada tööstuse ja järelevalve all seisva transpordala aktiivsuse hindamiseks, sest siin on mõjuvad peale majandusliikude tegurite ka töökaitse ametkonna puht administratiivse iseloomuga korraldused — eesotsas juba enim teotsenud ettevõtete töökaitse järelevalve alla arvamise.

2. Tegevad ja seisvad ettevõtted. Tab. 2 toodud andmeil töökaitse tegelik ulatus on ettevõtete arvu järgi kasvanud läinud 10 a. jooksul enam kui kahekordseks. Ettevõtete üldarv on tõusnud 1923 a. võrreldes 132%

¹⁾ 1. juulil.
²⁾ Aasta lõpul.

(1 885:4 376) ja järelevalve all seisvate tegevate ettevõtete arv 123% võrra (1 684:3 752).

Seisvate ettevõtete arv on suhteliselt kõrge ja näitab viimasel kolmel aastal järjekindlat tõusu tendentsi. Ilmselt on siin tegemist praegu üleulatavat majanduslikku surutist põhjustavate teguritega.

Tab. 3 andmetest nähtub, et suhteliselt suurima tegevate ettevõtete arvuga esineb väiketööstus, kuigi ka siin viimastel aastatel on üldiselt näha aktiivsuse langust.

Töökaitse järelevalve all olevad tegevad ja seisvad ettevõtted.
Nombre des entreprises soumises à l'inspection du travail.

3.	%				
	Tegevad	Seisvad	Kokku	Fonctionnaires	Inactives
Aasta lõpul — À la fin de l'année:					
Suurtööstus — Grandes entreprises:					
1933	208	52	260	80,0	20,0
1932	187	46	233	80,3	19,7
1931	190	63	253	75,1	24,9
1930	202	61	263	76,8	23,2
1929	196	47	243	80,7	19,3
1928	180	35	224	84,4	15,6
Kesktööstus — Entrepr. moyennes					
1933	970	320	1 290	75,2	24,8
1932	883	282	1 165	75,8	24,2
1931	884	261	1 145	77,2	22,8
1930	900	108	1 007	82,1	17,9
1929	893	222	1 115	80,1	19,9
1928	843	220	1 063	79,3	20,7
Väiketööstus — Petites entreprises					
1933	2 574	252	2 826	91,1	8,9
1932	2 433	238	2 671	91,1	8,9
1931	2 302	211	2 513	91,9	8,1
1930	2 317	188	2 455	94,4	5,6
1929	1 953	245	2 198	88,9	11,1
1928	1 921	177	2 098	91,6	8,4
Kokku — Total:					
1933	3 752	624	4 376	85,7	14,3
1932	3 503	566	4 069	86,1	13,9
1931	3 460	535	4 001	86,0	13,4
1930	3 428	397	3 825	89,6	10,4
1929	3 042	514	3 556	85,5	14,5
1928	2 953	432	3 385	87,2	12,8
30. juunil — Au 30 juin:					
Suurtööstus — Grandes entreprises:					
1933	218	31	249	87,0	12,4
1932	219	20	248	88,3	11,7
1931	224	30	254	88,2	11,8
1930	224	34	258	86,8	13,2
Kesktööstus — Entrepr. moyennes					
1933	944	312	1 256	75,2	24,8
1932	920	270	1 190	77,5	22,5
1931	850	252	1 102	77,3	22,7
1930	849	259	1 108	76,6	23,4
Väiketööstus — Petites entreprises					
1933	2 573	150	2 723	94,3	5,7
1932	2 555	152	2 707	94,4	5,6
1931	2 305	107	2 532	93,4	6,6
1930	2 258	138	2 426	94,3	5,7
Kokku — Total:					
1933	3 735	499	4 234	88,2	11,8
1932	3 703	451	4 154	89,1	10,9
1931	3 445	449	3 894	88,5	11,5
1930	3 361	431	3 792	88,6	11,4

Suhteliselt tunduvalt madalam on tegevate ettevõtete arv suurtööstuses (ca 80% ettevõtete üldarvust). Kahe viimase aasta lõpul on siiski näha siin arvilist tegevate ettevõtete tõusu, mille on põhjustanud võimalikult avalikkude tööde alalt, 1933 a. lõpul aga ka majanduselu aktiivsuse tõus.

Tegevate ettevõtete arvu poolest kesktööstus on ümmarguselt 75%-ga viimasel kohal. Selle põhjuseks on peamiselt asjaolu, et valitud läbilõike momentidel

(aasta keskpaik ja lõpp) piiritusevabrikud seisavad, millised peaaegu kõik kuuluvad kesktööstusse. Need moodustavad töökaitse järelevalve all seisvate kesktööstuse ettevõtete üldarvust ümmarguselt 10%. Peale selle suure % seisvaid ettevõtteid annavad 1. juulil ja aasta lõpul saeveskid, millest sel ajal samuti paljud seisavad. Tööinspektorite aruannete järgi võrdlemisi suure arvu seisvaid ettevõtteid andis kesktööstuses 1933 a. ehitustööstus (vt. tab. 5).

3. Ettevõtete jaotus nende asukoha ja suuruse järgi.
Répartition des entreprises d'après localité et grandeur.

Tab. 4 toodud andmestikust nähtub kõigepealt, et tööstuse ja töökaitse järelevalve all seisva transportalarkuspunkt asub linnades ja alevites. Seal

asub 1933 a. 30. juuni andmete järgi ümmarguselt 70% kogu ettevõtete arvust ja ligi 75% samade ettevõtete palgaliste üldarvust. Üksikutes ettevõtetes suurusühmades leiame tunduvalt kõrvalekaldeid toodud vahekorrist. Nii suurusühmas 5—20 töötajaga asub ettevõtteid linnades ja alevites vaid veidi üle 60% keskmise ca 70% vastu. See on ettevõtete suurusühmi, milline esineb suhteliselt suurima valdades asuvate ettevõtete arvuga. Siia rühma kuulub suur osa piinameiereisid, osa piiritusevabrikuid

Ettevõtete ja töötajate jaotus nende asukoha ja suuruse järgi.
Répartition des entreprises soumises à l'inspection du travail d'après localité et grandeur.

4.	30. VI 1933			31. XII 1932		
	Linnad ja alevid	Vallad	Kokku	Välis et bourgs	Communes rurales	Total
Ettevõtted — Entreprises:						
1—4 töötajaga	2 110	820	2 930	2 156	809	2 965
5—20 töötajaga	583	307	890	649	405	1 054
21—50	130	62	192	131	75	206
51—100	57	28	85	50	22	72
101—500	47	19	66	50	20	70
501—	8	3	11	7	2	9
Kokku — Total						
	2 935	1 399	4 334	3 043	1 333	4 376
Töötajaid ettevõtetes — Nombre des travailleurs dans les entreprises:						
1—4 töötajaga	3 061	1 192	4 253	3 008	1 165	4 233
5—20	4 806	1 555	6 361	4 792	2 118	6 910
21—50	3 778	1 319	5 097	3 516	1 325	4 841
51—100	3 694	1 275	4 969	2 718	738	3 456
101—500	9 327	3 006	12 333	9 919	2 971	12 890
501—	7 133	1 787	8 920	7 579	1 200	8 779
Kokku — Total						
	31 799	10 714	42 513	31 622	9 517	41 139
Sellest — Dont:						
Mehi — Hommes	21 232	9 006	30 238	10 289	8 507	27 886
Naised — Femmes	10 567	1 708	12 275	12 333	920	13 253
Alaealisi — Mineurs	310	107	417	388	54	442
Alamteenijaid — Service	3 608	571	4 179	3 691	699	4 390
Välismaalasi — Étrangers	172	24	196	193	32	225
Kodakondsusetuid — Sans suffrage	582	555	1 137	597	506	1 103

ja saeveskeid, millised asuvad peamiselt väljaspool linnu ja alevide valdade piirkonnas. Võrdlemisi kõrge % ettevõtteid asub maal ka viimasel kahes suurusühmas, nimelt, 1933 a. juunis rühmas 101—500 töötajaga 71,2% ja sellest veel suuremaid ettevõtteid 72,7%. Nende rajamine maal on tingitud olnud eri põhjustest, toormaterjalide asukohast (näiteks põlevkivi, mets,

turvas j.n.c.), energia-alkaist j.n.e. Samadel andmetel ettevõtete ja palgaliste jaotus oli ettevõtete suuruse järgi 1933 a. 30. juunil suhteliselt järgmine:

	Ettevõtteid	Neis töötajaid
1—4 töötajaga . . .	69,2	10,0
5—20 „ . . .	22,4	15,0
21—50 „ . . .	4,5	12,0
51—100 „ . . .	2,0	11,7
101—500 „ . . .	1,6	30,4
501— „ . . .	0,3	20,9
Kokku . . .	100	100

Nii üldiselt väikeettevõtted on arvuliselt rõhuvas enamuses; kaks esimest toodud suurusertihma haaravad üle 90% ettevõtete üldarvust, palgaliste üldarvust aga mahutavad enesesse vaid 25% ümber.

4. Välismaalaste ja kodakondsusetute arv tööstuses ja transport-ettevõttes.

Nombre des étrangers et personnes sans sujétion dans l'industrie et le transport.

Välismaalaste arv on töökaitse järelevalve all olevais ettevõtteis kahe viimase aasta jooksul tublisti langenud. Aruannete järgi alles 1931 a. 30. juunil oli neid 379 inimest, 1933 a. aga samal ajal vaid 196. Nii on langenud nende arv ligi 50% võrra. Selle põhjuseks on muidugi asjaolu, et ajal, mil oma kodakondsete hulgas valitseb terav tööpuudus, püütakse välismaalasi nendega asendada. Teatavasti välismaalaste teenistusele saamine on kitsendatud 1932 a. seadusega (RT 26 — 1932), mille järgi välismaalane võib olla Eestis teenistuses vaid Kohtu- ja siseministeriumi (nüüd Siseministeriumi) loaga, kui seda ei määra

teisiti erikokkulepe riigiga, kelle kodakondsusse välismaalane kuulub.

Tunduvat vähenemist on näha ka kodakondsusetute hulgas, kuigi mitte sel määral kui välismaalaste arvus. 1933 a. juunis oli kodakondsusetuid töökaitse järelevalve all seisvais ettevõtetes 1137 inimest, 1931 a. samal ajal aga veidi üle 1500 inimese. Nii on nende arv vähenenud 25% võrra.

Välismaalaste tööhõudude kasutamise poolest on esikohal tekstiiltööstus, kus 1933 a. juunis leidis teenistust 42 välismaalast (tööstuses ja transpordi alal teotsevate välismaalaste üldarvust 21,4%). Selle järgi teisel kohal on peaaegu võrdselt välismaalaste arvuga toit-, maitseainete- ning jookide tööstus ja teiseks — paberitööstus (veidi alla 20% välismaalaste üldarvust). Teistes tööstuseharudes välismaalasi on tunduvalt vähem, mõnes harus vaid mõned üksikud. Üldises palgaliste arvus välismaalased esinevad 0,5%-se osatähtsusega, s. o. iga 200 palgalise kohta 1 välismaalane. Seda % tuleb pidada küllalt kõrgeks. Kodakondsusetute jaotus üksikute tööstuseharude järgi, samuti nende arvuline osatähtsus palgaliste üldarvus on tunduvalt erinev välismaalaste omast. Need on peamiselt raske füüsilise töö tegijad ja madalalpalgalised lihttöölised. Kodakondsusetud esinevad võrreldes välismaalastega ligikaudu 6-kordse ülekaaluga. Murdude ja kaevanduste rühmas, nimelt Virumaal põlevkivitööstuse rajoonis, moodustavad nemad ca 400-mehelise koondise ja annavad kogu murdude ja kaevanduste palgaliste arvust veidi üle 10%. Teiseks suuremal määral kodakondsusetute tööhõudu kasutatavaks

Ettevõtete ja töötajate jaotus tööstuseharude ja töötajate arvu järgi ettevõttes 30. juunil 1933 a. Répartition des entreprises soumises à l'inspection du travail d'après le nombre des travailleurs au 30. juin 1933.

5.

	Töötajate arvuga — Entreprises ayant														
	1—4			5—20 travailleurs			21—50			51—100			101—500		
	Ettevõtteid		Neis töötajaid	N. des entreprises		N. des travailleurs	Ettevõtteid		Neis töötajaid	Ettevõtteid		Neis töötajaid	Ettevõtteid		Neis töötajaid
	Tegevaid	Seisvaid		Fonctionnaires	Inactives		Tegevaid	Seisvaid		Tegevaid	Seisvaid		Tegevaid	Seisvaid	
I. Murrud ja kaevandused . . .	12	1	22	2	9	10	4	1	105	2	1	197	8	—	1 540
II. Mineraalide töötlemine . . .	83	26	196	32	9	338	11	—	94	4	2	461	3	—	535
III. Metallitööstus . . .	307	12	530	65	4	618	16	—	447	6	—	527	6	—	1 639
IV. Keemiatööstus . . .	40	4	85	23	0	260	5	—	145	1	—	103	4	—	541
V. Näha-tööstus . . .	65	6	112	21	2	201	5	—	87	1	—	142	1	—	84
VI. Tekstiiltööstus . . .	75	3	120	34	4	381	10	2	200	—	—	21	10	—	2 117
VII. Puutööstus . . .	278	44	432	80	54	750	31	11	655	7	3	954	16	—	2 024
VIII. Paberitööstus . . .	14	1	27	13	—	129	2	—	50	—	—	3	1	—	658
IX. Poligraafiatööstus . . .	54	—	104	42	—	448	10	—	178	5	—	375	4	—	557
X. Toit-, maitseainete ja jookide tööstus . . .	985	51	1 542	208	112	1 707	24	—	633	6	—	651	6	—	1 064
XI. Kehakatte- ja pudukaupade tööstus . . .	362	16	433	38	7	343	6	2	162	2	1	141	1	—	155
XII. Ehitustööstus . . .	69	6	178	70	57	662	19	14	487	9	8	732	7	2	1 402
XIII. Elektri- ja gaasi- ja veevarustus . . .	11	2	34	9	1	71	3	—	41	1	—	137	3	—	606
XIV. Puhastustööstus . . .	302	1	367	24	—	193	6	—	142	—	—	29	—	—	—
XV. Transport ja side . . .	30	5	76	28	0	241	10	—	238	5	1	433	4	1	500
Kokku . . .	2 747	183	4 253	686	264	6 361	162	30	3 730	49	16	4 903	76	4	13 422
„ 30. VI 1932 . . .	2 705	175	4 039	731	246	6 976	143	22	4 567	60	7	4 185	51	1	11 902
„ „ „ 1931 . . .	2 460	183	3 909	702	225	6 608	169	28	5 563	43	10	2 985	56	3	12 439
„ „ „ 1930 . . .	2 379	47	4 415	657	236	6 228	195	35	6 280	60	12	4 112	54	1	11 621
„ „ „ 1929 . . .	1 982	—	4 073	678	—	6 376	197	—	6 393	72	—	4 846	59	—	12 186
„ „ „ 31. XII 1933 . . .	2 707	258	4 263	777	277	6 910	153	53	4 841	47	25	3 456	59	11	12 890
„ „ „ 1932 . . .	2 595	249	4 173	681	264	6 270	110	32	3 349	52	17	3 791	54	4	12 005
„ „ „ 1931 . . .	2 525	233	4 180	707	231	6 182	130	41	4 094	42	22	2 946	60	7	10 810
„ „ „ 1930 . . .	2 479	115	4 410	683	160	6 219	166	50	5 268	39	26	2 917	48	6	10 677

	501 ja enam 501 et plus		Üldse — Total												
			Ettevõtteid N. des entrepr.		Töötajaid — Nombre des travailleurs								Nebst — Dont		
			Ette- võtteid	Neis töötajaid	Fonctionnaires		Meeli — Hommes	Naisi — Femmes	Kokku — Total	Alla 18 a. — N. des mineurs (au- dessous de 18 ans)			Alamteenijaid N. de service	Välismaalasi Étrangers	Kodakondsustuid Sans sujetion
					Tegevaid	Sõisruid				M.	K.	F.			
I. Industrie extractive	4	—	2 154	31	3	2 954	1 074	4 028	46	20	66	149	5	416	
II. " minérale	—	—	—	133	37	1 347	271	1 618	25	1	26	89	5	33	
III. " des métaux	1	—	116	461	16	3 618	265	3 883	113	6	119	484	16	52	
IV. " chimique	—	—	—	73	10	698	445	1 143	4	1	5	175	12	32	
V. " des cuirs et peaux	—	—	—	03	8	499	127	626	8	2	10	73	8	17	
VI. " textile	5	—	5 216	134	14	3 986	4 129	8 115	11	16	27	771	42	298	
VII. " du bois	1	1	1 027	413	113	4 614	1 228	5 842	23	16	39	420	10	90	
VIII. " du papier	1	—	890	33	2	1 380	380	1 760	2	3	5	249	30	46	
IX. " polygraphique	—	—	—	115	—	1 078	584	1 662	36	1	37	110	9	28	
X. " de l'alimentaire, des boissons etc.	—	—	—	1 229	163	3 672	1 825	5 597	27	8	35	842	37	58	
XI. Confection de vêtements et fab. de mercerie	—	—	103	410	26	607	820	1 427	7	15	22	91	5	10	
XII. Constructions	12	1	248	176	88	3 533	1 713	5 246	12	—	12	164	2	35	
XIII. Usines électr., à gaz d'éclairage et distrib. d'eau	—	—	—	27	3	796	93	889	1	—	1	261	1	8	
XIV. Industrie du nettoyage	—	—	—	332	1	1 193	538	1 731	3	8	11	22	3	6	
XV. Transport et communications	—	—	—	75	13	1 263	225	1 488	2	—	2	270	5	8	
Total	15	2	9 844	3 735	499	30 238	12 275	42 513	320	97	417	4 179	196	1 137	
" 30. VI. 1932	13	—	11 406	3 703	451	29 041	14 031	43 072	479	131	610	4 522	263	1 301	
" " 1931	15	—	14 026	3 445	449	30 926	14 694	45 620	702	234	936	4 095	379	1 514	
" " 1930	10	—	16 372	3 361	431	32 794	16 234	49 028	880	345	1 225	...	...	...	
" " 1929	17	...	17 059	2 083	...	34 632	17 141	51 773	1 198	477	1 675	...	...	...	
" 31. XII. 1933	9	—	8 779	3 752	624	27 866	13 253	41 139	358	84	442	4 390	235	1 103	
" " 1932	11	—	10 530	3 503	566	27 236	12 882	40 118	313	98	411	4 122	230	1 194	
" " 1931	12	1	11 380	3 466	535	26 441	13 151	39 592	544	189	733	4 607	309	1 402	
" " 1930	13	—	13 255	3 428	397	...	...	42 755	...	...	...	...	...	...	

rühmaks on tekstiiltööstus, kus neid oli 1933 a. juunis ligi 300 inimest ehk 3,7% selle rühma palgaliste arvust. Teistes rühmades leidub kodakondsusetuid samuti 2—5% määral.

5. Tööinspektorite vahetalitus.
Entremise des inspecteurs du travail.

Tööinspektorid arvestavad oma aasta-aruannetes vaid need vahetalituse juhud, kus vahetalituse aluseks on olnud vahetalituse kasutajate poolt

Tööinspektorite vahetalitus ja selle tagajärjed 1929—1933 a. — Entremise des inspecteurs du travail et ses résultats de 1929—33.

6.	Tööstuses Dans l'industrie		Põllumajanduses Dans l'agriculture		Kokku — Total
	Isiklikud asjad	Kollek- tiivsed	Cas individuels	Cas collectifs	
Töölised tööinspektori poole pööranud (juhtude arv) Les ouvriers se sont adressés aux inspecteurs (nombre des cas)					
1933	761	100	370	9	1 240
1932	855	84	394	4	1 337
1931	638	80	323	8	1 049
1930	681	67	275	10	1 033
1929	710	55	235	9	1 009
Tööliste koguarv, kes tööinspektori poole pööranud Nombre total des ouvriers, qui se sont adressés aux inspecteurs					
1933	761	407	370	25	1 563
1932	855	341	394	10	1 600
1931	638	458	323	19	1 438
1930	681	363	275	44	1 363
1929	710	402	235	61	1 499
Juhtude arv, kus töölise nõudmised osalt ehk täiesti rahuldatud Nombre des cas, où les demandes des ouvriers ont été satisfaites (totalement ou partiellement)					
1933	291	39	148	5	483
1932	353	35	168	2	558
1931	276	43	131	6	455
1930	333	32	101	4	470
1929	335	22	69	7	333
Töölise arv, kelle nõudmised osalt või täiesti rahuldatud Nombre des ouvriers dont les demandes ont été satisfaites (totalement ou partiellement)					
1933	291	175	148	14	628
1932	353	163	168	5	709
1931	276	279	131	13	699
1930	333	232	101	16	682
1929	335	262	69	56	622
% tööinspektori poole pööranud töölise arvu kohta En % au nombre total des ouvriers déposants des plaintes					
1933	38,2	43,0	40,0	56,0	40,2
1932	41,3	53,7	42,6	60,0	44,3
1931	43,3	60,0	40,6	68,4	48,6
1930	48,9	63,9	36,7	36,4	50,0
1929	33,1	53,3	29,4	91,8	41,5

esitatud kirjalikud palved või nõuküsimised (kokkuvõtte vt. tab. 6). Aruannetes on jäetud arvestamata arvult saadadesse ulatuvad, võib-olla isegi suuremal arvul esitatud sisult väiksema tähtsusega suusõnalised kaebused ja palved. Samuti on jäetud registreerimata kaebused ja nõuküsimised, milliseid tööinspektorid pole võtnud enese lahendada.

Tab. 6, kus on toodud arvud kirjalikult esitatud kaebuste kohta, puudub üldse andmestik tööinspektorite vahetalituse kasutamise kohta ettevõtjate poolt. Et sellest mitte teha ebaõigeid järeldusi, tuleb tähendada järgmist. Kõigepealt, ettevõtjad püüavad sellised küsimused lahendada kas telefoniteel või suusõnal. Teiseks — ettevõtjate ja tööliste konflikte, kus tööinspektoritel ettevõtja palvel tuleb esineda vahetsobitajana, tuleb õige harva ette. Viimaks, töökaitsealalised küsimused ettevõtjad küsivad tööinspektorite nõu väga tihti, kuid sellised juhud ei kannu puht vahetalitushikku iseloomu, kus kaalul on poolte — tööandjate ja töövõtjate huvid, ja seepärast tööinspektorite aruannetes sellised juhud jäävad registreerimata.

Tööliste kaebustega esinemise määr 1923—33 a.¹⁾ — *Proportion des plaintes des ouvriers de 1923—33.*

7.	Kaebuste arv 100 järelevalve all seisva palgalise kohta <i>Par 100 entrepreneurs soumisees à l'inspection</i>	Kaebuste ja palvetega esinenud tööliste arv 100 järelevalve all seisva palgalise kohta <i>Par 100 salariés dans les entreprises soumisees à l'inspect.</i>	Tööliste arv keskmiselt ühe kaebuse kohta <i>Nombre moyen des ouvriers par une plainte</i>
1933	3,0	2,7	1,4
1932	2,2	2,4	1,2
1931	1,6	2,4	1,5
1930	1,5	2,1	1,4
1929	1,5	2,3	1,6
1928	3,8	4,9	1,3
1927	1,2	1,9	1,5
1926	3,3	4,9	1,5
1925	3,9	7,2	1,8
1924	4,5	19,3	4,3
1923	4,3	27,0	6,2

Tab. 7 nähtub, et ka töölised on tööinspektorite vahetalitust kasutanud 1933 a. vähem kui eelmisel

Tööliste kirjalikkude kaebuste põhjused 1930—33 a. — *Causes des plaintes des ouvriers de 1930—33.*

8.	Arv — Nombre				%			
	1933	1932	1931	1930	1933	1932	1931	1930
Tööstuslike kaitsetöö seaduse rikkumised — <i>Infraction à la loi sur la durée de travail.</i>	98	99	...	—	6,1	5,6	...	—
Palgarahamatu mitteväljaandmine või valed sisseskirjutused töölepingut puutivate tingimuste üle — <i>Absence des livrets d'engagement ou inscriptions fausses dans ces livres.</i>	154	108	146	120	9,6	11,1	10,5	9,9
Töölt lahtilaskmine enne palkamise tähtaja lõppu — <i>Résolution du contrat d'engagement avant la terme.</i>	224	200	181	194	14,0	11,2	13,1	14,0
Palga mitte väljaandmine ja kinnipidamine — <i>Retenu des gains.</i>	853	1 021	717	594	53,4	57,3	51,8	48,9
Palga vähendamine — <i>Diminution des salaires.</i>	15	13	13	26	0,9	0,7	0,9	2,1
Haiguste puhul arstiabi puudumine (mittesaamine või korratu saamine) — <i>Absence (totale ou partielle) de secours médical à cause de maladie.</i>	70	48	59	58	4,9	2,7	4,3	4,8
Tööõnnetuste vastu kindlustus-seaduse rikkumised — <i>Conventions à la loi d'assurance contre les accidents du travail.</i>	127	124	130	182	8,0	7,0	9,8	15,0
Pagaritööstuses õõtsõ keeluseaduse rikkumine — <i>Infractions à la loi sur le travail de nuit dans les boulangeries.</i>	7	3	—	2	0,4	0,2	—	0,2
Muid — <i>Autres.</i>	40	75	132	39	2,7	4,2	9,6	3,1
Kokku — Total	1 597	1 781	1 384	1 215	100	100	100	100

¹⁾ Suhtarvud kuni 1928 a. incl. on arvatud tööliste arvu alusel aasta lõpuks; arvud 1927 a. peale — tööliste arvu alusel 1. juuliks. Kaebustega esinemise sageduse arvutamisel on jäetud välja põllutööliste kaebused.

aastal. Kaebusi esitati üldse vaid keskmiselt 2 eelmise aasta 2,2 kaebuse vastu järelevalve all seisva 100 palgalise kohta. Läänud aastal esitati rohkem kollektiivseid kaebusi, seepärast kaebustega esinenud tööliste arv on tõusnud keskmiselt 1,2 pealt 1,4 peale esitatud palve (kaebuse) kohta.

Üldiselt on tööinspektorite vahetalitust kasutanud 1933 a. 1 563 töölise (1932 a. 1 600), kellest ümarguselt 400 olid põllutöölised. Nii nähtub, et kuigi tööinspektorid, kes asuvad eranditult linnades ja seetõttu ei ole põllutöölistele hõlpsasti kättesaadavad, on ometi nende vahetalituse kasutamine põllutööliste poolt, võrreldes tööstustöölistega, kaunis sagedane.

Tab. 6 arvudest näeme, et tööinspektorite juures kaebuste ja palvetega esinenud töölistest on saanud küsimustes rahuldava lahenduse ca 40%, kuna 60% ulatuses on kaebused jäänud rahuldamata. Üldise nähtusena osutub, et kollektiivselt esitatud nõudmised ja kaebused on leidnud rahuldamist suhteliselt kõrgemal määral, võrreldes isiklikult esitatud kaebustega. Teiseks — nõudmiste rahuldamine oli põllumajanduses 1933 a. esmakordselt nii isiklike kui kollektiivsete kaebuste ja nõudmiste suhtes kõrgem kui tööstuses. Eelmistel aastatel oli see enamjaolt vahelduv, kord tööstustööliste, kord põllutööliste nõudmiste rahuldamise ulatuse ülekaaluga.

6. Tööliste kaebuste põhjused. Põhjusest tööliste poolt tööinspektoritele esitatud kaebused on õige mitmekesised.

Arvult esikohal on püsinud kogu aeg palga mitte väljaandmise ja palga kinnipidamise üle esitatud kaebused. 1933 a. esitati selliseid kaebusi 853 (1932 a. 1 021), mis teeb esitatud kaebuste motiivide üldarvust 53,4% (eelmisel aastal — 57,3%). Siia liiki kuuluvate kaebuste suhtelist langust tuleb nähtavasti seletada läinud aasta teisel poolel ilmnenud majanduselu paranemisega. Arvult teisel kohal on tööliste kaebused töölt vallandamise üle enne tähtaja lõppu. Selliste kaebuste arv on läinud aastal tõusnud 11,2% pealt 14%-le, võrreldes eelmise aastaga.

Arvult kolmandal kohal on kaebused palgaraamatu mitteväljaandmise ja palgaraamatusse töölepingut puutuvate tingimuste kohta tehtud vale sissekirjutuste üle. Märkimist vajab asjaolu, et selliseid kaebusi esitati põllutööliste poolt ümmarguselt kaks korda suuremal arvul kui tööstusetööliste poolt (49:105 ehk 100:214).

Teatavasti põllutööliste palgaraamatu pidamise kohustus seati sisse Töö-koolekandeministri määrusega juba 1921 a. (RT 80 — 1921). Praegu maksev põllutööliste palgaraamatu kava on põllutööliste tööaja ja palgaolude korraldamise seaduse põhjal (RT 102 — 1921) pandud maksma 1931 a. (RT 31 — 1931). Selle määruse kohaselt põllupidajad on kohustatud määruses ettenähtud kava kohase palgaraamatu andma välja töölisele palgalepingu sõlmimisel ning pidama seda vormi nõuete kohaselt kuni lepingu tähtaja lõpuni. Loomulikult, põllutöölised on esinenud tööinspektorile kaebusega palgaraamatu mitteväljaandmise üle vaid eri juhtudel, enamjaolt arvatavasti juhtudel, kus poolte vahel on tekkinud tülikisimus palga pärast. Tõeliselt on palgaraamatuta põllutööliste arv muidugi kaugelt suurem, kui seda näitavad tööinspektorite aruanded. Tööinspektorite aruannetes toodud andmete järgi tuleb igatahes järeldada, et suure osa põllutööliste kohta palgaraamatuid ei peeta.

Teistel põhjustel on tööliste kaebusi esitatud olmainituist tunduvalt väiksemal arvul (üksikasjad vt. tab. 8).

7. Töökaitseseaduste rikkumine ettevõtetes.

Infractious aux lois dans les entreprises soumissés à l'inspection du travail.

Jaoskonna tööinspektorid registreerisid 1933 a. jooksul üldse ettevõtetes avalikuks tulnud 7 251 töökaitseseaduste rikkumise juhtu. Tuleb tähen-

dada, et ümmarguselt 75% oli neist kergemat iseloomu, mil puhul tööinspektorid piirdusid vaid märkusega. 1856 juhul aga tuli koostada protokoll süüdlaste vastutusele võtmiseks administratiiv korras vanema tööinspektori otsusel ehk kohtulikule vastutusele võtmiseks. Kolme viimase aasta kohta töökaitseseaduste rikkumise puhul tehtud märkuste ja protokollide arvulist vahetorda iseloomustavad järgmised arvud:

	Märkuste arv	Protokollide arv	Kokku
1933 a.	5 305	1 856	7 251
1932	5 433	1 688	7 121
1931	3 708	1 350	5 118
	%		
1933 a.	74,4	25,6	100
1932	76,3	23,7	100
1931	73,6	26,4	100

Nagu toodud arvudest näha, töökaitseseaduste rikkumise puhul tehtud märkuste ja koostatud protokollide arvuline vahetord püsib võrdlemisi stabiilsena. Sellest tuleb järeldada, et tööinspektorid on toimunud kogu aeg süüdlaste suhtes ühtlaselt, sellele vaatamata, et seaduserikkumise juhtude arv võrreldes 1931 a. on tunduvalt tõusnud.

Sagedasti korduvate seaduste ja määruse rikkumise eest ettevõtjatele tehtud protokollid 1930—33.
Nombre des procès-verbaux dressés par les inspecteurs du travail à cause des infractions plus fréquentes de 1930—33.

9.					%			
	1933	1932	1931	1930	1933	1932	1931	1930
Tööstusl. käitiste tööaja seaduse rikkumine — <i>Loi sur la durée de travail</i>	76	70	—	—	4,1	4,7	—	—
Määrused palgaraamatute asjus — <i>Règles concernant les livrets d'engagement</i>	239	280	168	114	12,9	16,0	12,4	7,8
Tööliste elu, tervise ja kõlbluse kaitsmise asjus — <i>Concernant la protection de la vie, de la santé et de la morale des travailleurs</i>	1	—	2	10	0,1	—	0,1	1,3
Haigekassade asjus — <i>Concernant les caisses-maladie</i>	934	820	745	922	50,3	48,6	55,2	63,2
Nõuetavate teadete mittesaatmise või valeteadete andmise pärast — <i>Concernant l'envoi des renseignements et statistiques etc.</i>	415	221	147	182	22,4	13,1	10,0	12,5
Tööstusliku töö seaduses nõutud raamatute asjus — <i>Non-observation des règles concernant les livres exigés par les lois</i>	9	17	15	10	0,5	1,0	1,1	0,7
Sisekorraääruste puudumise pärast — <i>Manque du règlement du travail</i>	5	7	5	8	0,3	0,4	0,4	0,6
Öötöö keeliseaduse rikkumise pärast pagaritööstuses — <i>Non-observation de la loi sur le trav. nocturne en boulangeries</i>	98	168	143	162	5,3	10,0	10,6	11,1
Muud — <i>Autres</i>	79	96	125	41	4,1	5,8	9,3	2,8
Kokku — Total	1 856	1 688	1 350	1 458	100	100	100	100

Otsustades üksikute töökaitseseaduste ja määruste rikkumise puhul tehtud märkuste ja protokollide arvulise vahetorda järgi, tööinspektorid on pidanud kerge-eksimisi tööstuslike käitiste tööaja seaduse vastu, pühade ja puhkepäevade seaduse, töötajate elu, tervise ja kõlbluse suhtes maksvate normide, tööstusliku töö seaduses raamatupidamise kohta ettenähtud korra vastu, eksimisi palgaraamatute pidamise korra ja mitmesuguste teadete andmise kohta maksvate määruste vastu. Neil juhtudel seaduste ja määruste rikkumise puhul on piirdunud peamiselt märkusega, protokollid on aga neil juhtudel koostatud suhteliselt väiksemal arvul.

Ümmarguselt 50% jaoskonna tööinspektorite protokollide üldarvust on koostatud haigusekindlustuse seaduse rikkumise pärast. Avalikuks tulnud töökaitseseaduste rikkumise juhtude hulgas haigusekindlustuse seaduse rikkumise juhud on olnud kogu aeg arvuliselt esikohal. Eksimused haigusekindlustuse seaduse suhtes seisavad peamiselt selles, et ettevõtjad ei deklareeri haigekassadele tööliste teenistusesummasid ja nende alusel haigekassa kasuks võetavaid haigusekindlustuse makse. Põhjuseks esinevad siin mitmesugused tegurid. Esiteks — kahtlemata suurel määral on tegemist korratu asjaajamisega, teiseks — näib korratu maksude deklareerimise põhjuseks olevat ka rahaline kitsikus ettevõtetes.

Arvuliselt teisel kohal on tööinspektoritele mitmesuguste teadete korratu csitamise eest koostatud protokollid. Selliste hulka kuuluvad teated ettevõtte tegevuse algamise ja lõpetamise üle, teated ettevõtte ajutisest seismajäämisest, asukoha muutmisest, statistiliste andmete esitamine palgaliste tööaja ja palkade kohta jne. Tegemist on siin teatud juhtudel kahtlemata ettevõtjate ja ettevõtete kontoripersonaali teadmatuse ja töökaitse alal maksvate sundnormide mittetundmisega. Kuid teisest küljest, ei saa eitada teatud määral ka kuritahtlikku määruste täitmata jätmist, millega püütakse sihilikult hoiduda kõrvale haiguse- ja tööõnnetuste vastu kindlustuse kohustusest. Nagu tab. 9 nähtub, on sel alal protokollide arv kasvanud 1933 a. suhteliselt ligikaudu kahekordseks. Ei saa pidada usutavaks, et töökaitseaduste ja määruste täitmine ettevõtjate poolt selles osas oleks ühe aasta jooksul muutunud korratumaks sellisel määral. Pigemini seletub siin protokollide arvuline tõus sellega, et tööinspektorid on läinud aastal sellistel juhtudel toiminud karmimalt kui eelmistel aastatel.

Palgaraamatute pidamise kohta maksvate määruste vastu eksimise pärast on 1933 a. koostatud 239 protokollid, mis teeb koostatud protokollide üldarvust 12,9% eelmise aasta 16,6% vastu. Need eksimused seisavad peamiselt selles, et üldisse palgaarvaamatusse jäetakse sisse kandmata tööliste palgatingimused, samuti jäetakse märkimata töölistel tehtud normaal-töötundide ja ületundide arv. Nagu selgub tööinspektorite aruannetest, märgitakse andmed tehtud ületundide arvu kohta ületundide eriraamatuse alles palgamaksmise päeval, mitte aga päeval, mil ületunnid on tehtud, nagu see on nõuetav. Väiksemates ettevõtetes sageli tööliste palgaraamatud jäetakse töölistele üldse väljaandmata. Tööinspektorite andmeil püütakse sageli siduda tööliste palgaraamatu väljaandmist palgamaksmise päevaga; nõuete kohaselt aga peab see sündima kohe, kui proovitöö on sooritatud ja tööline arvatud töölevõetuks. Tuleb ette ka juhtumeid, kus tööliste palgaraamatud ei ole peetud nõuete kohaselt.

Järgmisel kohal on pagaritööstuses maksva öötöö keeluseaduse rikkumise üle koostatud protokollid (98 protokollid ehk 5,3% protokollide üldarvust). Eelmiste aastatega võrreldes on sel alal koostatud protokollide arv tublisti vähenenud. Protokollide arvulise vähenemise põhjuseks on asjaolu, et 1933 a. pehmen-dati pagaritööstuses öötöö keeluseadust määrustega, mille järgi lubati teatud arvu töölistega alata ettevalmistustöid juba hommiku kella 3 peale (vt. RT 39 — 1933, art. 305 ja RT 52 — 1933, art. 407). Nende määruste järgi on lubatud teha ettevalmistustöid:

alla 6	töölisega töötavas ettevõttes	— 1	töölisel
6—10	„ „ „	— 2	„
11—15	„ „ „	— 3	„
16—20	„ „ „	— 4	„
21—25	„ „ „	— 5	„
26—30	„ „ „	— 6	„
31—35	„ „ „	— 7	„
36 ja üle	„ „ „	— 8	„

Tuleb tähendada, et öötöö keeluseaduse rikkumise juhud pagaritööstuses on erandita kõik teadlikud.

Vaatlemist vajavad veel eksimused alles 1931 a. 1. septembrist maksma pandud Tööstusliikude käitiste tööaja seaduse vastu. Teatavasti selle seadusega pandi maksma 8-tunniline tööpäev, millise normi seaduslik alus ennem oli vaieldav. Peale selle pandi sama seadusega maksma teatud aasta-normid ka ületunnitöö ülemmäära suhtes (vt. RT 61 — 1931). Tööinspektorite arvamusel on ülal mainitud määrustega öötöö keeluseaduse täitmise üle pagaritööstuses kontrolli teostamine tehtud veel raskemaks, kui see oli enne. Esiteks — raske on teha kindlaks inspektori kontrollimisele ilmumisel tööl olevate arvu, sest üle normi tööl olevaid võidakse kõrvaldada, ilma, et see tuleks ilmsiks. Samuti võidakse samal päeval peale kontrolli *pro forma* nimeliselt kanda uusi töölisi ettevõtte tööliste registrisse, et kontrollimisel kindlaks tehtud tööliste arv ei ületaks määruses ettenähtud normi.

Tööinspektorite aruanded näitavad, et kuigi praegusel ajal, mil valitseb terav krooniline tööpuudus ja vajaduse korral ei peaks takistusi olema lisatööjõudude töölerakendamiseks, tööaja seadusest ometi ei peeta kõikjal kinni.

8. Ettevõtjatele ja ettevõtete juhatajale määratud trahvid.

Amendes infligées aux chefs ou propriétaires des entreprises.

Jaoskonna tööinspektorite ettepanekul töökaitseaduste ja -määruste rikkumise pärast ettevõtjatele määratud trahvid on kahte liiki, nimelt, administratiiv ja kohtu korras vanema tööinspektori ja kohtu otsustega määratud trahvid. Tuleb tähendada, et need on raskema iseloomuga eksimused töökaitse seaduste ja määruste vastu, vahest ilmselt sihilik ehk kor-dud töökaitse normide rikkumine, kus ettevõtjatele määratakse rahaline trahv. Juhtudel aga, kus on pehmen-davad asjaolud, tööinspektorid püüavad piir-duda märkusega ning anda tarbekorral juhiseid ja selu-tusi töökaitse alal maksvate normide täitmiseks.

Kuna tehnilistel põhjustel raske on tuua andmeid ettevõtjatele määratud trahvisummade kohta, piir-dume trahviotsuste arvu kohta kogutud andmetega.

Tööstusettevõtete omanikele ja juhatajale määratud trahvid 1929—33 a. — *Amendes infligées aux chefs ou propriétaires des entreprises industrielles de 1929—33.*

10.	Juhtude arv — Nombre des cas			1929
	Vanema tööinspektori otsuse põhjal (administratiivtrahvid) <i>Amendes admin. (de l'insp. en chef)</i>	Kohtuotsuse põhjal <i>Amendes des tribunaux</i>	Kokku Total	
1933 . . .	228	1 345	1 573	619
1932 . . .	183	1 085	1 268	490
1931 . . .	209	940	1 209	476
1930 . . .	273	954	1 227	483
1929 . . .	145	611	756	298

Toodud tabelist nähtub, et mõlemat liiki trahvi-otsuste arv on tunduvalt tõusnud. Võrreldes eelmise aastaga administratiiv korras määratud trahvid tõu-sid arvuliselt 1933 a. ca 25% ja kohtuotsustega määra-

tud trahvid samuti ca 24% võrra; võrreldes 1925 a. aga tõus on üldiselt enam kui kuuekordne. Trahviotsuste arvulist tõusu on põhjustanud õieti mitmed tegurid. Kõigepealt, viimastel aastatel on töeliste sundusliku haigusekindlustuse alla arvatud terve rida väiksemaid ettevõtteid, kes üldiselt on korratunud haigusekindlustuse seaduse täitmise, nimelt haigusekindlustuse-maksude tasumise suhtes. Teiseks — töökaitse alal on pandud järjest maksuma uusi seadusi ja määrusi, milliste elluviimine paratamatult on seotud eksimistega nende vastu. Viimasel kahel aastal määratud trahviotsused jagunevad järgmiselt:

	Arv		%	
	1933 a.	1932 a.	1933 a.	1932 a.
Trahviotsused:				
haigusekindlustuse seaduse rikkumise pärast	811	606	51,6	52,5
määruste rikkumise pärast palgaramatute asjus	172	217	10,9	17,1
õigete keeluseaduse rikkumise pärast pagari tööstuses	81	82	5,1	6,5
nõuetavate teadete mitteandmise või valeteadete andmise pärast	377	101	24,0	15,1
muil põhjusil	132	112	8,4	8,8
Kokku	1573	1268	100	100

Neist arvudest nähtub, et peamiseks trahviotsuste arvulise tõusu põhjuseks on tööinspektorite valjem suhtumine haigusekindlustuse seaduse mittetäitmise ja ettevõtete kohta mitmesuguste teadete (peamiselt statistiliste andmete) korratu esitamise juhul. Need kaks trahvide rühma moodustavad ümmarguselt 75% trahviotsuste üldarvust. Arvult teisel kohal olid 1933 a. ca 10%-ga palgaramatute kohta maksvate määruste rikkumise pärast määratud trahvid.

Tööinspektorite vahetalitusel ettevõtjalt väljanõutud tööliste teenistuse summad 1929—33 a.
Gains reçus par ouvriers grâce à l'intervention des inspecteurs du travail de 1929—33.

12.	Tööstus — Industrie		Põllumajandus — Agriculture		Kokku — Total	%	
	Isiklike nõuete puhul	Kollektiiv nõuete puhul	D'après les réclamations individuelles	D'après les réclamations collectives			
	a) Juhitute arv — Nombre des cas.						
1933	230	26	168	7	431	40	
1932	330	31	274	2	646	60	
1931	361	65	223	6	655	61	
1930	279	29	167	4	479	45	
1929	380	40	205	7	632	59	
	b) Teenistuse summa (tuh. kr) — Montant des gains (1 000 kr).						
1933	4,3	2,3	2,6	0,0	9,2	12	
1932	5,9	2,6	3,3	0,0	11,8	16	
1931	5,3	17,7	3,4	0,2	26,6	36	
1930	0,3	3,7	8,4	0,4	18,8	25	
1929	4,7	20,7	2,4	0,3	28,1	38	
	c) Keskmise nõudesumma (kr) — Montant moyen du gain réclamé par demande (kr).						
1933	19	88	16	1	21	30	
1932	17	84	12	0	18	26	
1931	15	272	15	26	41	59	
1930	23	128	50	103	39	57	
1929	12	518	12	43	45	65	

sil 1932 a. (RT 26 — 1932, art. 205) tsiviilkohtupidamise seaduse § 161¹, mille järgi anti võimalus tööstusliku töö seaduse (VSK XI k. 2 j. 1913 aasta väljaanne ühes hilisemate muudatustega) põhjal väljaantud tööliste palgaramatute järgi töötasu ja viivituseraha sissenõudmiseks sundtäitekorras. Sellega tehti hõlpsamaks töötasu sissenõudmine kohtu korras, mille tõttu tööinspektorid on viimasel ajal sellised asjad,

9. Tööinspektorite ja politsei kaudu sissenõutud haigusekindlustuse maksud.

Contributions perçues sur demande des caisses-maladie grâce à l'intervention des inspecteurs du travail et de la police.

Haigusekindlustuse - maksude sundkorras sissenõudmine on läinud aastal veidi sagenenud (5,1%), sissenõudmisele kuuluv summa aga, vastuoksa, 2,9% langenud. Sellest tuleb järeldada, et sissenõudmisele kuuluvad summad üksikult on olnud väiksemad, kuna kindlustusemaksud suuremates summas tasuti korralikumalt ära. See asjaolu jällegi tõestab seda, et just väiksemates ettevõtetes haigusekindlustuse seaduse teostamine tekitab rohkem raskusi.

Haigekassade kaebuste põhjal tööinspektorite korraldusel ettevõtjalt väljanõutud haigusekindlustusemaksud 1929—33 a.
Contributions perçues sur demande des caisses-maladie grâce à l'intervention des inspecteurs du travail et de la police de 1929—33.

11.	Juhitute arv	Summa (1 000 kr)	% (1925 = 100)	
			Nombre des cas	Primes de l'assurance (1 000 kr)
1933	4 734	190,1	480	146
1932	4 502	202,0	456	161
1931	4 269	196,6	432	147
1930	3 268	217,5	330	163
1929	2 298	204,5	232	153

10. Tööinspektorite vahetalitusel ettevõtjalt väljanõutud tööliste teenistus.

Gains reçus par les ouvriers grâce à l'intervention des inspecteurs du travail.

Tööinspektorite vahetalitusel töölistel läks 1933 a. korda saada kätte ettevõtjalt oma töötasu 431 juhul kogusummas 9,2 tuhat krooni. Nagu tab. 12 näha, tööinspektorite vahetalitusel väljanõutud palgasummad on kahel viimasel aastal publisti langenud. Põhjused on järgmised. Riigikogu poolt täiendati 11. mär-

kus nõudmine palgaramatuga on tõestatav, jätnud rohkem kohtute lahendada. Palgatülide kohta märgib üks inspektoritest oma aruandes, et suur osa töölisi ei pöörugi palgatülide tööspektori poole, teades, et tööspektori vahetalitus kannab ainult lepituse iseloomu ja et ettevõtjad-kostjad sageli ei arvesta tööspektori vahetalitusega. Küll pöörduvad tööspektori poole selliseis asjus töölised, kes ülehindavad tööins-

pektori võimupiire. Palgatülide lahendamisel on tege-
mist peamiselt püsiva olukohata chitusettevõtjatega,
kellel palganõudmine teeb suuri raskusi. Need tava-
liselt ei ilmu tööinspektori kutsel palgatüli lahendami-
sele ehk kuigi ilmuvad, siis ainult selleks, et nõude-
summast tingida maha.

11. Ettevõtete revis- 1933 a. jaoskonna tööinspek-
jon. torid revideerisid ümmarguselt
Visites des inspecteurs torid revideerisid ümmarguselt
du travail dans les vaid ca 40% järelevalve all
entreprises. seisivate ettevõtete üldarvust.

Revideeritud ettevõtete arv kõigub üksikutes jaoskon-
dades ca 24—85%. Rohkem on suudetud revideerida
ettevõtteid neis jaoskonnas, kus jaoskonna ulatus on
territoriaalselt ja ettevõtete arvult väiksem ja vastu-
pidi. Võrreldes eelmise aastaga, revisjoni ulatus on
ettevõtete arvult läinud tagasi, tööliste arvult revideer-
itud ettevõtteis revisjoni ulatus on tõusnud. Põhjuseks
on asjaolu, et 1933 a. revideeriti rohkem suuremaid ette-
võtteid, kuna 1932 a. vanema tööinspektori ülesandel
oli seatud sihiks teostada revisjoni peamiselt maal asu-
vates ettevõtetes. Revisjoni sagedus oli 1933 a. üksi-

Ettevõtete revisjoni sagedus 1930—33 a.
Fréquence de visite des entreprises de 1930—33.

13.	Revideeritud ette- võtete % ¹⁾ % des entreprises visitées				Töötajate % revideer- itud ettevõtetes järe- levalve all seisvate töötajate üldarvust % des travailleurs des entreprises visitées au total des travailleurs dans les entreprises soumises à l'inspection			
	1933	1932	1931	1930	1933	1932	1931	1930
I jaoskond . . .	32,1	30,4	17,8	48,8	55,2	49,9	43,2	34,3
II district . . .	35,6	56,0	24,6	67,8	63,9	52,1	60,3	71,0
III " . . .	41,5	90,5	96,8	105,7	91,1	92,4	93,6	101,9
IV " . . .	83,3	78,8	70,9	60,9	83,6	43,6	54,5	81,5
V " . . .	24,0	29,0	24,4	25,8	37,1	36,2	52,8	47,2
Keskmine — Moyenne . . .	41,5	50,5	39,6	53,5	64,9	56,6	60,9	64,4

kute tööstuseharude järgi väga kõikum, mis on le-
betvõtete arv suuruselt üksikutes harudes ja erine-
vast revisjoni vajadusest. Jaoskonna tööinspektori-
tegid ettevõtetesse aasta jooksul üldse 1884 revisjoni
visiiti, milliseist öösis käike oli 26 (neist 11 käiku pagari-
tööstuse ettevõtetesse). Ettevõtetes on käidud peami-
selt tööinspektori enese algatusel ettevõtte üldise ehk

Tööspektori revideerimis- ja muud ametkäigud 1933 a. — Visites des inspecteurs du travail dans les entreprises en 1933.

14.	1. VII 1933				Ettevõtete arv, kus käidud—Nombre des entreprises visitées					Käike Nombre des visites		Mis põhjustel ettevõtteis käidud Causes des visites				
	Järelevalve all ettevõtetel Nombre des entreprises soumises à l'inspection	Töötajaid järelevalve all olevate ettevõtte. — Nombre des travailleurs dans les entre- prises soumises à l'inspect.	Revideeritud ettevõtte arv ¹⁾ Nombre des entreprises visitées	Revideeritud ettevõtte % ¹⁾ Pourcentage des entrepr. visitées	Üks kord — Une fois	Kaks korda — Deux fois	Kolm korda — Trois fois	Nelil ja enam korda Quatre fois et plus	Üldarv — Total	Neist öised käigud Dont visites nocturnes	Ettevõtte revideerimine Inspection générale de l'entreprise	Töötajate kaebuste jätkavaamine Demandes	Tööstusnõuete uurimine Instruction à l'occasion de l'accident	Sirekide ja rahutuste puhul — Grèves etc.	Muul põhjusel — Autres	
I. Murrud ja kaevandused	30	4 028	10	28	2 482	7	2	1	15	1	10	2	—	1		
II. Mineralide töötlemine	170	1 418	60	35	2 026	57	3	—	63	—	59	1	—	3		
III. Metallitööstus	477	3 883	186	39	2 020	184	1	1	189	—	176	—	—	10		
IV. Keemiatööstus	83	1 143	35	42	557	35	—	—	35	—	33	—	—	1		
V. Nahatööstus	101	626	47	47	408	44	—	—	50	—	49	—	—	—		
VI. Tekstiilitööstus	148	8 115	71	48	8 118	63	—	—	57	—	70	—	—	—		
VII. Puittööstus	526	5 842	220	42	3 437	204	12	3	244	—	222	—	—	—		
VIII. Paberitööstus	35	1 760	27	77	1 948	25	1	1	30	—	27	—	—	—		
IX. Põllgraafiatööstus	115	1 662	51	44	696	40	—	—	53	—	52	—	—	1		
X. Toit-, maitseainete ja jooki- de tööstus	1 392	5 597	714	51	3 252	670	38	6	764	19	724	28	—	11		
XI. Kehakatte- ja pindkaup. t.	436	1 427	162	37	1 019	161	2	3	176	1	163	5	—	7		
XII. Ehitustööstus	264	3 704	27	10	1 890	25	—	—	30	—	22	—	—	—		
XIII. Elektri- ja gaasi- ja veearustus	30	839	9	30	166	9	—	—	9	—	9	—	—	—		
XIV. Puhastustööstus	333	731	128	38	274	126	—	—	130	—	130	—	—	—		
XV. Transport ja side	88	1 488	8	9	375	7	—	—	9	—	6	—	—	3		
Kokku — Total	4 234	42 513	1755	42	27 574	1 656	78	17	4 1884	26	1 752	59	17	3 53		

*Pour la nomenclature fran-
çaise s'adresser au tab. 5.*

osalise revisjoni sihiga (93% käikude üldarvust).
59 korda käisid tööinspektoriid ettevõtetes lahendamas
tööliste kaebusi, 17 korda tööinspektoriid käisid ette-
võtete tööstusettevõtete põhjuste uurimisel. Enamjaolt
käidi ühes ja samas ettevõttes kord aastas, korduvalt
revideeritud ettevõtteid oli 1933 a. 99 ehk 5,6% re-
videeritud ettevõtete üldarvust.

Peale ettevõtete revisjoni jaoskonna tööinspektoriid
on 1933 a. ligi 50 korda võtnud osa omavalitsuse töö-
tuse komisjonide koosolekuist ja muudest komisjoni-
dest 55 korda. Kohtus esines iga jaoskonna tööins-
pektor süüdistajana, tunnistajana või eksperdina
aastas keskmiselt 20 korda (inspektori ja tema abi
kohta kokku).

**12. Käitiste tööli-
konna asutised.**
*Institutions des ouvriers
dans les entreprises.*

Teatavasti tööstusliikude käi-
tiste tööliikonna asutiste sea-
dus pandi maksma 1931 a.
1. oktoobrist. Selle instituudi kaheaastasest arengust
saame üldise ülevaate järgmistest arvudest.

Ettevõtete arv, kus õigus valida: 1933 a. 1932 a. 1931 a.

töölisanemaid	180	153	118
töölisnõukogusid	81	68	54

Ettevõtete arv, kus valitud:

töölisanemad	27	26	51
töölisnõukogud	28	34	34

Ettevõtete arvu %, kus valitud:

töölisanemad	15,0	17,0	43,2
töölisnõukogud	34,6	50,0	63,0

¹⁾ % järelevalve all olevate tegevate ja seisivate ettevõtete üldarvu alusel.

Tööinspektori tegevuse münd iseloomustused — *Autres caractéristiques de l'activité des inspecteurs.*

15.		1933	1932	1931	1930	1929
Keskmiselt mitmel kalendripäeval iga tööinspektor on reviderimistel ja ametikalkudel olnud	Inspekt. asukoha linnas	49	41	62	50	94
	Väljaspool	45	61	55	68	74
	Kokku	94	102	117	118	168
Öösised ametikäigud	Inspekt. asukoha linnas	13	18	16	23	24
	Väljaspool	13	4	2	15	72
	Kokku	26	22	18	38	96
Sõidetud või käidud kilomeetreite arv ametikäikude puhul ettevõtets väljaspool asukoha linna		26 517	32 350	30 740	30 910	30 585
Kohtuasutisid käidud	Stüdistajana	56	71	53	41	66
	Tunnistajana	47	49	33	26	32
	Ekspertina	9	3	10	3	9
	Kokku	112	123	96	70	107
Osa võtnud omavalits. tööstuse komisjoni koosolekuist		49	38	27	41	48
Muudest komisjonidest ja koosolekust osa võtnud		55	43	53	48	230
Asjatolmetuste arv		21 114	18 323	16 822	15 865	15 321
Sissetulnud kirjade arv		60 677	58 301	52 402	53 078	46 220
Väljalüüdnud kirjade arv		58 509	53 305	47 726	50 456	38 297
Revideeritud haigekassade arv		10	21	12	18	15

Siit nähtub, et tööliskonna asutiste suhtes olukord muutub järjest halvemaks iga aastaga. Ajal, mil see seadus hakkas maksma, ca 50-st valitud töölisvanemast on jäänud järgi vaid 1/3 ja 1933 a. juba 85% ettevõttest, kus oli õigus valida töölisvanemat, on see jäänud

valimata. Veidi parem on olukord suuremates ettevõtetes, kus seaduse järgi on õigus valida mitmest isikust koosnevaid töölisnõukogusid. Kuid selles mõttes seisukord ei ole rahuldav ka siin kaugeltki mitte, kuna üle 60% ettevõttest on ilma tööliskonna seadusliku

Tööstusliikude käitiste tööliskonna asutised 1933 a. — *Institutions et représentations ouvrières dans les entreprises industrielles en 1933.*

16.	Töölisvanemad Représentants ouvriers	Töölisnõukogud — <i>Conseils des ouvriers</i>								Üldse — <i>N. total</i>			
		3-liikmeline		4-membres		5-liikmeline		6- ja enam liikmeline					
		Seaduse alla kuuluvate ettevõtete arv	Ettevõtete arv, kus valitud töölisnõukogu	N. des entrepr. où les conseils sont autorisés	N. des entrepr. avec les conseils exist.	Seaduse alla kuuluvate ettevõtete arv	Ettevõtete arv, kus valitud töölisnõukogu	Seaduse alla kuuluvate ettevõtete arv	Ettevõtete arv, kus valitud töölisnõukogu	Seaduse alla kuuluvate ettevõtete arv des entrepr. soumises à la loi	Ettevõtete arvu % , kus valitud töölisvanem või töölisnõukogu des entrepr. où le représentant ou conseil ont été élus (en %.)	Valitud töölisvanemate ja töölisnõukogu liikmete arv N. des représent. et conseillers	
I. Mürrud ja kaevand.	4	1	5	2	3	1	2	1	—	14	35,7	16	
II. Mineraalide töötlemine	6	1	3	2	—	—	—	—	—	9	33,3	7	
III. Metallitööstus	19	5	4	3	12	1	—	—	—	25	36,0	18	
IV. Keemiatööstus	6	2	3	1	—	—	—	—	—	9	33,3	5	
V. Nahatööstus	7	3	—	—	—	—	—	—	—	7	42,9	3	
VI. Tekstiilitööstus	11	—	8	3	1	—	—	—	—	25	32,0	41	
VII. Puutööstus	30	2	11	—	—	—	1	1	—	51	5,0	8	
VIII. Paberitööstus	2	—	4	2	—	—	—	—	—	7	25,0	6	
IX. Polügraafiatööstus	10	3	2	—	—	—	—	—	—	12	25,0	3	
X. Toit-, maitseainete ja jookide tööstus	22	1	7	1	—	—	—	—	—	29	6,9	4	
XI. Kehakatte- ja puidukaupade tööstus	3	2	3	1	—	—	—	—	—	6	50,0	5	
XII. Ehitisetööstus	29	3	9	1	—	—	1	—	—	39	10,3	6	
XIII. Elektrijaamad ning gaasi- ja veovarustus	5	3	2	2	—	—	—	—	—	7	71,4	9	
XIV. Puhastusetööstus	5	—	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	
XV. Transport ja side	12	1	4	1	—	—	—	—	—	16	12,5	4	
Kokku — Total	180	27	65	19	6	2	7	4	3	3	261	21,7	135

esinduseta. Mõningatel aladel puudub tööliskonna esindus peaaegu täiel määral ja ainult harukordadel ulatub see üle 50% (üksikasjad vt. tab. 16).

Tööinspektorite arvamisel tööliskonna asutised jäävad valimata peamiselt tõeliste kartusest sattuda konfliktile ettevõtjaga, kuna ettevõtjaskonna suhtumine neisse asutistesse ei ole küllalt heatahtlik. On olnud juhtumeid, kus ettevõtte on ajutiselt jäetud seisma selleks, et vabaneda töölisvanemast. Juhtum leidis aset ühes puutööstuse ettevõttes Tallinnas. Teiseks põhjuseks tööinspekt. toovad siin ette töölise eneste ükskõiksust.

Kuigi Tööstusliikude käitiste tööliskonna asutiste instituut tegelikult ei ole kuigi elujõuline, ei tule siiski kahelda selle vajaduses ja otstarbekohasuses. Üks tööinspektoritest märgib, et mõningail juhtudel need on olnud väga kasulikud. Nii, näiteks, tööliskonna asutiste osavõttel on püütud tähtsuse hindade määramisel tööandjate ja töölise vahel leida kokkulepet, millega hoitakse ära töötülid; samuti töölise vallandamisel tööliskonna asutised on pidanud silmas, et vallandamine sünniks õiglaselt j.n.e.

Importation et exportation en mars 1934.

Les totaux sont établis d'après les chiffres non abrégés. Les chiffres moins de 50 kg et 50 kr sont indiqués par „0,0“.

Table with 15 columns: %, Märts Mars 1933, 1. I. 31. III. 1934, Belgia Belgique, Britti Gr.- Bretagne, Leedu Lituhanie, Läti Lettonie, N.S.V.L. U.R.S.S., Prantsuse France, Rootsi Suède, Saksa Allemagne, Soome Pin- lande, Taani Danemark, Murd rüüd Autres pays, Kokku Total, %, Märts Mars 1933, 1. I. 31. III. 1934.

A. Väljavedu tonnides — Exportation en tonnes.

Table A: Exportation in tonnes. Columns 1-15. Includes rows for various countries and summary rows at the bottom.

B. Väljavedu kroonides — Exportation en kr.

Table B: Exportation in kroon. Columns 1-15. Includes rows for various countries and summary rows at the bottom.

1) Belgia-Lüksenburgi majand. liit — Belgo-Luxembourg Union écon.

2) Sellest: Eestis töötatud välismaa kauba tagasivedu välismaale 9 983 kg 140 193 kr. — Réexportation des marchandises travaillées 9 983 kg — 146 193 kr.

Tab. 3. Tähtsamate ainete väliskaubandus märtsis 1934 a. (järg).
Commerce extérieur des principaux articles en mars 1934 (suite).

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Besti-Läti ühine nomenklatuur <i>Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie</i>	ton	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr—couronne d'Estonie	ton	kr
SISSEVEDU—IMPORTATION.							
474	Kookosõli	3,7	1 267	810, 811	Viljajekusgarntuurid jõumasi-		
	Sel.: Taani	3,1	1 040		naga ja lima		
481	Kakraovõli	18,6	24 262	817, 818	Niidumasinad	4,7	2 166
483, 496-a	Nafta ja gaasiõli	41,0	3 588	825	Vikadid		
	Sel.: N. S. V. L.	25,9	2 328	830—833	Separatsioonid ja m. piimanduse		
484	Masuut	116,3	8 969		masinad	6,6	20 160
485	Petrooleum	819,2	55 328	834	Piima transportkannud		
	Sel.: Briti	365,0	24 850	835	Põllutööriistade osad	0,8	1 376
	N. S. V. L.	254,2	17 288	22. Jõu- ja jõumasinad		65,6	167 844
487	Bensin	206,0	17 854	837	Põlvatusjõumasinad		
	Sel.: Briti	84,8	6 504	841-	Vesike sisseseaded	0,0	67
	N. S. V. L.	78,0	6 400	849	Kudumismasinad	27,2	70 006
493	Parafiin	11,8	4 373	850	Ümbins- ja plütamismasinad ja		
495	Määrdeõli ern.	104,6	23 624	842—848,	nende osad	2,6	7 701
	Sel.: P.-A. Ühendriigid	45,0	10 500	851—864,	Töõmasinad ja abinõud igasu-		
	Saksa	16,2	4 130	865	gused	20,3	42 887
515	Kautsuk ja guttaperts toored	5,7	5 256		Masinad ja aparaatide osad	15,5	47 123
518	Kampol	40,9	8 785	23. Metallkaup		157,4	251 618
	Sel.: P.-A. Ühendriigid	35,9	7 655	863	Malmist emallitud nõud	5,1	2 620
527, 528	Terpentiinõli	0,0	20	872	Rauast ja terasest teatud, pres-		
b) Väetisained		3 255,0	268 389	876	sit. ja valatud kaup ern.	12,2	7 508
535	Tšillaalpeeter	300,0	37 434		Raud- ja terasraud ja nende		
537	Väevelhapu ammoniaak	25,0	2 700	881,884,885	ühendusjood	25,7	15 905
541	Superfosfaat	2 500,0	108 831	875, 877—	Raudraatmaelad ja -needid	8,8	4 711
540, 547	Kaaliisoolad	750,0	92 597	880, 886	Muu treitud, poleeritud, lihvitud		
c) Muud keemilistestest toornained		3,8	13 444	887, 889	Raudplekk-kaup ern. lihtne	15,7	44 816
540	Väevil toores, tükkidena			892	Okasraat		
				893	Vaskraatkaugad	0,1	1 180
				895	Raud- ja terasraatkaup ern.	2,5	4 755
				901—903	Noakaup igasugune	2,0	13 106
				906-908, 911	Ern. käsitööriistad	6,6	16 840
				909—910	Viljad ja keermetsisõik. abinõud.	1,7	10 185
				912	Vaskraup igasugune	3,3	19 093
				920	Aluminiimumkaup ern.	1,7	22 863
				24. Elektrimasinad, -aparaadid ja tarbed		25,0	102 341
				924, 925	El.-dünamod, -mootorid, trans-		
					formaatorid	3,2	14 599
				928	El. mootrisaparaadid	0,5	7 896
				932	Elektri hõõglampid	0,8	10 740
				934	El.-kaablid metallpantseriga	4,6	4 379
				935	El.-juhed isoleeritud	1,6	11 701
				943	Raadioaparaadid, -osad ja -tarb.	8,0	22 686
				25. Instrumentid, -aparaadid (peale elektriapar.)			
					ja laskeriistad	3,7	66 007
				945	Päevapildi apar. ja osad	1,1	2 919
				958	Arstiriistad, -aparaadid ja -tarbed	0,4	29 896
				958-966	Kellad	0,5	10 679
				973—980-a	Muusikaariistad	0,3	4 418
				981—984	Laskeriistad	0,4	2 667
				26. Transportabinõud		35,1	87 513
				986—992	Veosõiduriistad		
				999	Sõidunautod	6 tk.	14 773
				1002	Veoauteode raamid ühes moo-		
					tori ja ratastega	15 tk.	51 808
				1003	Mootorrattad	8 tk.	4 080
				1006	Autode osad	1,9	4 941
				1007	Jalggrastate ja mootorrastate		
					osad	2,2	10 136
				1008	Jalggrattad	24 tk.	1 775
				27. Keraamika ja muud mineraalkauba		92,4	76 201
				1025	Kääd, tahud loomulikud	0,1	183
				1038	Tulekindlad kivid ja tahvlid		
					(samotkkivid)	14,5	1 138
				1051—1053	Fajansskaup	30,5	16 288
				1054—1055	Portseliaankaup	9,8	12 436
				1056—1073	Klaaskaup	20,9	32 936
				28. Keemilistestestest toornained		674,3	417 608
				1102	Kaseiin	29,9	30 960
				1108	Albumiin		
				1104—1109	Pehmest kummist teosed	13,2	39 747
				1110	Veoauteode massiiv-kummisiidid		
				1113, 1114	Kummist jalanõud	5,0	23 409
				1146	Väevelhapu alumiinium	0,2	21
				1185	Peusooda	135,9	25 488
				1186	Sõõgisooda	11,0	1 921
				1188	Seebikiivi puhastamata	98,7	22 830
				1182	Väevelhape igas.	30,1	8 217
				1234	Kalstiumkarbiid	22,4	8 290
				1290	Sahariin	0,3	4 000
				1295	Rohud	0,3	16 440
				1308—1311	Lõhna- ja kosmeetikaained	0,4	12 867
				1310—1321	Parfümiekstraktid	92,6	20 592
				1323, 1324, 1328			
				1330—1344	Mineraalvärvid	14,6	7 238
				1348	Allaerialvärvid ern	8,0	98 941
21. Põllumajandusmasinad ja -riistad (silia ka plüümnalt, sisseseaded)		22,4	33 251				
809	Traktorid						

1) Sellest: Väliismaal töödeldud eesti kauba tagasivedu väliismaalt 17 847 kg 826 083 kr; väliismaa kauba ajutine sissevedu täiendavaks töötlemiseks Eestisse 15 123 kg 146 808 kr.

Tab. 3. Tähtsamate ainete väliskaubandus märtsis 1934 a. (järg).
Commerçe extérieur des principaux articles en mars 1934 (suite).

Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Besti-Läti ühine nomenklatuur Nomenclature unifiée pour Estonie et Lettonie	ton	kr	Järjek. nr. täielikus üksikainete nomenklat.	Kr—couronne d'Estonie	ton	kr
1		2	3	4		5	6
SISSEVEDU—IMPORTATION.							
1355	Saapamäär	—	—	29. Muud eraldi nimetatud kaubad		3.6	31 244
1356	Trüklivarv	0,7	3 157	1286	Nööbid igas.	1,2	9 028
1360	Pronkspuiber	0,4	1 212	1304—1306	Kirjutusematerjal ern.	1,2	8 863
1363	Linoleum	0,6	551				
VÄLJAVEDU—EXPORTATION.							
I. Elusloomad (arv).		47 tk	7 957	13. Ärtsid ja metallid töötlemata (metallimard)		186,0	7 689
1	Hobused (arv)	47 tk.	7 957	380	Vanaraud	175,9	4 920
2	Veised (välja arvatud vasikad) (arv)	—	—	385, 386	Sel.: Läti	175,9	4 920
					Vanavask	8,5	2 569
					Sel.: Rootsi	7,5	2 182
II. Toit- ja maitseained, joogid		1 580,9	909 119	14. Mineraalid peale ärtside		295,1	9 485
3. Aia- ja juurvilja		385,0	23 549	406, 407-a	Kips	199,3	4 215
33	Kartul, toores	320,4	12 762	417	Kaltsilikkivi (Besti)	—	—
41	Sibulad	43,2	5 430				
47	Stgur, värsked ja kuivad.	—	—	15. Keemiatööstuse toorained		298,4	116 905
57	Õunad	—	—	a) Õhd, rasvad, vaigud, kummi toorait		257,6	49 481
4. Karjasaadused		757,9	776 445	487	Besti bensin	129,4	39 721
70	Peckon	249,3	289 039	497	Põlevkiviõli	108,1	7 707
	Sel.: Briti	249,3	289 039	508-a	Bituumen	18,5	1 043
77	Sealiha värsked ja soolatud	10,8	10 860	c) Keemiatööstuse punkt a ja b nimetatud		40,8	67 424
79	Loomaliha	25,6	6 021	505	Kunstsarv töötlemata	40,7	67 376
	Sel.: Soome	24,2	5 559				
81	Lambaliha	20,8	10 951	IV. Valmissaadused.			
	Sel.: Rootsi	19,7	10 443	16. Nahad töötletud ja nahkkaup		3 340,0	1 287 535
93	Piimapulber	9,6	3 428	560, 567	Suured parknahad	—	—
96	Või	491,0	440 336	17. Puittootusesaadused		1 147,7	242 170
	Sel.: Saksa	218,7	253 691	593-a	Vineer	944,9	176 500
	Briti	169,1	152 325		Sel.: Briti	720,1	110 230
99	Munad	20 250 tk.	900		Itaalia	73,4	20 100
5. Kala, kalasaadused ja vähid		81,5	38 363	594	Vineerist tootijõhjad	202,2	95 299
100—105	Värsked kalad	61,3	26 376		Sel.: Saksa	77,8	22 630
106	Tindikalad	5,5	892	609, 610	Prantsuse	53,7	16 080
116—120	Kalalõhustid	14,5	9 991		Mööbel	0,5	360
6. Muud toit- ja maitseained ning joogid		141,0	46 200	18. Paberitööstusesaadused		776,2	158 561
127	Kartulijahu	108,3	17 861	634	Pakkimispaaber	165,4	34 618
137	Sokoland	7,7	9 000	635	Rotatsioonipaaber	—	—
138	Komprekid	9,5	7 859	636, 637	Kirjutuse- ja trükipaaber	610,8	122 043
210	Teraleib, pain normal	1,0	471	19. Tekstiilitööstusesaadused¹⁾		295,4	674 526
218	Pihritus	0,3	360	667—670	Puuvillantid ja -lõng	66,1	203 498
					Sel.: Saksa	44,0	136 826
					Poola-Danzig	12,8	37 535
III. Toor- ja poolvalmisained		11 175,9	1635 038	671—676	Puuvillarite ²⁾	70,5	316 193
8. Loomariigained, peale rasvade		72,1	107 811		Sel.: Läti	8,9	195 977
237—241	Loomanahad kuivalt soolatud	4,4	14 230		Norra	28,6	83 991
	Sel.: Saksa	4,1	12 380		Rootsi	28,6	69 163
237—241	Loomanahad märjalalt soolatud	44,7	55 068	690	Linane lõng	13,1	25 182
	Sel.: Saksa	18,3	24 424	601-a	Linane rille jäme	20,9	56 844
	N. S. V. I.	10,7	23 893	696	Pakkimis- ja kotirille džundist	115,0	66 234
243—257	Karusnahad	0,2	13 200		Sel.: Taani	53,2	28 722
260	Jõhvivid	2,6	5 910		Saksa	61,6	28 180
270	Soolad	5,7	8 856			10,3	14 547
9. Seemned, taimed ja nende osad		32,4	10 308	22. Jõu- ja töömehhanika		—	—
274, 275	Linaseemned	32,4	10 308	859	Külmutamisseadised	47,8	19 632
10. Metsamaterjal		2 207,6	110 668	23. Metallkaup		47,5	19 422
311	Haavapakud	574,9 tihm.	22 772	870	Radiaatorid malmist	2,1	13 251
322	Propsid	975,0 tihm.	9 345	942	Telefonid apar. ja n. osad	2,1	12 523
320, 326-329	Kuuse- ja männilõuad ja-plangud	1169,8 tihm.	24 331	24. Elektrimasinad, -aparandid ja tarbed		2,1	13 251
	Sel.: Saksa	528,8	16 508	1015	Sement	1 093,2	88 256
11. Paberitoorained		7 238,1	704 181		Sel.: Läti	790,0	36 024
347	Puumass märg	2 182,3	64 460	1066	Tahvlikihaas lihvimata	206,6	52 238
349	Tselluloos	5 029,6	637 028	28. Keemiatööstusesaadused		49,0	24 014
	Sel.: Prantsuse	2 242,4	296 669	1102	Kaseiin	9,5	7 465
	Briti	1 902,8	229 917	1318	Tuletikud	24,5	11 911
12. Tekstiilitöorained		846,1	567 391	29. Muud ern. kaubad		3,2	37 174
354	Lina	663,0	509 140	1392	Kunstsarvikaamid	1,4	21 891
	Sel.: Briti	525,7	301 465				
355	Takud	60,4	34 126				

Tab. 4. Tolliametite läbikäik märtsis 1934 a. — Activité des bureaux douaniers en mars 1934.

	Tallinn	Vaiga	Pärnu	Narva	Loksa	Haapsalu	Kuresaare	Kunda	Paldiski	Kokku Total
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Ton.										
Sissevedu — Importation	13 974	1 550	164	4 663	—	—	—	4	—	20 355
Väljavedu — Exportation	13 824	898	257	321	—	—	—	797	—	16 097
Üldlähikäik — Total de l'import. et de l'exp.	27 798	2 448	421	4 984	—	—	—	801	—	36 452
1 000 kr.										
Sissevedu — Importation	4 086	105	164	140	—	—	—	6	—	4 591
Väljavedu — Exportation	3 424	122	241	17	—	—	—	36	—	3 840
Üldlähikäik — Total de l'import. et de l'exp.	7 510	317	405	157	—	—	—	42	—	8 431

¹⁾ Sellest Eestis töötletud välismaa kauba tagasivedu välismaale 9 963 kg 146 193 kr väärtuses.

Tab. 10. Era- ja tähtsamate ühispankade äri seis 1. märtsil, 1. veebruaril ja 1. jaanuaril 1934 a.

Situation financière des banques privées et des principales banques coopératives au 1. mars, 1. février et 1. janvier 1934.

	15 erapanka 15 bang. privées			26 ühispanka 26 bang. coopér.			15 erapanka 15 bang. privées			26 ühispanka 26 bang. coopér.		
	1. III	1. II.	1. I.	1. III	1. II.	1. I.	1. III	1. II.	1. I.	1. III	1. II.	1. I.
	1 000 kr						%					
	Aktiva — Actif											
1. Kassa — Caisse	003	805	1 616	415	330	503	0,8	2,1	1,3	1,0	1,5	
2. Hoiarvred teisis rahaasut. — Comptes courants	2 311	2 379	3 274	2 357	2 212	2 240	3,0	3,1	4,4	7,2	6,8	
a) sellest Eesti pangas — Dont à la Banque d'Estonie	552	593	1 805	303	317	482	0,7	0,8	2,4	0,9	1,5	
b) Pt. 1 ja 2 kokku — Total p. 1 et 2	2 474	3 184	4 890	2 772	2 542	2 752	3,8	4,2	6,5	8,5	7,8	
3. Panga pärast olevad väärtused — Effets en portefeuille	1 833	1 775	1 790	1 138	1 037	1 003	2,4	2,3	2,4	3,5	3,2	
a) väärtpaberid — Effets	1 752	1 698	1 692	1 086	960	914	2,3	2,2	2,3	3,3	3,0	
1) sellest riigi- ja riigi poolt garanteeritud	515	469	465	654	510	456	0,7	0,6	0,6	2,0	1,6	
2) välismaa rahad ja kallismetallid — Métiaux préc. et effets en valeurs étrang.	70	74	59	52	68	86	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	
d) Tšekid ja maksukäsud — Chèq. et ord.	3	3	9	0	0	3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
b) Laenuid — Prêts	52 453	51 339	40 090	23 524	23 492	23 471	67,7	67,1	66,9	71,6	72,2	
a) disk. vekslid — Escomptes	21 858	20 132	10 552	12 900	12 837	12 841	28,1	26,3	26,2	30,3	29,9	
1) sellest sisetamaa vekslid — Dont au pays	10 661	16 417	15 904	12 900	12 837	12 841	21,4	21,5	21,3	39,3	39,5	
2) tähtajal. laenuid — Prêts termin.	1 190	1 190	1 214	3 765	3 814	3 757	1,5	1,6	1,6	11,5	11,7	
c) riiklikud laenuid — Prêts d'Etat	0	0	0	532	546	559	0,0	0,0	0,0	1,6	1,7	
d) kto-lrt. laenuid — Autres prêts	29 005	30 008	20 224	0 327	0 295	0 314	38,1	39,2	39,1	19,3	19,6	
6. Garantide debitorid — Garanties	5 204	4 859	4 010	630	667	546	6,7	6,4	5,4	2,9	2,0	
7. Korrespondendid — Correspondants	2 062	2 042	1 517	829	901	667	2,6	2,7	2,0	2,5	2,8	
a) sisemaa — en Estonie	852	785	545	460	404	487	1,1	1,0	0,7	1,4	1,5	
{ Loro	262	247	284	185	328	110	0,3	0,3	0,4	0,6	1,0	
{ Nostro	348	348	3	—	—	—	—	—	—	—	—	
b) välismaa — à l'étranger	600	662	685	175	79	70	0,8	0,9	0,9	0,5	0,8	
{ Loro	135	224	66	242	240	224	0,2	0,3	0,1	0,7	0,7	
{ Nostro	1 823	1 088	1 871	5	3	2	3,3	2,6	2,5	0,0	0,0	
9. Klamisvara — Immeubles	6 445	6 446	6 446	2 113	2 112	2 113	8,3	8,4	8,6	6,4	6,6	
11. Vallasvara — Mobiliers	407	405	407	266	267	266	0,5	0,5	0,5	0,8	0,8	
12.13. Jooksvad kulud, makstud % ja komisj. — Frais courants, intérêts et commiss. payés	487	264	87	168	112	41	0,6	0,3	0,1	0,5	0,3	
14. Üleminevad summad — Actifs transitoires	342	301	285	111	106	104	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3	
15. Muud aktiivid — Actifs divers	3 467	3 601	3 411	1 062	1 057	1 024	4,5	4,8	4,6	3,2	3,3	
a) mitmesugused debitorid	740	805	1 755	1 000	1 001	984	1,0	1,1	2,3	3,0	3,1	
Kokku — Total	77 832	76 518	74 740	32 860	32 545	32 213	100	100	100	100	100	
	Passiva — Passif											
1. Panga kapitalid — Capitaux et réserves	7 910	7 854	7 855	2 861	2 854	2 848	10,2	10,5	8,7	8,8	8,8	
a) aktsiakapital — Capital versé	5 976	5 955	5 955	2 041	2 038	2 031	7,7	7,8	8,0	6,2	6,3	
b) tagavarakapital — Réserves	1 540	1 469	1 500	693	692	694	2,0	2,0	2,0	2,1	2,1	
c) muu erikapital — Réserves spéciales	394	400	400	127	124	123	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	
d) hoiusummad — Dépôts	20 798	30 156	29 683	22 572	22 122	21 706	38,3	39,4	39,7	68,7	68,0	
a) tähtajal. hoiusummad — Dépôts termin.	5 697	5 761	5 639	7 918	7 887	7 820	7,3	7,5	7,5	24,1	24,3	
b) jooksvad arved — Comptes courant.	23 004	23 261	22 881	14 140	13 835	13 490	29,6	30,4	30,6	43,0	42,5	
c) kto-lrt. arv. kred. saldod — Autres dépôts	1 097	1 134	1 163	514	400	450	1,4	1,5	1,6	1,6	1,2	
d) rediskont — Récomptes	9 209	7 056	7 505	1 141	1 172	1 192	12,0	10,0	10,0	3,5	3,6	
2. Väljarvred teist. asut. — Créditeurs	5 625	5 700	7 209	2 675	2 762	2 987	7,2	7,5	9,7	8,1	8,5	
a) sellest sisemaal — Dont établissem. du pays	14 924	13 356	14 714	3 816	3 934	4 179	19,2	17,5	19,7	11,6	12,1	
b) välismaa — à l'étranger	3 246	3 192	2 573	14	0	13	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	
3. Rediskont — Récomptes	1 097	1 134	1 163	514	400	450	1,4	1,5	1,6	1,6	1,2	
a) sellest sisemaal — Dont payables à l'intérieur du pays	4 200	4 046	3 052	1 141	1 172	1 192	5,4	5,3	5,3	3,5	3,6	
b) välismaa — à l'étranger	5 625	5 700	7 209	2 075	2 762	2 987	7,2	7,5	9,7	8,1	8,5	
4. Panga 3 ja 4 kokku — Total p. 3, 4	12 220	12 666	11 855	534	597	519	16,3	16,6	15,9	1,6	1,6	
5. Korrespondendid — Correspondants	783	811	652	173	189	173	1,0	1,1	0,9	0,5	0,6	
a) sisemaa — en Estonie	8 547	8 533	8 526	335	390	334	11,0	11,1	11,4	1,0	1,2	
{ Loro	144	130	134	12	12	12	0,2	0,2	0,2	0,0	0,0	
{ Nostro	3 246	3 192	2 573	14	0	13	4,1	4,2	3,4	0,1	0,0	
b) välismaa — à l'étranger	39	22	58	15	16	13	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	
7.8. Maksukäsud — Transferts	232	288	245	221	256	334	0,2	0,3	0,3	0,7	0,8	
9. Väljamaksmata % — % restant à payer	12	12	12	120	131	120	0,0	0,0	0,0	0,4	0,4	
10. Väljamaksmata osakasu — Dividendes restant à payer	5 204	4 850	4 010	630	667	546	6,7	6,4	5,4	1,9	2,0	
11. Garantide kreditorid — Garanties	1 875	1 983	1 871	5	3	2	2,4	2,8	2,5	0,0	0,0	
12. Osakondade arved — Succursales	662	416	225	399	271	155	0,9	0,5	0,3	1,2	0,8	
13.14. Saadud prots. ja muud tulud — Intérêts et commissions reçus	—	—	249	—	0	221	—	—	—	—	—	
15. Jagamata puhaskasu — Bénéfice net.	476	491	507	109	207	213	0,6	0,6	0,7	0,6	0,6	
16. Üleminevad summad — Transitoires	3 980	4 460	3 426	1 479	1 487	1 288	5,1	5,8	4,6	4,5	4,6	
17. Muud passivid — Passifs divers	1 274	1 275	1 274	386	386	388	1,6	1,7	1,7	1,2	1,2	
a) amortisatsioonikapital	764	861	1 474	703	702	682	1,0	1,1	2,0	2,1	2,2	
b) mitmesugused kreditorid	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Kokku — Total	77 832	76 518	74 740	32 860	32 545	32 213	100	100	100	100	100	

Tab. 10. Era- ja tähtsamate ühispankade äri seis 1. aprillil 1934 a.

Situation financière des banques privées et des principales banques coopératives au 1. avril 1934.

	15 erapanka 15 bang. privées	26 ühispanka 26 bang. coopér.	15 erapanka 15 bang. privées	26 ühispanka 26 bang. coopér.
	1 000 kr		%	
Aktiva -- Actif.				
1. Kassa — Caisse	840	367	1,1	1,1
2. Holuarved teisis rahaaast.— Comptes courants	2 028	2 799	3,3	8,4
a) Sellest Besti pangas — Dont à la Banque d'Estonie	024	287	0,8	0,9
3. Pt. 1 ja 2 kokku — Total p. 1 et 2	3 468	3 166	4,4	9,5
4. Panga pärast olevad väärtused — Effets en portefeuille	1 865	1 381	2,4	4,1
a) Väärtpaberid — Effets	1 775	1 336	2,3	4,0
1) Sellest riigi- ja riigi poolt garanteeritud	553	925	0,7	2,8
b) Välismaa rnhad ja kallismetallid. <i>Métaux prec. et effets en valeurs étrang.</i>	76	45	0,1	0,1
d) Tšehid ja maksumärsud — Chèq. et ord.	14	0	0,0	0,0
5. Laenuud — Prêts	54 317	23 476	69,3	70,1
a) Disk. vekslid — Escomptes	23 328	12 988	29,8	38,8
1) Sellest sisemaa vekslid — Dont du pays	16 826	12 988	21,5	38,8
b) Tähtajal. laenuud — Prêts termin.	1 166	3 695	1,5	11,0
d) Riiklikud laenuud — Prêts d'Etat	—	512	—	1,5
c) Kto-kr. laenuud — Autres prêts	20 823	0 281	38,0	18,8
6. Garantide deebitorid — Garanties	5 052	6 261	6,4	1,9
7. Korrespondendid — Correspondants	2 021	749	2,6	2,2
a) Sisemaa — en Estonie { Loro	813	548	1,0	1,6
{ Nostro	287	92	0,4	0,3
{ Loro	350	—	0,5	—
b) Välismaa — à l'étranger { Loro	571	109	0,7	0,3
{ Nostro	102	243	0,1	0,7
8. Osakondade arved — Succursales	1 706	6	2,3	0,0
10. Kinnisvara — Immeubles	6 284	2 110	8,0	6,3
11. Vallasvara — Mobiliers	407	260	0,5	0,8
12. 13. Jooksvad kulud, makstud % ja komisj. — Frais courants, intérêts et commissions payés	778	257	1,0	0,8
14. Üleminevad summad — Actifs transitaires	278	183	0,4	0,4
15. Muud aktiivad — Actifs divers	2 070	1 079	2,6	3,2
a) Mitmesugused deebitorid	646	1 007	0,8	3,0
Kokku—Total	78 438	33 487	100	100
Passiva Passif.				
1. Panga kapitalid — Capitalaux et réserves	7 931	2 907	10,1	8,7
a) Aktiivkapital — Capital versé	5 985	2 045	7,6	6,1
b) Tagavarakapital — Réserves	1 550	736	2,0	2,2
d) Muu erikapital — Réserves spéciales	396	120	0,5	0,4
2. Hoiusummad — Dépôts	31 009	22 965	39,6	68,6
a) Tähtajal. hoiusummad — Dépôts termin.	5 713	7 941	7,3	23,7
b) Jooksvad arved — Comptes courants	24 368	14 451	31,0	43,2
d) Kto-kr. arv. kred. saldod — Autres dépôts	1 018	573	1,3	1,7
3. Rediskont — Réescomptes	10 738	1 122	13,7	3,3
a) Sellest sisemaal — Dont payables à l'intérieur du pays	4 350	1 122	5,6	3,3
4. Vtlaarved telst. asut. — Créditeurs	4 087	2 560	6,3	7,7
a) Sellest sisemaal — Dont établissements du pays	4 087	2 560	6,3	7,7
5. Pt 3 ja 4 kokku — Total p. 3, 4	15 725	3 688	20,0	11,0
6. Korrespondendid — Correspondants	12 479	694	15,9	2,1
a) Sisemaa — en Estonie { Loro	742	180	0,9	0,5
{ Nostro	8 515	502	10,9	1,5
{ Loro	113	12	0,1	0,1
b) Välismaa — à l'étranger { Loro	3 109	0	4,0	0,0
{ Nostro	55	44	0,1	0,1
7. S. Maksukärsud — Transferts	55	44	0,1	0,1
9. Vtlljamaksmata % — % restant à payer	210	197	0,3	0,6
10. Vtlljamaksmata osakasu — Dividendes restant à payer	27	153	0,0	0,4
11. Garantide kreditorid — Garanties	5 052	621	6,4	1,9
12. Osakondade arved — Succursales	1 847	6	2,4	0,0
13. 14. Saadud prots. ja muud tulud — Intérêts et commissions recus	1 062	625	1,4	1,8
16. Jagamata puhaskasu — Bénéfice net.	—	—	—	—
17. Üleminevad summad — Transitoires	516	193	0,7	0,6
18. Muud passivad — Passifs divers	2 420	1 394	3,1	4,2
a) Amortisatsioon kapitali	1 262	385	1,6	1,1
b) Mitmesugused kreditorid	880	718	0,9	2,1
Kokku—Total	78 438	33 487	100	100

Tab. 11. Üksikute pankade äri seis 1. aprillil, 1. märtsil, 1. veebruaril ja 1. jaanuaril 1934 a.
Montant des bilans des banques au 1. avril, 1. mars, 1. février et 1. janvier 1934.

	I. IV.	I. III.	I. II.	I. I.
	1 000 kr			
Erapangad — Banques privées.				
1. Krediidipank a.s.	27 083	28 981	29 060	28 308
2. G. Scheel ja Ko	15 041	14 584	14 250	14 169
3. Tartu pank	12 618	11 710	10 939	10 583
4. Tallinna linna pank	6 892	6 614	6 636	6 372
5. Tartu Linna pank	2 857	2 563	2 541	2 403
6. Kaubapank a.s.	2 456	2 496	2 462	2 368
7. Sakala pank	2 237	2 235	2 257	2 301
8. Eesti laenu-panka a.s.	2 151	2 130	2 115	2 120
9. Tallinna aktsiapank	1 425	1 447	1 373	1 340
10. Tartu tööstus pank	1 315	1 263	1 232	1 135
11. Valga pank	1 128	1 129	1 076	1 087
12. Pärnu krediidipank	1 365	1 260	1 168	1 077
13. Viru pank	838	803	804	823
14. Rosen ja Ko	450	445	439	449
15. Võru pank	182	172	157	145
Kokku — Total	78 438	77 832	76 518	74 740
Tähtsamad ühispankad — Principales banques coopératives.				
1. Eesti Rahvapank	3 103	3 128	3 311	3 489
2. Tallinna majaomanikkude pank	6 377	6 545	6 711	6 763
3. Eesti laenu- ja hoiuühisus Tartus	5 266	5 188	5 176	5 166
4. Tartu majaanannikkude pank	2 022	2 021	2 048	2 054
5. Viljandi ühispank	1 538	1 471	1 468	1 509
6. Põllumeeste Keskp. pank	1 434	1 570	1 442	1 501
7. Tallinna laenu ja hoiukassa	1 100	1 124	1 124	1 126
8. Põllumajand. pank	1 087	1 102	1 106	1 180
9. Pärnu Eesti laenu- ja hoiuühisus	994	1 014	1 030	1 122
10. Rakvere ühispank	959	964	952	949
11. Võru ühispank	910	913	915	909
12. Põhisaama ühispank	863	853	861	880
13. Narva ühispank	741	743	746	753
14. Tallinna juudi ühispank	650	706	721	728
15. Jõgeva ühispank	641	645	633	655
16. Pärnussaare põllumeeste ühispank	582	588	593	586
17. Põllupidajate ühispank	565	583	597	623
18. Tartu juudi ühispank	520	540	544	556
10. Lääne-Eesti ühispank	516	509	516	537
20. Saarde laenu-hoiuühisus	447	461	458	492
21. Võhma ühispank	412	402	406	432
22. Tõrva ühispank	358	360	366	365
23. Saarte ühispank	342	344	357	368
24. Paide ühispank	340	336	335	356
25. Kinnisvaraoomanikkude pank	257	250	259	250
26. Petseri laenu- ja hoiuühisus	183	176	176	173
Kokku — Total	32 213	32 545	32 860	33 487

Tab. 14. Vabariigi piiridest ülesõitnute arv aprillis 1934 a.
Nombre de personnes ayant passés les confins de la République en avril 1934.

	Sisõõitn. Entrées	Väljõõitn. Sorties	Riiklõõitn. D'après la sujétion	Roisikaartidega — Cart. de voyage	Välispassidiega Passeports pour l'étranger	Põõitpunktid D'après les cordons de la frontière
				Eesti		104
				Soome		109
				Sisepassidiega — Passeports ordin.		76
				Eesti — Estoniens		0 872
				Läti — Lettons		10 725
						5 906
						5 953
				Välispassidiega Passeports pour l'étranger		
				Tallinn		407
				Valga		487
				Narva		623
				Mõisaküla		741
				Haapsalu		126
				Paldiski		123
				Pärnu		14
				Kuressaare (ka Ruhnu)		4
				Koiküla		1
				Kunda		1
				Narva-Jõesuu		1
				Põõitpunktid — D'après les cordons de la garde-frontière		
				Kokku — Total		53
						53
				Roisikaartidega — Cart. de voyage		
				Tallinn		142
				Teised punktid		157
				Kokku — Total		38
						180
				Sisepassidiega — Passeports ordin.		
				Tallinn		5
				Valga		795
				Mõisaküla		981
				Pärnu		172
				Koiküla		171
				Mõniste		95
				Kuressaare		102
				Põõitpunktid		25
				Kokku — Total		36
				Üldse — Gr. total		14 691
						15 383
				1. I — 30. IV 1934 a.		56 660
				Vastav kuu 1933 a.		57 636
				Eelmise kuu 1934 a.		15 320
						15 227
						13 884
						13 501

Tab. 15. Linnade rahvastik aprillis 1934 a.
Mouvement de la population dans les villes en avril 1934.

	Siseregistreeitud Enregistrés												Väljeregistreeitud — Rayés des listes								Registreeitud olankkude arv 1. aprillis 1934 a. Nombre de la popula- tion au 1/IV 1934		
	Sünd- nuid Nais- sances				Sisse- õõitnuid Arrivés				Teise kor- terl õõitnuid Chang- ement du logement				Surnuid Décès		Välja- õõitnuid Départs		Teadmata kuhu Inconnu		Korteri- õõitnuid Chang- ement du logement		Registreeitud olankkude arv 1. mais 1934 a. Nombre de la popula- tion au 1/V 1934		
	Kokku	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	M.	N.	Kokku	M.	N.	
Tallinn	136 430	59 820	76 616	33	29	052	761	1 622	2 077	65	75	822	831	721	822	1 117	1 417	136 040	50 702	76 338			
Haapsalu	4 487	1 914	2 573	2	4	34	38	38	52	0	3	41	46	—	—	33	52	4 469	1 008	2 566			
Kuressaare	4 504	1 962	2 542	1	—	43	47	27	39	3	3	79	91	—	—	27	39	4 449	1 924	2 525			
Narva	24 292	10 553	13 739	1	6	177	99	179	266	16	22	106	180	25	34	161	253	24 371	10 600	13 671			
Nõmme	14 628	6 466	8 162	19	20	279	332	130	152	9	6	187	155	28	20	119	135	14 960	6 001	8 359			
Paide	3 381	1 507	1 874	—	3	26	32	24	31	2	3	32	33	—	—	24	31	3 372	1 409	1 873			
Paldiski ¹⁾	982	479	503	—	1	15	12	—	4	1	—	10	11	91	48	—	4	849	302	457			
Petseri ²⁾	4 552	2 163	2 389	1	2	48	55	66	53	3	—	69	88	49	60	60	53	4 389	2 091	2 398			
Pärnu	20 341	8 789	11 572	10	9	247	198	237	288	12	9	217	176	8	17	237	288	20 366	8 789	11 577			
Põtsamaa	2 011	1 122	1 489	—	1	27	26	23	38	1	1	43	61	4	5	23	38	2 050	1 101	1 449			
Rakvere	12 570	5 294	7 276	6	6	55	89	124	164	5	8	93	75	3	1	139	174	12 546	5 269	7 277			
Tapa	3 670	1 748	1 922	2	1	44	36	55	56	4	1	23	33	3	4	58	63	3 675	1 701	1 914			
Tartu	58 900	25 579	33 321	24	36	550	420	551	664	34	34	308	313	174	175	569	703	58 844	25 619	33 225			
Torra	2 592	1 122	1 470	1	3	15	11	10	13	2	—	17	21	—	—	7	14	2 584	1 122	1 462			
Tõli	2 090	1 342	1 648	2	1	19	30	14	18	5	—	24	10	—	—	14	18	2 094	1 334	1 660			
Valga	10 848	4 809	6 039	5	4	83	69	97	117	8	4	84	96	1	1	105	139	10 805	4 796	5 999			
Viljandi	11 819	5 454	6 365	1	1	92	73	104	148	8	10	113	127	—	—	104	148	11 728	5 426	6 302			
Võru	5 832	2 490	2 842	3	—	48	37	38	42	3	3	48	54	1	1	18	22	5 350	2 500	2 841			
Kokku — Total	324 935	142 593	182 342	111	136	2 784	2 374	3 339	4 222	187	182	2 268	2 330	1 108	1 188	2 826	3 581	324 231	142 438	181 793			
						247	5 158	7 561		369		4 598	2 296	6 407									
Keskmine 1. I —	334 380	146 870	187 509	105	116	2 420	2 361	3 474	4 347	165	174	2 121	2 010	1 022	1 140	2 963	3 763	333 868	146 573	187 293			
— 30. IV 1934 a.	326 095	143 461	182 604	111	108	2 086	2 290	3 788	4 055	159	177	2 379	2 075	1 110	1 282	3 083	3 883	324 935	142 593	182 342			
Märts 1934 a.	341 592	150 213	191 379	82	111	2 211	2 104	3 632	4 308	174	188	1 815	1 861	930	1 023	2 948	3 745	341 246	150 171	191 075			

¹⁾ Adresslõõitnute arv aprillis 1934 a. 983 elanikku, rahvaloenduse eelkoõõitnute andmed sama aja kohta aga näitavad 549 elan. seega 139 elanikku vähem, vahe on kantud aprilliku aruandesse „Teadmata kuhu“ väljakirjutate lahtrisse.
²⁾ Adresslõõitnute arv aprillis 1934 a. 4 552 elanikku. Adresslõõitnute kontrollimisel aprillis osutus linnale, 109 inimese võrra vähemaks. Vahe on kantud aprilliku aruandesse „Teadmata kuhu väljakirjutate“ lahtrisse.

Tab. 30. Tööstusettevõtted ja töölolu 1-ks aprilliks 1934 a.
Entreprises industrielles et leur main-d'oeuvre au 1. avril 1934.

	Ettevõtte arv Nombre d'entreprises		Töölolaste üldarv Nombre général des travailleurs		Naised töölised — Dont ouvrières		Töökoost ja teenistajate alkaalised (alla 18 a.) Mineurs parmi les ouvriers et services	
	1934	1934	1934	1934	1934	1934	1934	1934
I. Muud ja kaevandused	12	12	2212	70	2 087	14	100,6	100,3
II. Mineraalide töötlemine	13	19	1 058	97	2 044	14	100,6	100,3
III. Metallitööstus	33	33	3 252	102	2 813	101	101,9	102,2
IV. Keraamitööstus	7	11	823	44	846	43	100,4	100,4
V. Naamistööstus	7	7	823	44	846	43	100,4	100,4
VI. Tekstiilitööstus	33	33	3 252	102	2 813	101	101,9	102,2
VII. Puittööstus	62	62	3 888	177	3 487	171	101,3	101,3
VIII. Paberitööstus	10	10	1 039	54	1 070	52	101,3	101,3
IX. Polügraafiatööstus	18	18	1 095	37	1 058	37	101,1	101,1
X. Toid-, maitseainete ja jookide tööstus	37	37	2 229	68	2 200	66	100,3	100,3
XI. Kehakatte- ja pudukaupade tööstus	16	16	834	102	987	98	100,3	100,3
XII. Kõvakatte- ja puudukaupade tööstus	17	18	1 204	184	1 016	182	100,5	100,5
XIII. Elektritehased ning gaasi- ja veearuandus	7	7	858	9	841	9	98,0	97,3
XIV. Puhastustööstus	2	2	50	—	56	—	96,6	96,4
Kokku suurtööstus — Total	270	287	28 638	2 127	25 143	2 088	103,5	103,9
Sellest { ettevõtted 50 ja üle tööajaga — les entreprises prises, ayant plus de 50 travailleurs	118	1	24 109	1 216	21 271	1 188	102,0	102,2
Dont: { ettevõtted 20—49 tööajaga — les entreprises ayant 20—49 travailleurs	152	2	4 529	911	3 872	875	111,5	112,5
1934 a. märtsi arvud — Chiffres de mars 1934.	267	4	27 344	2 295	23 902	2 192	104,7	105,2
I. Industries extractives	1	1	13	—	13	—	100,0	100,0
II. Industrie minière	2	2	222	—	249	—	117,0	117,0
III. " des métaux	65	65	615	—	629	—	102,3	102,3
IV. " chimique	23	23	281	—	289	—	103,2	103,2
V. " des caux et piazas	20	20	202	—	214	—	106,4	106,4
VI. " textile	42	42	512	—	513	—	100,2	100,2
VII. " du bois	83	83	844	—	848	—	100,5	100,5
VIII. " du papier	13	13	112	—	135	—	120,5	120,5
IX. " polycopiées	44	44	443	—	438	—	98,9	98,9
X. " de fabrication des boissons etc.	242	242	1 724	—	1 501	—	87,1	87,1
XI. Confédération de vêtements et fab. des mercerie	44	44	445	—	424	—	96,2	96,2
XII. Constructions	10	10	78	—	80	—	102,6	102,6
XIII. Usines électriques, à gaz d'éclairage et distri- bution d'eau	6	6	47	—	47	—	100,0	100,0
XIV. Industrie de nettoyage	14	14	111	—	117	—	105,4	105,4
Kokku keskööstus — Total	624	624	5 613	704	5 780	461	103,0	103,3
Üldse suur- ja keskööstus — Grand total	904	904	8 421	2 851	8 384	2 728	103,3	103,9
1934 a. märtsi arvud — Chiffres de mars 1934	684	13	5 400	492	5 613	472	102,2	102,9
Kokku keskööstus — Total (entreprises moyennes)	624	18	5 613	704	5 780	461	103,0	103,3
Üldse suur- ja keskööstus — Grand total (entreprises grandes et moyennes)	904	21	8 421	2 851	8 384	2 728	103,3	103,9
Arvestatud juba eemend tegevust alustanud, andmete puudumisel eelmistest kokkuvõtetest väljaarvanud ettevõtted.	801	20	32 894	2 787	29 668	2 904	104,5	104,8

Arvestatud juba eemend tegevust alustanud, andmete puudumisel eelmistest kokkuvõtetest väljaarvanud ettevõtted.

Tähtsamad Eesti majandus- ja ühiskondliku elu nähtused 1922-34 a. -

Rahandus (milj. kr.) - Finance (en)

Table of financial indicators for Estonia from 1923 to 1934. Columns include 'Läiklev olev raha', 'Pangad', 'Ärised-Bilans', 'Hoitusum.', 'Laenuud-Prêts', and 'Pankade vaheline arvukoda'. Rows list years and months, with a summary for 1934.

Väliskaubandus (järg) -

Table of foreign trade data from 1923 to 1934. Columns are divided into 'Tähtsamad väljaveoained' (Sement, Lina, etc.) and 'Tähtsamad sisseveoained' (Tera, Jahu, etc.). Rows list years and months, with a summary for 1934.

*) 1 aprillist. *) Ilma Eesti panga rassades olnud vahetusrahata. *) 1931 a. - 25 ühispanka. *) Ilma Valitsuse jooksva arveta. *) Ühes Valitsuse isenuga.

Données principales concernant la vie économique et sociale de l'Estonie 1922-34.

Table with columns for 'mülitused (kr.)', 'Rahakurs (ostjad) Cours du change', 'Sellest—Dont', and 'Tähtsamad väljaveoainid (tuh. kr.) Articles principaux d'exportation (en 1 000 kr.)'. Rows include various export categories like 'Võli—Beurre', 'Muna—Oeufs', 'Kartulid—Pommes de terre', etc.

Commerce extérieur (suite)

Raudteed—Chemins de fer

Table with columns for 'd'importation en (1 000 kr.)', 'Tähtsamad sisseveoainid (tonnides) Articles principaux d'import. (en tonnes)', 'Laiarööpmeline—Voie large', and 'Kitsarööpmeline Voie étroite'. Rows include categories like 'Küttesia ja gaasid', 'Petrolium', 'Kummi ja kummi-miscadused', etc.

Tab. 31. Tööõnnetused tööstusettevõtteis märtsis 1934 a.
Accidents du travail dans les entreprises industrielles en mars 1934.

Pour la nomenclature franç. s'adresser à la page 275.	Suurtööstus (20 ja üle töõe- ettevõtte)	Sellest		Kesktööstus (5-19 töötajaga ettevõtte)	Kokku	Veebruaris Février 1934
		50 ja üle töötaja- ga ettevõtte	20-49 töötajaga ettevõtte			
I. Murru ja kaevandused	78	76	2	—	78	68
II. Mineraalide töötlemine	14	13	1	—	14	15
III. Metallitööstus	51	48	3	2	53	63
IV. Keemiatööstus	16	16	—	—	16	20
V. Nahatööstus	3	2	1	—	3	—
VI. Tekstiilitööstus	90	89	1	—	90	57
VII. Puutööstus	85	82	33	8	93	67
VIII. Pabertööstus	12	12	—	—	12	16
IX. Polügranüütööstus	2	2	—	—	2	1
X. Toit-, maitsenai- ja jookide tööst.	12	12	—	—	12	11
XI. Kehakatte- ja pudukaupade tööst.	3	1	2	—	3	2
XII. Ehitusetööstus	16	6	10	—	16	13
XIII. Elektri ja gaasi- ja veevar.	5	5	—	—	5	6
XIV. Puhastusetööstus	—	—	—	—	—	—
Kokku — Total	387	334	53	10	397	646
Kokku I. I. — 31. III. 1934 a. — Total	995	884	111	48	1 043	—

Tab. 32. Tööstusettevõtte arvu liikumise indeksid (1-ks kuup.); ehitusetööstus arvestamata.
N.-indices du mouvement du nombre de main-d'oeuvre dans l'industrie (au 1-er du mois); bâtiment non compris.

	A. Liikuvale baasil (eelmine kuu = 100 järgne kuu jaoks)										B. Indeksid baasil: 1. I. 1927 = 100		
	A. Base mouvante (chaque mois précédent = 100 par rapport au mois suivant).										B. Base: 1. I. 1927 = 100		
	Töötajad ¹⁾ — Travailleurs en général ¹⁾					Töölised — Ouvriers					Töötajad ¹⁾	Töölised	
	Suur- ja kesktööstus	Suurtööstus	Sellest ettov.			Kesktööstus (5-19 tööt.)	Suurtöölised ja kesktöölised	Dont entr. ayant		Suur- ja kesktööstus	Suurtöölised	Suur- ja kesktööstus	Suurtöölised
			50 ja üle tööt.	20-49 tööt.	10-19 tööt.			50 et plus de travail.	20-49 travail.				
1933 Mai	102,1	102,8	101,8	107,3	98,9	102,4	103,1	102,0	109,0	98,8	97,0	97,5	
Juuni	107,0	108,3	107,8	110,5	100,8	107,9	109,3	108,8	111,8	101,1	103,8	105,3	
Juuli	98,5	98,6	98,8	97,4	98,1	98,4	98,5	98,7	97,6	97,8	102,2	103,6	
August	95,7	96,2	97,0	92,4	92,8	95,1	95,7	96,4	92,1	91,5	97,8	98,4	
September	98,8	97,6	98,5	92,0	102,0	98,2	97,5	98,9	92,2	103,4	96,2	96,7	
Okttoober	100,7	100,6	101,2	97,6	100,9	100,8	100,7	101,3	97,3	101,1	96,8	97,5	
November	100,4	100,0	99,7	101,4	102,4	100,4	100,0	99,8	101,4	102,6	97,2	97,9	
Detsember	100,2	100,1	100,1	99,7	100,6	100,2	100,1	100,2	99,8	100,8	97,3	98,1	
1934 Jaanuar	97,7	96,8	97,8	91,6	102,3	97,2	96,5	97,5	90,3	101,2	95,1	95,3	
Veebruar	105,4	104,8	103,5	112,0	108,1	105,7	105,2	103,8	114,4	108,2	100,2	100,8	
Märts	104,7	105,1	104,4	109,4	102,5	105,2	105,6	104,8	110,3	103,1	104,8	106,0	
Aprill	103,6	103,7	102,2	111,5	103,6	104,1	104,1	102,5	112,8	104,3	108,6	110,4	

Tab. 33. Nakkusehaigused märtsis 1934 a. — Maladies contagieuses en mars 1934.

	Typhus ahd-minalis	Paratyphus	Typhus exanthemat.	Febriis reeurs	Malaria	Varioola	Morbilli	Scarlatina	Diphtheria	Dysentaria	Lepra	Encephalitis lethargica	Menigitis cerebrospinalis	Trachoma	Tuberculosis	Kokku Total
Linnad — Villes	30	4	—	—	—	—	119	65	11	—	—	—	1	8	57	285
Tallinn	5	1	—	—	—	—	72	22	1	—	—	—	—	1	26	128
Haapsalu	—	—	—	—	—	—	1	8	—	—	—	—	—	—	—	9
Kuressaare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Narva	2	1	—	—	—	—	2	3	1	—	—	—	—	1	6	16
Nõmme	1	—	—	—	—	—	14	3	—	—	—	—	—	—	2	20
Paide	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
Paldiski	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Petersi	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	3
Pärnu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5	7
Põltsamaa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rakvere	1	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	1	5
Tapa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Tartu	—	1	—	—	—	—	2	6	5	—	—	—	1	6	11	41
Tõrva	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	2
Türi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Valga	—	—	—	—	—	—	28	—	1	—	—	—	—	—	—	29
Viljandi	—	—	—	—	—	—	—	14	2	—	—	—	—	—	1	17
Võru	2	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	4
Maad — Arrondissement.	4	3	—	—	—	—	11	210	17	—	—	1	2	24	126	398
Viru	2	3	—	—	—	—	3	48	3	—	—	—	—	3	13	72
Järva	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	15	18
Harju	—	—	—	—	—	—	—	8	1	—	—	—	—	1	7	19
Lääne	—	—	—	—	—	—	—	16	—	—	—	1	—	—	5	25
Saare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Pärnu	1	1	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	1	—	10	51
Viljandi	—	—	—	—	—	—	2	10	1	—	—	—	—	3	3	16
Tartu	1	2	—	—	—	—	—	32	5	—	—	—	—	9	18	67
Valga	—	—	—	—	—	—	—	11	1	—	—	—	—	3	2	18
Võru	—	—	—	—	—	—	—	43	—	—	—	—	—	3	50	96
Petersi	—	—	—	—	—	—	—	5	3	—	—	—	—	2	8	13
Kokku — Total	24	7	—	—	—	—	130	275	28	—	—	1	3	32	183	683

* Ehitusetööstuse andmete puudulikkuse tõttu ehitusetööstus on jäetud välja ja indeksid 1930 a. detsembrist peale arvatud ümber.
 1) Töölised, tehniline personal, ametnikud ja teenijad — Ouvriers, personnel technique, employés et service.

PRINCIPAUX ARTICLES PUBLIÉS DANS LE RECUEIL MENSUEL.

MÉTHODOLOGIE.

La vie économique de l'Estonie en 1930	Nr. 112(3),	page 133—147
Recensement agricole de 1929	„ 88(3),	„ 133—141
Conventuel concernant l'unification des méthodes des statistiques économiques	„ 87(2),	„ 69—80
Influences internationales sur l'organisation des statistiques nationales	„ 70(3),	„ 101—170
Développement des statistiques en Estonie	„ 75(2),	„ 65—72
Relation de la population aux travaux statistiques en Estonie	„ 75(2),	„ 72—81
La IV conférence estono-lettonne des statisticiens	„ 94(9),	„ 481—485

DONNÉES INTERNATIONALES.

Production et commerce du monde dans le seigle et froment	Nr. 100(3),	page 169—175
Commerce extérieur des pays Baltes de 1924—29	„ 99(2),	„ 57—69
Quelques comparaisons entre les États Baltes de 1920—26	„ 72(11),	„ 629—633

POPULATION.

Naissances, décès, mariages et mouvement de la population en 1932	Nr. 140(1),	page 1—23
Natalité, mortalité, mariages et nombre de la population en 1932 (donn. prélimin.)	„ 136(3),	„ 164
Changement de la sujétion de 1920—29	„ 110(1),	„ 1—4
Population des exploitations agricoles en 1929	Nr. 104(7)-105(8),	„ 421—428
Nombre des estoniens en Russie (U.R.S.S.)	„ 101(4),	„ 193—197
Développement physique des enfants estons en 1926—27	„ 84(11),	„ 621—629
Taille, poids et dimensions de la tête des nouveau-nés estoniens 1928—27	„ 82(9),	„ 525—531
Divorces de 1923—28	„ 90(5),	„ 279—285
Population des villes et bourgs en 1932	„ 135(2),	„ 110—113
Mouvement de la population traversant la frontière en 1932	„ 126(3),	„ 160—163
Émigration en 1932	„ 138(5),	„ 265—271
Taille, poids et dynamométrie des conscrits en 1930	„ 142(9),	„ 429—435

INSTRUCTION PUBLIQUE.

Écoles primaires et secondaires en 1932/33	Nr. 146(2),	page 57—78
Bibliothèques scolaires	„ 145(12),	„ 628—634
Internats des écoles primaires à la campagne	„ 143(10),	„ 523—528
Établissements scolaires pendant l'année scolaire de 1930/31	„ 134(1),	„ 15—26
Locaux d'enseignement des écoles primaires et secondaires et conditions sanitaires en 1930/31	„ 126(5),	„ 286—303
Écoles normales d'instituteurs (séminaires) de 1923—27	„ 78(5),	„ 298—302
Bâtiments et terrain des écoles primaires et secondaires en 1930/31	„ 127(6),	„ 355—368
Jardins d'enfants de 1930/31	„ 124(3),	„ 148—155
Université de Tartu en 1932	„ 137(4),	„ 198—209
Écoles de continuation de 1928—31	„ 125(4),	„ 223—231
L'école technique supérieure à Tallinn de 1926—28	„ 89(4),	„ 240—242
Marché du livre et la presse périodique de 1929—31	„ 132(11),	„ 658—666
Bibliothèques populaires en 1931/32	„ 138(5),	„ 272—277
Sociétés de culture intellectuelle	„ 137(4),	„ 189—198

TRAVAIL ET SALAIRES.

Accidents du travail de 1928—31	Nr. 135(2),	page 72—85
Conditions du travail dans l'industrie en I semestre de 1933	„ 144(11),	„ 582—587
Travaux publics en hiver de 1930/31—1932/33	„ 139(6),	„ 322—325
Inspection du travail en 1932	„ 145(12),	„ 618—627
Chômage à la campagne en hiver de 1931/32	Nr. 128(7)-129(8),	„ 385—396
Assurance-maladie en 1931	„ 133(12),	„ 713—724
Activité industrielle en 1931	„ 124(3),	„ 159—160
Nombre des salariés et l'emploi de la main-d'œuvre	„ 114(5),	„ 257—263
Chômage dans les villes en 1931/32	Nr. 128(7)-129(8),	„ 396—412
Salaires dans l'industrie en 1932	„ 138(5),	„ 241—254
Jeunes chômeurs	Nr. 128(7)-129(8),	„ 412—414
Durée du travail dans l'industrie en 1932	„ 139(6),	„ 314—321
Salaires des ouvriers agricoles	„ 114(5),	„ 312—316
Conditions du travail et salaires des marins de 1932/33	Nr. 140(7)-141(8),	„ 362—364
Grèves dans l'industrie de 1931—32	„ 142(9),	„ 451—453
Femmes, mineurs et vieillards dans la grande industrie	„ 114(5),	„ 322—327
Salaires des employés d'administrations locales en 1930/31	„ 120(11),	„ 677—687

HYGIÈNE PUBLIQUE.

Maladies vénériennes de 1928—32	Nr. 147(2),	page 85—90
Causes de décès en 1932	„ 147(2),	„ 91—99
Maladies et morbidité des membres des caisses-maladie	Nr. 140(7)-141(8),	„ 371—380
Tuberculose en 1930 et 1931	„ Nr. 127(6),	„ 338—342
Médecine légale en 1930	„ 119(10),	„ 620—621
Activité des sages-femmes en 1930	„ 119(10),	„ 622—623
Mortalité des nourissons en 1931	„ 136(3),	„ 156—159
Maladies contagieuses en 1932	„ 137(4),	„ 209—211
Médecins en Estonie en 1932	„ 131(10),	„ 585—586
Activité des médecins de district en 1930	„ 118(9),	„ 524—528
État sanitaire de l'armée en 1931	„ 131(10),	„ 587—602

ASSISTANCE.

Assistance publique et protection de l'enfance en 1929/30	Nr. 123(2),	page 104—112
---	-------------	--------------

CRIMINALITÉ ET SINISTRES.

Accidents de 1928—29	Nr. 104(7)-105(8),	page 429—432
Justice criminelle et civile	„ Nr. 126(6),	„ 201—271
Incendies en 1932	„ 137(4),	„ 220—225
Délits et infractions aux lois et règlements en 1932	„ 142(9),	„ 453—457
Suicides en 1932	„ 138(5),	„ 277—279
Accidents des voitures à moteur et infractions aux règlements de route en 1932	„ 142(9),	„ 458—460
Prisonniers de 1930—32	„ 130(9),	„ 532—534

INDUSTRIE.

Importance relative des entreprises moyennes et petites et de l'artisanat dans l'industrie	Nr. 144(11),	page 580—581
Industrie moyenne en 1928	„ 101(4),	„ 218—220
Production et main-d'œuvre dans les grandes entreprises industrielles en 1932	„ 146(1),	„ 24—40
Consommation des combustibles dans l'industrie en 1928	Nr. 104(7)-105(8),	„ 411—414
Machines motrices et emploi de la force mécanique dans les grandes entreprises industrielles en 1928	„ 108(11),	„ 605—608
Localisation des entreprises industrielles d'après des villes, bourgs et campagne en 1930	„ 130(9),	„ 524—531

COMMERCE EXTÉRIEUR.

Influence des traités commerciaux dans l'importation de l'Estonie	Nr. 115(6),	page 393—404
Droits de douane et commerce extérieur d'après le tarif douanier en 1932	„ 142(9),	„ 435—446
Exportation des produits industriels en 1927 et 1928	„ 95(10),	„ 554—557
Commerce extérieur des produits agricoles et industriels de 1924—28	„ 94(9),	„ 495—497

PRIX.

Coût de la vie en villes 1922—29	Nr. 90(5),	page 285—289
Prix forains du bétail en 1928	„ 89(4),	„ 329—331
Nombre indices des prix de gros et du coût de la vie de 1913—26	„ 77(4),	„ 261—269
Coût comparé des diverses denrées alimentaires d'après leur valeur nutritive 1922—27	„ 68(7),	„ 389—392
Nombre-indices pondérés des prix des produits agricoles	„ 65(4),	„ 219—220

TRANSPORTS ET COMMUNICATIONS.

Traffic des marchandises par chemins de fer en 1929/30	Nr. 110(1),	page 31—48
Exercice des chemins de fer en 1932/33	„ 143(10),	„ 477—522
Navigation et transports maritimes en 1932	Nr. 140(7)-141(8),	„ 345—361
Marine marchande de I. I. 1933	Nr. 140(7)-141(8),	„ 364—370
Voies navigables intérieures en 1932	„ 139(6),	„ 326—329
Navigation aérienne privée en 1930	„ 118(9),	„ 548—549
Postes, télégraphes, téléphones et radio pendant l'année budgétaire de 1932/33	„ 144(11),	„ 545—579
Lignes d'autobus en 1930	Nr. 116(7)-117(8),	„ 447—448
Véhicules à moteur le I. I. 1933	„ 137(4),	„ 212—214

ASSURANCES.

Pensions le I. I. 1933	Nr. 137(4),	page 214—219
Sociétés d'assurance en 1931	„ 136(3),	„ 141—155
Assurance-maladie en 1927 et 1928	„ 95(10),	„ 567—574

CRÉDIT ET CAPITAL.

Crédits accordés aux exploitants, nouvellem. fondés de 1921—28	Nr. 94(9),	page 524—525
Banque nationale de crédit à long terme 1928	„ 89(4),	„ 243
Situation financière des sociétés anonymes en 1927 et 1928	„ 88(3),	„ 176—183
Recettes et dépenses des banques privées en 1931	„ 132(11),	„ 652—658
Activité de la Banque agricole en 1926—27	„ 71(10),	„ 586—587

FINANCES.

Charge des impôts en 1930/31 et encaissement des impôts pour l'État de 1929/30—32/33	Nr. 139(6),	page 306—310
Recettes et dépenses des administrations communales rurales en 1930/31	134(1),	1—14
Recettes et dépenses des administrations d'arrondissement en 1931/32 Nr. 140(7)—141(8), ...	380—390	
Recettes et dépenses des villes et bourgs en 1931/32	139(6),	297—305
Balance des paiements de 1929—32	138(5),	254—268
Impôt sur patentes commerciales de 1929—30	130(9),	506—510
Impôt sur le revenu en 1930	113(4),	215—224
Impôts des entreprises anonymes et coopératives de 1927—29	113(4),	225—235

COOPÉRATION.

Sociétés de consommation en 1926	Nr. 73(12),	page 725—727
--	-------------	--------------

AGRICOLE.

Rentabilité de l'élevage de poules en 1933	Nr. 147(3),	page 79—85
Bâtiments des exploitations agricoles	106(9),	469—478
Pêche en 1932	136(3),	133—141

Forêts de l'État et l'économie forestière en 1931/32	Nr. 135(2),	page 65—71
Rentabilité des exploitations agricoles en 1932/33	145(12),	635—643
Mise en ordre de terres d'État et privées en 1927 et 1928	94(9),	622—624

POLITIQUE.

Plébiscites concernant les changements dans la constitution de la république	Nr. 145(12),	page 605—617
--	--------------	--------------

VARIA.

Production et consommation des boissons alcooliques de 1930—32	Nr. 140(7)—141(8),	page 301—397
La vie religieuse de 1922—29	Nr. 109(12),	720—729
Lombards en 1932	142(9),	447—450
Tourisme de 1927—30	112(3),	174—176
Statistique sportive de 1920—30	101(4),	231—235
Construction des maisons d'habitation dans les villes et bourgs de 1930—31	132(11),	666—669
Contrebande de 1922—30	122(1),	44—94
Stations balnéaires, estivales et de villégiature en 1932	139(6),	310—313
Fonctionnement du fonds de culture	124(3),	161—168
Prix de loyer à Tallinn de 1912—31	121(12),	700—716
Prix de loyer et coût de la vie	121(12),	717—720

LISTE DES ÉDITIONS DU BUREAU CENTRAL DE STATISTIQUE DE L'ESTONIE.

Type A. DÉMOGRAPHIE.

Volume I. Annuaire de la statistique d'instruction publique	Pages 288+186,	1924.	Kr. 6.—
II. Naissances, décès, mariages et mouvem. de la populat. 1921—1923	52+54,	1925.	3.—
III. Statistique de l'hygiène publique	132+30,	1925.	5.—
V. Population et l'hygiène publique	306,	1930.	8.—

STATISTIQUE ÉCONOMIQUE.

Volume I. Commerce extérieur en 1923	20+72,	1924.	2.—
II. Ports, marine marchande et navigation en 1924	103,	1925.	2.50
III. Chemins de fer, poste, télégraphe et téléphone en Estonie	64,	1925.	2.—
IV. Commerce extérieur en 1924	22+92,	1925.	3.—
V. Industrie en Estonie en 1924	80,	1926.	2.50
VI. Chemins de fer de l'État en 1924	38,	1926.	2.—
VII. Commerce extérieur en 1925	109,	1926.	3.25
VIII. Commerce extérieur en 1926	IV+106,	1927.	3.25
IX. Situation financière des sociétés anonymes et des sociétés coopér. au I, I 1926	32+34,	1927.	2.—
X. Commerce extérieur en 1927	106,	1928.	3.25
XI. Commerce extérieur en 1928	120,	1929.	3.50
XII. Commerce extérieur en 1929	152,	1930.	5.—
XIII. Commerce extérieur en 1930	144,	1931.	5.—
XIV. Commerce extérieur en 1931	140,	1932.	4.—
XV. Commerce extérieur en 1932	124,	1933.	4.—
XVI. Commerce extérieur en 1933	124,	1934.	4.—

STATISTIQUE AGRICOLE.

Volume II. Annuaire de la statistique agricole II (1923)	Pages 132,	1924.	Kr. 2.25
III. Élevage du détail en Estonie en 1924	17+105,	1925.	1.50
IV. Annuaire de la statistique agricole (1925)	3+201,	1926.	3.—
V. Annuaire de la statistique agricole (1926)	VIII+254,	1927.	3.—
VI. Annuaire de la statistique agricole (1927)	VIII+207,	1928.	2.75
VII. Annuaire de la statistique agricole (1928)	VIII+218,	1929.	2.75
VIII. Annuaire de la statistique agricole (1929)	VIII+204,	1930.	3.50
IX. Annuaire de la statistique agricole (1930)	VIII+239,	1931.	3.50
X. Annuaire de la statistique agricole (1931)	VIII+222,	1932.	3.50
XI. Annuaire de la statistique agricole (1932)	VIII+207,	1933.	3.—
Type B. 1. Résultats préliminaires du recensement de 1922	Pages 78,	1923.	Kr. 2.—
2. Les enfants infirmes en Estonie	164,	1923.	3.75
3. Élections au Parlement en mai 1923	78,	1923.	3.—
4. Commerce extérieur de l'Estonie en 1921—1922	60+33,	1923.	2.50
5. Résultats du recensement de 1922:			
Volume I. Répartit. démograph. de la popul. et conditions de logement	Pages 38,	1925.	Kr. 2.—
II. Répartit. démograph. de la popul. (tableaux)	8+138,	1924.	4.—
III. Répartition de la population par occupations	88+84,	1925.	3.—
IV. Arrond. Viru	24+52,	1924.	2.—
V. " Jõru	52+60,	1923.	3.—
VI. " Harju et la ville de Tallinn	40+56,	1924.	3.—
VII. " a) Lääne	20+56,	1924.	2.—
" b) Saare	20+56,	1924.	2.—
VIII. " Pärnu	40+84,	1924.	3.50
IX. " Viljandi	36+84,	1924.	3.50
X. " Tartu et Valga	40+92,	1924.	3.—
XI. " Võru et Põltsi	30+46,	1927.	3.—
6. Dépouillement des données du recensement de 1922 et le contenu des tableaux de résultats définitifs	Pages 43,	1923.	Kr. 1.—
7. Les exploitations agricoles nouvellement fondées de 1919—23	46+60,	1924.	3.50
8. Résultats du recensement agricole de 1925	4+219,	1926.	3.75
9. Album statistique, vol. I. Territoire et populat. (38 dia- et cartogram. en couleurs)	1925.		6.—
Album statistique, vol. II. Économie (24 dia- et cartogram. en coul.)	1926.		6.—
Album statistique, vol. III. Agriculture	112,	1928.	7.50
10. Elections au III. Parlement	48,	1927.	1.75
11. Elections au IV. Parlement	52,	1929.	1.75
12. Résultats du recensement agricole de 1929, v. I	XI+235,	1930.	7.50
13. Résultats du recensement agricole de 1929, v. II	IV+96+44,	1932.	3.—
14. Estonie de 1920—1930 (Résultats rétrospectif)	XV+496,	1931.	7.—
15. Elections au V. Parlement	62,	1933.	1.50

Type G. RECUEIL MENSUEL	1926 Nr. 46—61	Prix total Kr. 15.—	1931 Nr. 110—121	Prix total Kr. 15.—
1922 Nr. 1—11	1927 " 62—73	" " " 15.—	1932 " 122—133	" " " 15.—
1923 " 12—21	1928 " 74—85	" " " 16.—	1933 " 134—145	" " " 15.—
1924 " 22—33	1929 " 86—97	" " " 15.—	1934 " à partir du Nr. 146 &	Kr. 1.50.
1925 " 34—45	1930 " 98—109	" " " 15.—		